स्पंदन

२०१०-११

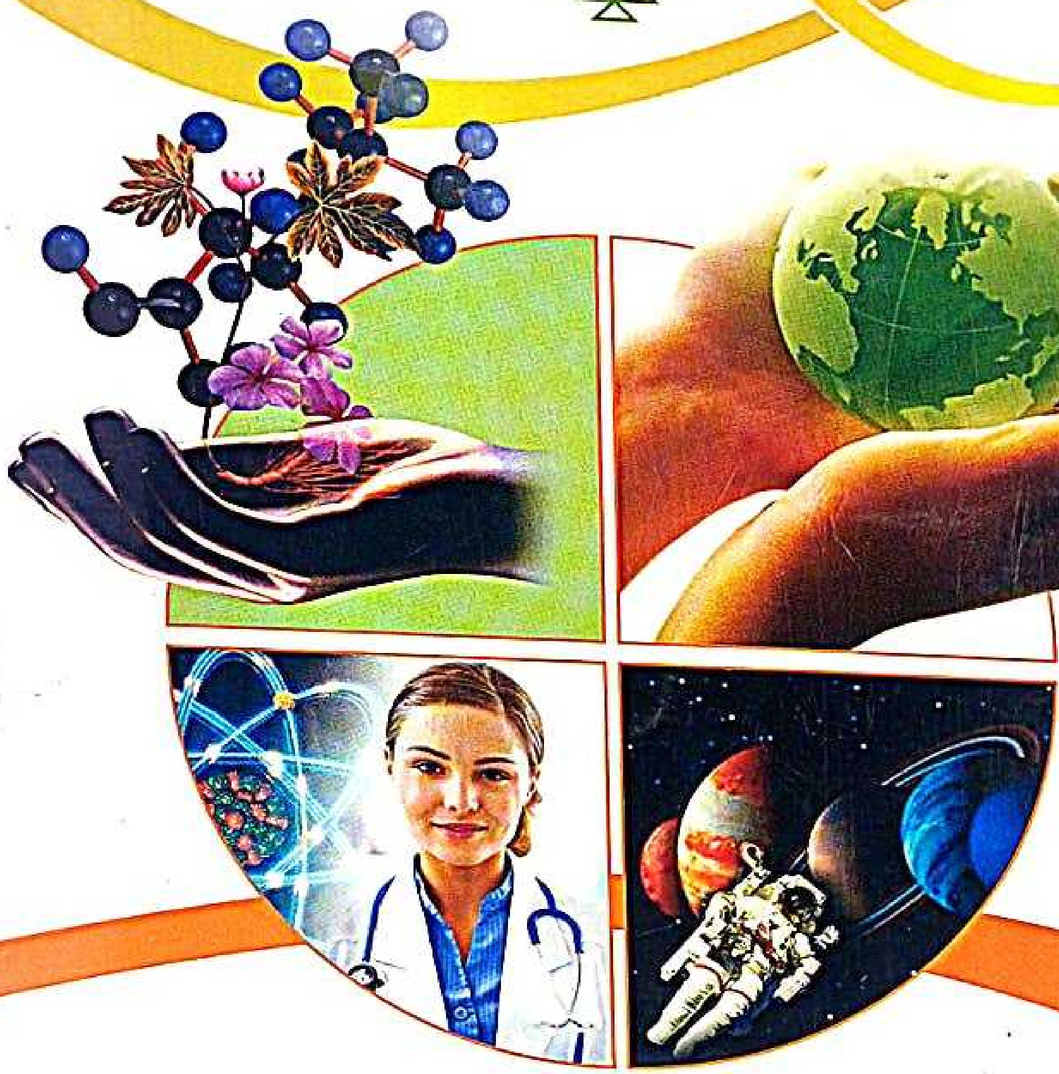

श्री दूधसाखर शिक्षण प्रसारक मंडळ,बिद्री (मौनीनगर)

संचलित

दूधसाखर महाविद्यालय, बिद्री

'साहित्याची निर्मिती प्रक्रिया' या विषयावर मार्गदर्शन करताना
ग्रामीण साहित्यिक प्रा. डॉ.मोहन पाटील (जयसिंगपूर)

मराठी विभाग आणि कला मंडळ, आयोजित 'काव्यवाचन'
कार्यक्रमात कविता वाचताना कवी संजय खोचारे (मुरुक्टे)

सामाजिक न्याय व सांस्कृतिक परिवर्तन या विषयावर
मार्गदर्शन करताना प्रा. डॉ. आर. एन. साळवे

INSPIRE - 2011 चे प्रास्ताविक करताना
प्रा. डॉ. एस. एन. कुलकर्णी

INSPIRE - 2011 मध्ये मार्गदर्शन करताना
शास्त्रज्ञ, कुलगुरु डॉ. जी. डी. यादव.

INSPIRE - 2011 मध्ये मार्गदर्शन करताना
शास्त्रज्ञ प्रा. आनंद घैसास

वार्षिक गुणगौरव व पारितोषिक वितरण कार्यक्रमात
बोलताना मा. अमृत नाटेकरसो व इतर मान्यवर

वार्षिक पारितोषिक वितरण करताना
मा. अमृत नाटेकारसो व इतर मान्यवर

स्पंदन

श्री दूधसाखर शिक्षण प्रसारक मंडळ, बिद्री (मौनीनगर)

संचलित

दूधसाखर महाविद्यालय, बिद्री - (मौनीनगर)

ता. कागल, जि. कोल्हापूर.

स्पंदन

वार्षिक अंक अठरावा

सन २०१०-११

संपादक मंडळ

प्रमुख संपादक

प्राचार्य डॉ. आर. एल. राजगोळकर

कार्यकारी संपादक

प्रा. डॉ. संजय पाटील

विभागीय संपादक

प्रा. डॉ. संजय पाटील मराठी विभाग

प्रा. डॉ. सादिक देसाई हिंदी विभाग

प्रा. चिंतामणी जाधव इंग्रजी विभाग

प्रा. डॉ. मानसिंग टाकळे शास्त्र विभाग

स्थानिक व्यवस्थापन समिती

अध्यक्ष	:	मा. आमदार कृष्णराव परशराम पाटील
उपाध्यक्ष	:	मा.आनंदराव यशवंतराव पाटील
सदस्य	:	मा. विजयसिंह कृष्णाजी मोरे
सदस्य	:	मा. नामदेवराव शंकरराव भोईटे
सदस्य	:	मा. वसंतराव बापूसो (तु) पाटील
मुख्य सचिव	:	मा. एस. एस. चौगले
सचिव	:	प्राचार्य डॉ. आर. एल. राजगोळकर
शिक्षक प्रतिनिधी	:	प्रा. डॉ. संजय दशरथ पाटील
शिक्षक प्रतिनिधी	:	प्रा. दिनकर केरबा शिंदे
शिक्षक प्रतिनिधी	:	प्रा. दिंगबर दत्तोबा कोमेजवार
शिक्षकेतर प्रतिनिधी	:	श्री. प्रल्हाद विश्वास पाटील

रजि. नं. केपीआर/केजीएल/आरएसआर (सीआर) २२६६/९९ स्थापना : १५/१०/१९९९

श्री दूधसाखर शिक्षण प्रसारक मंडळ सेवकांची सहकारी पतसंस्था

बिद्री (मौनीनगर), ता. कागल, जि. कोल्हापूर

आकर्षक व्याज दर (द.सा.द.शे)

मुदत बंद ठेव :

४६ दिवस ते १२ महिने	७%
१३ महिने ते २४ महिने	८%
२५ महिने ते ६० महिने	९%
रिकरिंग ठेव :	९%

सभासद हित, तत्पर सेवा

ठेव	:	९९.४२ लाख
कर्जे	:	१३१.९९ लाख
फंडस्	:	११.२१ लाख
गुंतवणूक	:	१४.७४ लाख
खेळते भांडवल	:	१५८.४० कोटी

सभासद व बिगर सभासद यांचेकडून ठेवी स्विकारल्या जातील

श्री दूधसाखर शिक्षण प्रसारक मंडळ, बिद्री (मौनीनगर)

मा. के. पी. पाटीलसो

अध्यक्ष,
श्री दूधगंगा-वेदगंगा सह.साखर कारखाना लि.,बिद्री
श्री दूधसाखर शिक्षण प्रसारक मंडळ, बिद्री

मा. ए. वाय. पाटीलसो

उपाध्यक्ष,
श्री दूधगंगा-वेदगंगा सह. साखर कारखाना लि.,बिद्री
श्री दूधसाखर शिक्षण प्रसारक मंडळ, बिद्री

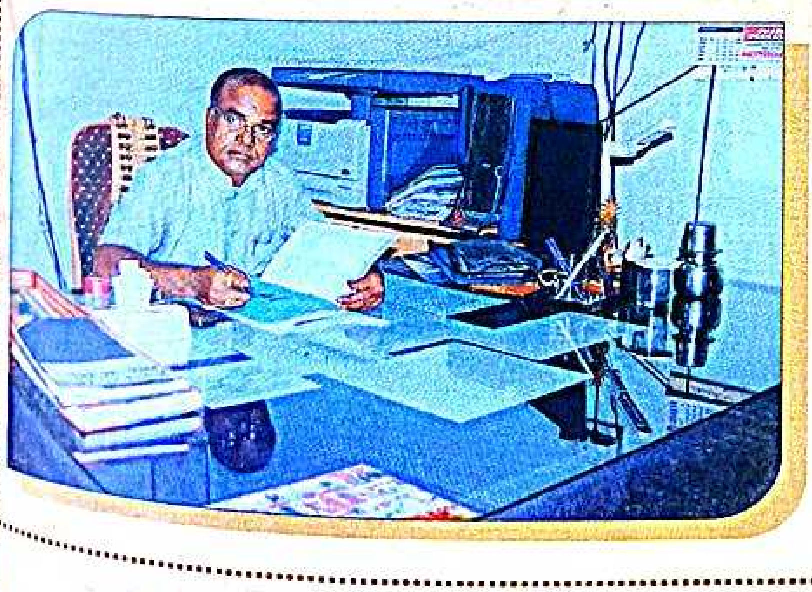

मा. डॉ. आर. एल. राजगोळकर

प्राचार्य,
दूधसाखर महाविद्यालय, बिद्री

श्री दूधसाखर शिक्षण प्रसारक मंडळ, बिद्री (मौनीनगर)

संस्था पदाधिकारी

मा. आर. डी. देसाई

कार्यकारी संचालक, बिद्री कारखाना व

मानद सचिव,श्री दूधसाखर शिक्षण प्रसारक मंडळ, बिद्री

मा. श्री. एस. एस. चौगले

मुख्य सचिव, बिद्री कारखाना व

श्री दूधसाखर शिक्षण प्रसारक मंडळ, बिद्री

मा. विजयसिंह कृ. मोरे

मा. नामदेवराव शं. भोईटे

मा. दत्तात्रय श्री. पाटील

मा. गणपती गुं. फराकटे

मा. वसंतराव बा.(तु.) पाटील

मा. प्रविणसिंह वि. पाटील

श्री दूधसाखर शिक्षण प्रसारक मंडळ, बिद्री (मौनीनगर)

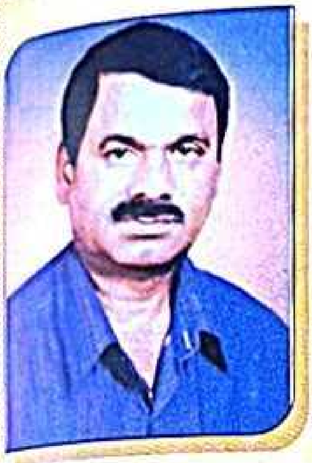
मा. दत्तात्रय तु. खराडे

मा. पंडितराव द. केणे

मा. केरबा गो. नांदेकर

मा. धनाजी रा. देसाई

मा. श्रीपती बा. पाटील

मा. जीवन पा. पाटील

मा. नेताजी कुं. पाटील

मा. सुनिल शि. कांबळे

मा. राजेखान का. जमादार

मा. विलास कों. झोरे

मा. सौ. सविता भि. एकल

मा. सौ. कमल धो. चौगले

राष्ट्रीय सेवा योजना विशेष श्रमसंस्कार शिबीर

सरवडे, ता. राधानगरी, जि. कोल्हापूर.

सरवडे येथे वनराई बंधारा बांधताना स्वयंसेवक

गोचिड निर्मुलन औषध फवारणी करताना स्वयंसेवक

शिबिरामध्ये स्वच्छता करताना स्वयंसेवक

सरवडे येथे खुदाई करताना स्वयंसेवक

रक्तदान करताना स्वयंसेवक

महात्मा गांधीजींच्या प्रतिमेचे पुजन करताना प्रा.टी.जी.पवार

मालवे ता. राधानगरी येथे एकदिवसीय श्रमसंस्कार शिबीरात ग्रामसफाई करताना स्वयंसेवक

आमचे गुणवंत

अमोल यशवंत भोई
बी.ए. I प्रथम

कु. शुभांगी दिलीप सावळे
बी.ए. II प्रथम

कु. शितल शंकर पाटील
बी.ए. III प्रथम

संदीप राजाराम भालेकर
बी.एस्सी. I प्रथम

कु. सीमा पांडुरंग पाटील
बी.एस्सी. II प्रथम

कु. पुनम भिकाजी गोते
बी.एस्सी. III प्रथम

कु. प्रिया विजय महादेवकर
बी.सी.एस. I प्रथम

जावेद रमजान मिरजकर
बी.सी.एस. II प्रथम

हिंदी स्कॉलरशिप

कु. अर्चना प्रताप पालकर
बी.ए.I

कु. आस्मा जमादार
बी.ए.II

हार्दिक अभिनंदन

प्रा. डॉ. एस. एन. झेंडे
रसायनशास्त्र विषयात पीएच. डी.

प्रा. डॉ. संजय पाटील,
सदस्य, मराठी अभ्यास मंडळ,
शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर

प्रा. एन. डी. पाटील
मास्टर्स असो. कोल्हापूर मार्फत चंदीगड (पंजाब)
येथील राष्ट्रीय स्पर्धेसाठी निवड

श्री दूधसाखर शिक्षण प्रसारक मंडळ, बिद्री (मौनीनगर)

UPSC उत्तीर्ण डॉ. विशाल देसाई सत्कार व मार्गदर्शनपर व्याख्यान कार्यक्रम

अग्रणी महाविद्यालय योजनेअंतर्गत 'व्यक्तिमत्व विकास' या विषयाच्या एकदिवसीय कार्यशाळेचे उद्घाटक प्रा. पेठे सर

महाराष्ट्र विवेक वाहिनी, शाखेच्या उद्घाटनानिमित्त मंत्राने अग्नी पेटवताना प्रा. डॉ.ए.आर.माने व विवेक वाहिनीचे विद्यार्थी

मराठी भाषा दिनानिमित्त महाविद्यालयात मार्गदर्शन करताना प्रा. डॉ. आनंद वारके मंचावर डॉ. संजय पाटील, प्रा.डी.के.शिंदे, प्रा.कु.सारिका कांबळे.

Interaction with P. S. Devdhar (Electronic Scientist)
1. Desai Dayanand J. & 2. Desai Sanjay R.

राज्यशास्त्र विभागामार्फत सावित्रीबाई फुले जयंती दिवशी दिपप्रज्वलन करताना प्राचार्य डॉ. राजगोळकर

बी. ए. व बी. एस्सी भाग ३ च्या विद्यार्थ्यांना सदिच्छा देताना मा. प्राचार्यसो.

ज्येष्ठ साहित्यिका गिरीजा किर यांच्याहस्ते 'महादेव मोरे यांचे साहित्य' या ग्रंथास मिळालेला पुरस्कार स्विकारताना प्रा. डॉ. संजय पाटील' विशेष ग्रंथ पुरस्कार' दक्षिण महाराष्ट्र साहित्य सभा, कोल्हापूर

संपादकीय....

'स्पंदन' चा हा अठरावा अंक आम्ही प्रसिध्द करीत आहोत.२०१० - २०११ या शैक्षणिक वर्षात आमच्या महाविद्यालयात विविध उपक्रम पार पडले. यामध्ये वार्षिक अंकात लेखन करणाऱ्या नवोदितांना मार्गदर्शन करण्यासाठी एक दिवसीय कार्यशाळा घेण्यात आली. या कार्यशाळेत कथा, कविता, कादंबरी, ललित साहित्य कसे लिहावे याचे मार्गदर्शन केले. परिणाम असा झाला की यावर्षीच्या 'स्पंदन' साठी फार कमी लेखन आले. प्रतिसाद कमी असला तरी त्यामध्ये दर्जा आहे.

आमच्या मित्रांनी या वर्षी छत्रपती शिवाजी महाराज, ग्रामीण प्रश्न, स्त्रीभ्रुणहत्या, वैज्ञानिक आणि व्यक्तीचित्रणात्मक लेख लिहीले. आंतरराष्ट्रीय दर्जाचे वैज्ञानिक डॉ. जी. डी. यादव यांच्या मार्गदर्शनाने आमचे विद्यार्थी - विद्यार्थिनी खूपच भारावून गेले. त्यांच्यावर आमच्याकडे एकूण १५ लेख आले. त्यापैकी एका लेखाची निवड करून येथे संपादित केला आहे. 'साहित्यनिर्मिती प्रक्रिया' या एकदिवसीय कार्यशाळेत ग्रामीण साहित्यिक प्रा. मोहन पाटील, कवी गोविंद पाटील, प्रा. चंद्रशेखर कांबळे, श्री. मारूती मांगोरे यांनी आपल्या जीवनानुभवाबरोबर स्वतःच्या साहित्यनिर्मितीची बीजे विद्यार्थ्यासमोर उलगडून दाखविली. त्यामुळे ज्या विद्यार्थ्यांना भावले ते ते मांडण्याचा त्यांनी प्रयत्न केला आहे.

आमच्या महाविद्यालयाच्या प्रगतीचा ध्यास घेणारे मातृसंस्थेचे अध्यक्ष लोकप्रिय आमदार मा. के. पी.पाटील सो, उपाध्यक्ष मा. ए. वाय. पाटील सो, कार्यकारी संचालक आर. डी. देसाई साहेब, सचिव चौगले साहेब, सर्व संचालक आणि सभासद यांच्या सहकार्याने व मार्गदर्शनाने आम्ही आमची प्रगती करू शकलो हे नमूद करावे लागेल. महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. राजगोळकर सर नेहमीच प्रोत्साहान देतात.

स्पंदनच्या निर्मितीसाठी संस्थेचे प्रोत्साहन, मा. प्राचार्यांचे मार्गदर्शन, संपादक मंडळ, सर्व प्राध्यापक, प्रशासकीय सहकारी, विद्यार्थी - विद्यार्थिनी, आणि श्रीपाद ऑफसेटचे मालक श्री. आर. डी. पाटील (देवाळेकर) व त्यांचे सर्व सहकारी यांचे मोलाचे सहकार्य लाभले. या सर्वांचे मी मनःपूर्वक आभारी मानतो. धन्यवाद !

आपलाच

प्रा. डॉ. संजय पाटील

माझे मनोगत....

दूधसाखर महाविद्यालय, बिद्री हे चार तालुक्यांच्या सीमेवर वसलेले, स्वतःची ओळख असलेले व दर्जेदार शिक्षण देणारे महाविद्यालय म्हणून परिसरामध्ये ओळखले जाते. महाविद्यालयाची आजची विद्यार्थी संख्या पाहता (११५०) महाविद्यालयाची इमारत नजिकच्या काळात अपूरी पडणार, असे वाटते एकंदरीत विद्यार्थीनींच्या दृष्टीने महाविद्यालयाकडे असलेल्या सुविधा पुरेशा असून त्याची कमतरता भविष्यात जाणवणार आहे. चार तालुक्यामध्ये महाविद्यालयात शिक्षण घेणाऱ्या मुलांची संख्या प्रभावीपणे वाढलेली दिसून येते.

ग्रामीण भागातील विद्यार्थी आजच्या जागतिकीकरण. उदारीकरण व खाजगीकरणाच्या बदललेल्या परीस्थिती मध्ये स्पर्धेत टिकाव धरेल व भविष्याची वाटचाल विश्वासाने, ध्येयाने, व एक सक्षम नागरीक म्हणून करेल, असे वाटते, याच अनुषगाने महाविद्यालयामध्ये वेगवेगळ्या शैक्षणिक, सांस्कृतीक, क्रीडा विषयक उपक्रम आयोजित केले जातात. सदर धोरणास अनुसरून -

१) साहित्य निर्मिती या कार्यशाळामार्फत वेगवेगळ्या साहित्यकांशी चर्चा व मार्गदर्शन आयोजित करण्यात आले होते.

२) शारीरिक क्षमता वाढ या करीता सैन्य व सुरक्षा दलामध्ये भरतीसाठी. मार्गदर्शन व कार्यशाळा आयोजित केली.

३) व्यक्तीमत्व विकासासाठी योगा व संमोहन कार्यशाळेमध्ये मानसिक क्षमता वाढवणेसाठी मार्गदर्शन केले.

४) सैन्य भरती प्रक्रीया व्यवसाय मार्गदर्शन विभागामार्फत सैन्यातील तज्ञांनी मार्गदर्शन केले.

५) इन्स्पायर २०११ ही पाच दिवसाची कार्यशाळा भागातील हुशार व होतकरू विद्यार्थ्यांसाठी शास्त्र शाखेकडे संशोधन क्षेत्रात आकृष्ट करण्याकरीता डीपार्टमेंट ऑफ सायन्स ॲन्ड टेक्नॉलॉजीच्या आर्थिक सहाय्याने ११ वी व १२ वी मध्ये शिकत असलेल्या जवळ जवळ ३०० विद्यार्थ्यांसाठी राष्ट्रीय स्तरावरील थोर शास्त्रज्ञांची व्याख्याने, चर्चा व मार्गदर्शन करण्यात आली होती.

वरील विविध कार्यक्रमांतर्गत आणि विद्यार्थ्यांसमोर आदर्श व्यक्तीचे चरीत्र उभे करणेसाठी चालू शैक्षणिक वर्षामध्ये जवळ जवळ २० ते २५ शास्त्रज्ञ, साहित्यिक, शिक्षक, सैन्य अधिकारी यांना निमंत्रण केले होते व त्यांच्या मार्गदर्शनाचा लाभ विद्यार्थ्यांना मिळवून दिला. वरील सर्व तज्ञ व्यक्तींच्या मार्गदर्शनानंतर विद्यार्थ्यांना सैन्य, पोलिसदल, पर्यावरण शास्त्रज्ञ, अणुशास्त्रज्ञ, समाजशास्त्रज्ञ, मुख्याधिकारी होण्याकरीता प्रोत्साहीत झाल्याची भावना विद्यार्थ्यांच्या चेहऱ्यावर दिसून आली.

महाविद्यालय विद्यार्थ्यांना, प्राध्यापकांना व शिक्षकेत्तर कर्मचारी यांना वेगवेगळ्या उपक्रमामध्ये सहभागी होण्यासाठी प्रोत्साहीत करत असते. त्यांचाच भाग म्हणून 'अविष्कार' शिवाजी विद्यापीठ कोल्हापूर. येथे शिबीरामध्ये ५ विद्यार्थ्यांनी भाग घेतला. मराठी विज्ञान परिषदेच्या वार्षिक अधिवेशनामध्ये महाविद्यालयाच्या ५ विद्यार्थ्यांनी सलग दुसऱ्या वर्षी भाग घेतला व मिळालेल्या ज्ञानाचा प्रसार भागातील शाळांमध्ये जावून केला. शैक्षणिकदृष्ट्या महत्वाची गोष्ट म्हणजे कला व शास्त्र शाखेकडील प्रत्येकी १०० विद्यार्थ्यांनी एम.ए. व एम.एस्सी. करीता प्रवेश घेतला आहे आणि उच्च शिक्षणाकडे जाण्याचा मार्ग अवलंबला आहे.

कॉम्प्युटर सायन्स पदवी घेतलेली पहिली बॅच बाहेर पडली व जवळ जवळ ८०% विद्यार्थी पदव्युत्तर शिक्षणाकरीता पुढे गेले. बी.सी.एम. विभागाकडील पहिली बॅच चालू शैक्षणिक वर्षी बाहेर

पडेल. रसायनशास्त्र या विषयामध्ये विद्यापीठामध्ये दुसऱ्या क्रमांकावर येण्याचा मान कु. पुनम गोते हिने मिळवला आहे.

समाज सेवा व श्रम संस्कार या करीता एन. एस. एस. चे वार्षिक शिबीर सरवडे या गावी पार पडले. विद्यार्थ्यांनी ग्रामपंचायतीच्या मदतीने समाजोपयोगी सेवा केल्या. त्याच बरोबर समाज प्रबोधनही घडवून आणले. बौध्दिक क्षमते बरोबर शारीरिक क्षमताही खूप महत्वाची असल्यामुळे विविध क्रीडा स्पर्धेमध्ये भाग घेण्यास प्रोत्साहीत केले जाते विविध क्रीडा प्रकारामध्ये विद्यार्थी विद्यापीठ व अंतर विद्यापीठ स्तरावर चमकले आहेत. पोहणे, जिमनॅस्टीक हॉलीबॉल, ॲथलॅस्टीक इ. स्पर्धांमध्ये विद्यार्थ्यांबरोबर प्राद्यापकानींही यश मिळविले आहे.

महाविद्यालयामधील कायमस्वरूपी २५% प्राध्यापकांनी पीएच. डी. ही पदवी प्राप्त केली आहे. जवळ जवळ ११ प्राध्यापक पीएच. डी. पदवी प्राप्त करण्याच्या मार्गावर आहेत. अनेक प्राध्यापंकांनी आंतरराष्ट्रीय, राष्ट्रीय, राज्य व विद्यापीठ स्तरावर संशोधनपर लेख सादर करून ज्ञान वाढविण्याच्या प्रक्रियेमध्ये भाग घेतला आहे. तसेच विद्यापीठाच्या विविध शैक्षणिक क्रीडा विषयक, सांस्कृतीक उपक्रमामध्ये मोलाचे सहकार्य दिलेले आहे. राज्यस्पर्धा परीक्षा व विद्यापीठ परीक्षा प्रक्रियेमध्ये अनेक प्राध्यापक सहभागी असून आपला कार्याचा वाटा उचलत आहेत.

वरील सर्व गोष्टीवरून असे दिसून येते की, महाविद्यालयाची यशस्वी वाटचाल चाललेली आहे. यामध्ये विद्यापीठ अनुदान आयोग, राज्यसरकार व केंद्रसरकार यांचा आर्थिक अनुदानाचा वाटा मोठा आहे महाविद्यालय भागातील विद्यार्थ्यांची शैक्षणिक गरज पूर्ण करण्यास सक्षम आहे. महाविद्यालयाच्या यशामध्ये संस्थेचे अध्यक्ष मा. के. पी. पाटीलसो व उपाध्यक्ष मा. श्री. ए. वाय. पाटील तसेच सर्व संचालक मंडळ, सचिव, कार्यकारी संचालक, प्राध्यापक, शिक्षकेत्तर कर्मचारी या सर्वांचा महाविद्यालयाच्या यशात मोठा वाटा आहे.

जय हिंद

डॉ. आर. एल. राजगोळकर

प्राचार्य,

दूधसाखर महाविद्यालय, बिद्री

ध्येय आणि उद्दिष्टे

ध्येय

जागतिक स्पर्धात्मक वातावरणाशी मुकाबला करण्यास ग्रामीण तरूण पिढीला सक्षम बनविण्यासाठी उच्च शिक्षणाचे व्यापक व्यासपीठ उपलब्ध करून देणे.

उद्दिष्टे

१. ग्रामीण तरूण पिढीला शारीरिक' बौध्दीक आणि सांस्कृतीकदृष्टया सक्षम बनविणे.
२. उच्च शिक्षणाच्या माध्यमातून उच्च जीवनस्तराची आणि जीवनमानाची ग्वाही देणे.
३. उत्कृष्टतेच्या पाठपुराव्यासाठी शैक्षणिक आणि सामाजिक प्रबोधनात्मक कार्यक्रमाचे कॉलेज परिसर आणि समाजामध्ये आयोजन करणे.
४. गतिमान जागतिकीकरण आणि विकासाच्या प्रभावशाली वातावरणामध्ये विद्यार्थ्यांच्या अंगी नैतीक मुल्यांची जपणूक करणे.

Mission and Goals

Mission

To Provide the broad platform of higher education to rural youth so as to cope up with the globally competitive environment.

Goals

1. *To make the rural youth competent physically, intellectually and culturally.*
2. *To assure the stakeholders better living standards through the means of higher education.*
3. *For the quest of excellence, to arrange educational and outreach programs in campus and in society as well.*
4. *To inculcate moral values among the students in the dynamic environment of globalization and development.*

" लाभले अम्हास भाग्य बोलतो मराठी

जाहलो खरेच धन्य ऐकतो मराठी

धर्म, पंथ, जात एक जाणतो मराठी

एवढ्या जगात माय मानतो मराठी "

सुरेश भट

मराठी विभाग

डॉ. संजय पाटील

अनुक्रमणिका

गद्य विभाग (लेख)

		पृ. क्र.
१) महान मुत्सद्दी छत्रपती शिवाजी महाराज	अर्जुन खतकर, बी. एस्सी. III	३
२) ग्रामीण विकास भारतीय विकासाचा कणा	कु. पद्मश्री तिबिले बी. एस्सी. I	५
३) बाप - एक चिंतन	कु. वर्षाराणी काशिद - बी. ए. I	७
४) मुलीच्या जन्मासाठी	कु. सविता पाटील - बी. ए. II	८
५) का बुडाले टायटॅनिक (वैज्ञानिक लेख)	कु. ऋतुजा पाटील - बी. एस्सी. I	९
६) मला समजलेले यादव सर (व्यक्तीचित्रणपर लेख)	कु. विद्या पाटील बी. एस्सी. I	११

पद्य विभाग (कविता)

१) राजे	कु. स्वाती चव्हाण बी. ए. II	१५
२) राजा शिवछत्रपती	अजित बचाटे - बी.एस्सी. III (रसायनशास्त्र)	१५
३) हिमंत तू हरू नकोस	कु. सुनिता भोसले - बी. ए. III (मराठी)	१६
४) का ? कुणास ठाऊक ?	स्वप्निल यादव, बी. एस्सी. II	१६
५) व्यसनाधंता	हर्षल जितकर - बी. ए. II	१७
६) माय बाप	दिगंबर केरबा पाटील - बी. ए. I	१७
७) खूप शिकव तू मजला	कु श्रीकांता पाटील, बी. एस्सी. II	१८
८) आई	संदिप चौगले, - बी. एस्सी. III (रसायनशास्त्र)	१८
९) ये आय	कु. सुप्रिया कांबळे - बी.एस्सी. II	१८
१०) आई	सुखदेव पाटील - बी. ए. II	१८
११) आयुष्य हे असंच असतं	कु- ज्योती मुगडे, बी. एस्सी. II (संगणक)	१९
१२) जीवन	कु. अश्विनी मगदूम बी. ए. II	१९
१३) कोण म्हणतो मागे पाय?	कु. पुनम कुरडे - बी. एस्सी.I	१९
१४) लव्हलेटर लव्हलेटर....	प्रसाद पाटील-बी. सी. एस. II	२०
१५) आभास	मारूती पाटील - बी. ए. I	२०
१६) कॉलेजकुमार	रावसाहेब पानारी - बी. ए. III (इंग्रजी)	२०
१७) सोबत	कु. माधुरी परीट - बी. ए. II	२१
१८) कुलूप	कु. वर्षा युवराज पाटील बी. ए. II	२१
१९) मैत्री	कु- अश्विनी खामकर बी. ए. III (इंग्रजी)	२१
२०) जीवन	संदिप पाटील - बी. ए. III (मराठी)	२१
२१) आयुष्य	कु. विजया यादव बी. ए. II	२२
२२) सुखी संसाराचे रहस्य	ऋषीकेश चौगले बी. ए. III (इतिहास)	२२
२३) मृगजळ	अजित पोर्लेकर बी. एस्सी. II	२३
२४) मैत्रीण	जितेंद्र पाटील - बी. ए. III	२३
२५) शितल चांदणी	अमित बी. ए. II	२४
२६) खंत	अनिकेत बकरे बी.एस्सी. III	२४
२७) अमर प्रेम	संदिप भालेकर बी. एस्सी. II	२४
२८) कोण होती ती?	रोहीत पाटील बी. एस्सी. II	२५
२९) तुच तू	उमेश कुंभार - बी. एस्सी. II	२५

इतर

१) विचारधन (संकलन)	तेजस्वी चौगले - बी. ए. II	२६
२) विचारधन (संकलन)	प्रकाश महाडेश्वर बी. ए. III (समाजशास्त्र)	२६
३) विचारधन (संकलन)	कु. तेजस्विनी पाटील बी. ए. II	२७
४) जीवनाचा चहा	कु. सविता सुर्यवंशी - बी. ए. II	२८
५) मुक्ताफळे	राहुल कांबळे - बी. एस्सी. I	२९
६) जीवन जगण्याची कला	वृषभ आमते बी. ए. II	२९
७) चारोळ्या	दिगंबर विष्णू पाटील बी.ए. I	३०
८) कॉलेजच्या आवारातील व्याख्या मजेदार लॉंग फॉर्म	कु. संजिवनी चव्हाण बी. ए. III (इंग्रजी)	३१

गद्य विभाग

महान मुत्सद्दी छत्रपती शिवाजी महाराज.

स्वभाषा, स्वदेशा, स्वधर्मास्तवे जे !
स्वभाग्ये, जिथे जन्मलो मानिती जे
असा जन्म हेतु जयांच्या अुरात
अशांची ' शिवाजी ' असे जन्म जात ।।

अफझलखानाचा वध, शाहिस्तेखानाची बोटे छाटणे किंवा आग्राहून सुटका या छत्रपतींच्या जीवनातील महत्वाच्या घटना निश्चितच आहेत, परंतू या घटना म्हणजेच महाराजांचा इतिहास, असे नव्हे. महाराजांचे विविध क्षेत्रांतील कार्ये विश्वासाठी प्रेरणादायी व वंदनीय आहेत.

शिवरायांनी प्रतिकूल परिस्थितीवर मात करून स्वकर्तृत्वाने आपले राज्य निर्माण केले. त्यांची हिंदू धर्मावर प्रचंड श्रध्दा होती. पण ती आंधळी नव्हती: ते धर्माभिमानी होते. पण धर्म वेडे नव्हते. महाराज खऱ्या अर्थाने धर्मसुधारक होते. माणसाला विषमता शिकविणाऱ्या धार्मिक रूढी, परंपरांचा त्यांनी धिक्कार केला. त्यांची लढाई जात, धर्म, सर्वांना समान दर्जा, न्याय, स्वातंत्र्य व लोककल्याण लोकशाहीच्या स्थापनेसाठी होती.

शिवछत्रपती हे शेतकरी, कष्टकरी, बलुतेदार व श्रमावर जगणाऱ्या प्रजेचे राजे होते. त्यांनी कृषी क्षेत्राची विकासाची काळजी घेतली. रयतेच्या भाजीच्या देठालाही हात लावू नका, असा आदेश त्यांनी सैनिकांना दिला होता. महाराजांनी अन्याय, वतनदारी पध्दत बंद केली. युध्दात धारार्तिथी अथवा अपंग झालेल्या सैनिकांना मेहनताना देण्याची पध्दत त्यांनी सुरू केली. पर्यावरणाचे महत्व जाणून वृक्षारोपण व वृक्षसंवर्धनास प्रोत्साहान दिले.

आगामी काळात भेडसावणाऱ्या समस्यांची महाराजांना जाण होती. मराठी राज्य व्यवहारकोश तयार करण्यास त्यांनी प्राधान्य दिले. त्या काळी अस्पृशांना वस्त्र धारण करण्यास बंदी होती. लष्करातील जातिभेद व अस्पृश्यतेला राजांनी जाणीवपूर्वक मूठमाती दिली. महाराजांच्या आरमारातील बहुतेक सैन्य कोळी, भंडारी, धनगर, रामोशी, बेडर, न्हावी, महार इत्यादी कनिष्ठ जातीचे होते. महाराजांनी नेहमीच समतेला प्राधान्य दिले. त्याकाळी धर्मानुसार सागरपर्यटनाला मनाई होती. पण राजांनी सिंधुबंदीची ती परंपरा मोडून आरमाराची उभारणी केली.

शिवरायांनी त्या काळच्या प्रस्थापित डच, फ्रेंच, पोर्तुगाल, ब्रिटीश या परक्या जुलमी सत्ता विरोधात संघर्ष केला. तसाच संघर्ष आदिलशाही, निजामशाही व मोगलशाही यांच्या विरोधी देखील केला. महाराजांचे वैरी दुष्ट व अन्यायी मुस्लीम प्रशासकांशी होते; मुस्लीम प्रजेशी नव्हे. शिवरायांना मुस्लीम शासकांचे जुलमी राज्य संपवायचे होते. छत्रपती शिवरायांच्या जीवनसंघर्षात मुस्लीम समजाचा सहभाग अतिशय महत्वाचा ; पण दुर्लक्षित विषय आहे. शिवरायांच्या पदरी अनेक मुस्लीम सरदार, वतनदार व इतर चाकर मोठमोठया हुद्यावर व जबाबदारीच्या पदावर प्रामाणिकपणे सेवा करीत होते. महाराजांचा लौकिक ऐकून प्रभावित होऊन अनेक मुस्लीम व पठाण सरदार त्यांच्या सैन्यात स्वतःहून दाखल झाले होते. महाराजांच्या हातून विश्वकल्याण साधले जावे म्हणून अनेक मुसलमानांनी आपले रक्त सांडले आहे.

माणसाची पारख करताना जात, धर्म, पंथ अशा संकुचित निकषांचा छत्रपतींनी कधीच विचार केला नाही. धर्मनिरपक्षतेच्या तत्त्वांचा अंगीकार जगभरातील अनेक राज्यकर्त्यांना आजही करता आलेला नाही असे चित्र दिसते; मात्र शिवाजी महाराजांनी त्या काळातही धर्मनिरपेक्षतेचे मुल्य आपल्या कारभारात जपले, ही स्तिमित करणारी गोष्ट आहे.

आज शिवरायांना आपण विश्ववंद्य वगैरे म्हणतो, पण महाराष्ट्राच्या बाहेर शिवराय फारसे माहीत नाहीत ही खेदाची गोष्ट आहे. महाराष्ट्रात जातीय अस्मितेपोटी फक्त मराठा जातीच्या कोंदणातच महाराजांना बंदिस्त करून आम्ही फक्त... की जयच्या घोषणा देतो. ब्रिटिशांच्या काळात शैक्षणिक पुस्तकात शिवरायांचा समावेश होता. स्वांतत्र्योत्तर काळात भाषावार प्रांतरचनेमुळे शिवराय मराठी भाषकांपुरतेच झाले हे दुर्दैव आहे. बंगाल प्रांतात शिवजयंतोत्सव होत असे. आज मध्य प्रदेशापासून वरच्या भागात व खाली दक्षिणेकडे ' शिवराय ' माहीती नाहीत. विश्ववंद्य ठरू शकणारा हा युगपुरूष संपुर्ण देशाला सुध्दा माहिती नाही याला काय म्हणावे ?

ज्या ध्येयानी हया हिंदुस्वातत्र्यांच्या युध्दातील नेत्यांमध्ये आणि सेनापतींमध्ये जितकी दृढ निष्ठा उत्पन्न केली आणि त्यांच्यात इतका आवेश आणला ते ध्येय म्हणजे हिंदूपदपादशाही - स्वतंत्र हिंदुसाम्राज्याची प्रस्थापना करणे हे होते. आणि ज्या युध्दपध्दतीने मुसलमानी इंग्रज, डच सत्तेला मराठ्यांच्यापुढे तग धरणे अशक्य केले आणि अंती जिने हिंदुशिर्षावर विजयकिरीट चढविला ती युध्दपध्दती म्हणजे शत्रुला चकवायची - ' गनिमी कावा ' युध्दपध्दती होती. बलाढय अशा अमेरिकेला जेव्हा महाराष्ट्रापेक्षा लहान अशा ' क्युबा ' या देशाने हरविले त्याचे सर्वश्रेय जाते त्यावेळीचे क्युबाचे राष्ट्राध्यक्ष फ्रिडेल क्रास्टो यांना जगातील सर्व देश याने अचंबीत झाले होते. जगातील मिडीयाने त्यावेळी त्यांची मुलाखत घेतली तेव्हा मिडीयाने त्यांना प्रश्न विचारला कि, तुम्ही बलाढय अशा अमेरिकेला कसे हरविले त्यावेळी ते म्हणाले कि भारत देशामध्ये शिवाजी राजा होऊन गेला त्यांच्या 'गनिमी कावा ' या युध्दतंत्राचा वापर करून आमच्या देशाने अमेरिकेला हरविले. याच फ्रिडेल क्रास्टोने आपल्या स्मारकावर एक वाक्य लिहायला सांगितले होते की ' येथे छत्रपती शिवाजी महाराजांचा मावळा चिरनिद्रा घेत आहे.' शिवछत्रपतींच्या युध्दनितीचा वापर परदेशात केला जातो पण ज्या देशात शिवछत्रपती घडले त्या देशाला त्यांचे विस्मरण होत आहे.

शिवरायांचे नाव घेऊन समाज आज आपापसात लढत आहेत. जातीयतेच्या व धर्मांधतेच्या विषारी प्रचाराने माणसांचे मरण स्वस्त झाले आहे. या पार्श्वभुमीवर देशाची एकता व अखंडता अबाधित राहावी, यासाठी शिवछत्रपती सारख्या महापुरूषांच्या विचारांपासून प्रेरणा घेणे हे आपले कर्तव्य आहे. त्यासाठी महाराजांचा खरा इतिहास व दृष्टीकोन जाणून घेण्याची जबाबदारी आपणा सर्वांची आहे.

अर्जुन शिवाजी खतकर
B. SC. III (Chemistry)

ग्रामीण विकास
भारतीय विकासाचा कणा

'भारत' अतुल्य आणि अविस्मरणीय ! भारत हे केवळ एक राष्ट्र नसून तेथे अनेक भाषा - वेशभुषा रंग - रूप असणारे लोक गुण्या - गोविंदाने राहत आहेत. याचा येथील प्रत्येक भारतीयाला सार्थ अभिमान वाटतो. म्हणूनच येथील प्रत्येक जण प्रतिज्ञा करतोय

'' भारत माझा देश आहे. सारे भारतीय माझे बांधव आहेत. माझ्या देशावर माझे प्रेम आहे....''

जसे येथे राहणीमानात भिन्नता आढळते, त्याचप्रमाणे भारत प्राकृतिक विविधतेने संपुर्ण नटलेला आहे. गंगा - यमुना - ब्रम्हपुत्रा या तीन नद्याच्या संगमामुळे भारत खऱ्या अर्थाने सुजलाम - सुफलाम झाला आहे. पुर्व - पश्चिम - दक्षिण या तिन्ही दिशांना हात - पसरून स्वागत करणारा अरबी समुद्र आणि हिंदी महासागर बघितला की, त्यांच्या विशालतेची आणि अथांगतेची आपणांस कल्पना येते. उत्तरेला खडा उभा असणारा ' हिमालय 'तर भारताच्या शिरपेचातील एक शिरोमणी शोभून दिसतो आहे.

असा हा विविधतेने नटलेला 'भारत' आज जागतिक प्रगतीच्या मार्गावर अखंडपणे मार्गक्रमण करत आहे. या प्रगतीचा अविभाज्य घटक असणारा ग्रामीण भाग आणि त्याचे या प्रगतीतील स्थान मांडण्याचा प्रयत्न डॉ. जी. डी. यादव सर केमिकल इन्स्टिटुटयूट ॲन्ड टेक्नॉलॉजी मुंबईचे कुलगुरू यांच्या प्रेरणेतून मी करत आहे.

गेल्याच आठवडयात आपण भारताचा ६२ वा. 'प्रजासत्ताक दिन' मोठया उत्साहात साजरा केला. ब्रिटीश कालीन राजवटीपासून ते आता पर्यंतचा भारताचा इतिहास बघितला, तर कदाचित कल्पना येते भारत भूमिला इंग्रजांच्या विळख्यातून बाहेर काढण्यासाठी किती हुतात्म्यांनी आपल्या प्राणांची आहुती दिली आहे. जणू आपल्या कृतीतून ते भारत मातेला सांगत आहेत.

'' कशास आई भिजवीसी डोळे उजळ तुझे भाल / रात्रीच्या गर्भात उदयाचा असे उषःकाल....''
महात्मा. गांधीपासून ते राहुल गांधीपर्यंतच्या पिढीपर्यंत भारताने केलेली प्रगती खरचं वाखाणण्याजोगी आहे. भारताने प्रत्येक क्षेत्रात आपला छाप उठवण्यास सुरूवात तर केव्हाच केली आहे. आता या प्रगतीच्या एक्सप्रेस ला ब्रेक लावणे केवळ अशक्यच....!!!

भारत हा जसा कृषीप्रधान देश आहे. त्याचप्रमाणे तो खेडयात वसलेला देश आहे. महात्मा गांधीनीच संदेश दिला आहे - ' खेडयाकडे चला ' भारताचा जर सर्वांगीण विकास व्हायचा असेल तर खरच खेडयाचा प्रथम विकास झाला पाहिजे. खेडयात 'शेती' हा प्रमुख व्यवसाय मानला जातो. पण आता शेतीबरोबरच इतर विकासाच्या वाटा ही पादाक्रांत करत आहेत हे तरूण... आणि खेडयांचा विकास म्हणजेच भारताचा विकास हे सुत्र लक्षात ठेवले पाहिजे, कारण भारतातील सुमारे ७२% लोक ग्रामीण भागात राहतात.

पुर्वी खेडयात बारा - बलुतेदार हे समाजव्यवस्थेचा अविभाज्य भाग होते. त्यानंतर चलन पध्दती अस्तित्वात आली. त्यानंतर व्यावहारीक ज्ञानाबरोबरचं पुस्तकी ज्ञानाचाही समावेश झाला. आता जगाच्या ' नेटवर्किंग ' या संकल्पनेत खेडयांचाही सहभाग वाढलाय. आता प्रत्येक ग्रामपंचायत आणि शिक्षण संस्था ई-लर्निंग (e - learning) या संकल्पनेत समाविष्ट झाली आहे. शिक्षण संस्थाही आता विकसीत संकल्पनांचा

स्विकार करत आहेत. त्यामुळेच खेडयातूनही अनेक तत्रंज्ञ आणि कुशल विद्यार्थी आपल्या सोबत ज्ञानाची शिदोरी घेऊन बाहेर पडत आहेत.

भारताने विज्ञान - तत्रंज्ञान क्षेत्रात केलेली प्रगती तर आश्चर्यकारक आहे. 'भारताच्या चांद्रयान -१' या मोहिमेने तर अनेक विकसीत देशांना तोडांत बोटे घालायला लावली आहेत. त्यामध्ये सहभागी असणाऱ्या शास्त्रज्ञांनी ज्ञान - अनुभव - जिद्द अशा त्रिसुत्रीने हे यशाचे शिखर गाठले आहे. याचं ज्वलंत उदाहरणचं बघा ना....

कोल्हापूरच्या ' उदय घाटगे ' या युवा शास्त्रज्ञाने तयार केलेल्या ' सॅटेलाईट बुम ' या उपकरणाला 'भारतीय अवकाश संशोधन केंद्र (ISTRO) ' या संस्थेने पेटंट मिळवून दिलयं. पुर्वी उपग्रहासाठी लागणारे हे उपकरण आपणास कॅनडा, ब्राझील आणि अमेरिका या प्रगत देशांकडून भरपूर पैसे देऊन विकत घ्यावे लागे. मात्र आता , त्याहीपेक्षा 'Advance Technology' असणार हे तंत्र कोल्हापूर वा आस-पासच्या खेडयातील तरूण पुढे येत आहेत.... आता मात्र खात्री वाटतेय की, डॉ. अब्दुल कलामांचं (माजी राष्ट्रपती) Vision 2020 हे स्वप्न साकार होईल नाही होणारच....

डॉ. कलामांनी पाहिलय एक स्वप्न... विकसनशील भारताला विकसीत भारत बनवायचं... आणि यासाठी त्यांना हवय पाठबळ या तरूण वर्गाच... अर्थातच या 'यंगीस्तानचं...' कारण त्यांना माहित आहे... Youths are the Strong pillors of our nation... या 'यंगीस्तानला' आता फक्त गरज आहे ती tve attitude ची... So always remember that....

''हम होंगे कामयाब.... हम होंगे कामयाब.... एक दिन
हो मन मे विश्वास
पुरा है विश्वास हम होंगे कामयाब.... एक दिन.... !! ''

कु. पदम्श्री दत्तात्रय तिबीले
B. Sc. - I

' बाप ' एक चिंतन

"शेतामंधी माझी खोप तीला बोराटीची झाप
तिथ राबतो कष्टतो माझा शेतकरी **बाप.**"

असे म्हणणाऱ्या इंद्रजित भालेराव यांनी या कवितेत बापाचा मोठेपणा दर्शवला आहे.

आई घराचं मांगल्य असते, तरी बाप घराच अस्तित्व असतं. पण घराच्या या अस्तित्वाला खरचं कधी आम्ही समजून घेतलेल आहे का? वडीलांना महत्व असूनही त्यांच्याविषयी जास्त बोललं जात नाही, लिहील जात नाही. कोणताही व्याख्याता आई विषयी जास्त वेळ बोलत राहतो. संत महात्म्यांनी आईचेच तोंड भरून कौतुक केले आहे. चांगल्या गोष्टींना आईचीच उपमा दिली जाते, पण बापाच्या विषयी कुठेच फारसे बोलले जात नाही. काही लोकांनी बाप रेखाटला तोही तापट, व्यसनी, मारझोड करणारा. समाजात एक दोन टक्के बाप असे असतातही, पण चांगल्या वडीलांबद्दल काय?

आईकडे अश्रुंचे पाट असतात पण बापाकडे सयंमाचे घाट असतात, आई रडून मोकळी होते पण समजावे वडिलांनाच लागते आणि रडणाऱ्यापेक्षा सांत्वन करणाऱ्यालाच जास्त ताण पडतो. कारण ज्योतीपेक्षा समईच जास्त तापतेना! पण श्रेय नेहमी ज्योतीलाच मिळत राहते. रोजच्या जेवणाची सोय करणारी आई आमच्या लक्षात राहते पण आयुष्याच्या शिदोरीची सोय करणारा बाप आम्ही किती सहज विसरून जातो. आई रडते वडिलांना रडता येत नाही, कारण छोट्या भावांना जपायचे असते, आई गेली तरी रडता येत नाही कारण बहिणीचा आधार व्हायच असतं, पत्नी अर्ध्यावरच सोडून गेली तर पोरांसाठी अश्रुंना आवर घालावा लागतो.

जिजाबाईंनी शिवाजी घडवला अस अवश्य म्हणावं पण त्यावेळेस शहाजी राजाची ओढाताणही लक्षात घ्यावी. देवकीचे, यशोदेचे कौतुक करावं पण पुरातून पोराला डोक्यावर घेऊन जाणारा वसुदेव लक्षात ठेवावा. राम हा कौशल्येचा पुत्र अवश्य असेल पण वियोगाने तडफडून मरण पावला तो पिता दशरथच होता. वडिलांच्या टाचा झिजलेल्या चपलाकडे पाहिले की प्रेम कळतं, त्यांची फाटकी बनियान पाहिली की कळतं आमच्या नशिबाची भोके त्यांच्या बनियानला पडली आहेत. त्यांची दाढी वाढलेला चेहरा त्यांची काटकसर दाखवतो.

मुलीला मॅक्सी घेतील मुलाला शर्ट घेतील पण स्वतः मात्र जुनी पॅन्ट वापरतील, मुलगा सलूनमध्ये २० – २५ रूपये खर्च करतो तर मुलगी ब्युटी पार्लरमध्ये तीसभर रूपये खर्च करते पण त्याच घरातला बाप दाढीचा साबण संपला म्हणून अंघोळीच्या साबणाने दाढी खरडत असतो. अनेकदा तो फक्त पाणी लावून दाढी करतो. बाप आजारी पडला तरी पटकन दवाखान्यात जात नाही. तो आजाराला मुळीच घाबरत नाही पण डॉक्टर एखादा महिना आराम करायला लावतील याची त्याला भिती वाटते, कारण पोरीचे लग्न, पोराचे शिक्षण बाकी असतं. घरात उत्पन्नाच इतर साधन नसतं ऐपत नसते तरीही मुलाला मेडिकल, इंजिनीअरींगला प्रवेश मिळवून दिला जातो. ओढाताण करून त्या मुलाला दर महिन्याला पैसे पाठविले जातात.

घरच्यांसाठी स्वतःच्या व्यथा दडपणारा बाप.... खरच किती ग्रेट असतो ना.....?

कु. वर्षाराणी सर्जेराव काशिद, B. A. - I

" मुलीच्या जन्मासाठी "

जिल्हा परिषदेतर्फे १५ ऑगस्ट २००९ पासून आपल्या जिल्हयात 'लेक वाचवा' अभियान राबवले जात आहे. पण त्यामागचा नेमका हेतू काय? भविष्यात आपल्या मुलाला पत्नी मिळणार नाही म्हणून की, 'राष्ट्रीय मुल्य' असलेल्या 'स्त्री - पुरूष समानता' या तत्वाचे संरक्षण करण्यासाठी....

मुख्य म्हणजे 'सेव्ह द बेबी गर्ल' ही एक सामाजिक चळवळ आहे. मुलींची संख्या कमी करणं ही अनैसर्गिक प्रकृती आहे. मुलगाच वंशाचा दिवा, ही खोटी संकल्पना मानवी मनात किती खोलवर रूजली आहे याचा अनुभव पावला - पावलावर येत आहे. गर्भात मुलगा आहे कि मुलगी याची तपासणी करून त्या मुलीला जन्माला येण्याअगोदरच परत त्याच देवापाशी पाठवायचे, ज्याने तिला जन्माला घालण्याची भूमिका स्विकारली आहे. पण ते माणूसकीला कलंक लागल्यासारखे आहे हे देखील आपल्या धर्मा - अधर्माचा कांगावा करणाऱ्यांना समजू नये हीच का आपली महान भारतीय संस्कृती? मानवाने प्रत्येक गोष्टीत प्रगती केली आहे. अशक्यप्राय गोष्टी शक्य करून दाखवल्या आहेत. तशीच प्रगती करून नवीन तंत्रज्ञानाचा वापर करून आपली उन्नती केली आहे. पण त्याचबरोबर सोनोग्राफी सारखे तंत्रज्ञान मात्र मानवी जीवनात लहान - लहान स्त्री भ्रुणांचा कर्दनकाळ बनत आहे.

प्रत्येक गोष्ट ही जेव्हा सुरू होते, त्याचवेळी तिच्या अंताची वेळ जवळ येत असते. अशीच काहीशी परिस्थिती या समस्येची ही झाली. वेळाने का होईना पण काही लोकांना मुली जन्माला आल्या पाहिजेत असे वाटून त्यांनी काही उपक्रम हाती घेतले. 'जिच्या हाती पाळण्यची दोरी ती जगाते उद्धारी' असं एकिकडे म्हटलं जात असतानाच त्यांचाच उ्दधार करण्यासाठी या जगात पदार्पण करण्याची संमती मिळावी यासाठी 'सेव्ह द बेबी गर्ल' सारख्या योजना सुरू काराव्या लागतात ही मोठी शोकांतिका आहे.

या उपक्रमात प्रत्येक व्यक्तीची छोटीसी भूमिका आहे. आई - वडीलांनी आपल्या मुलीला जन्म द्यावा यासाठी त्या दापत्याचा मुलगी जन्माला आल्यावर सत्कार करण्याची गरज निर्माण व्हावी यासारखे दुर्देव ते काय ? त्यामुळे 'सेव्ह द बेबी गर्ल' या उपक्रमाला सुरूवात तरी झाली ही खूप आनंदाची गोष्ट आहे. मुलींच्या जन्माचे प्रमाण स्त्री आरोग्य, बालविवाहासारखी कुप्रथा आणि समाजाची मानसिकता यात वेळीच सुधारणा व्हायला हव्यात नाहीतर काही काळाने विविध अंगाने समाजाचे स्वास्थ धोक्यात येईल. अर्थात हे टाळण्यासाठी ''जिच्या हाती पाळण्याची दोरी प्रथम तिला उद्धारी'' म्हणणेच योग्य होईल. प्रत्येक व्यक्तीला असं वाटले पाहिजे की, माझी मुलगी हसत या जगात येईल आणि आपल्या चिमुकल्या हातात माझं बोट धरून चालायला शिकेल आणि चालता चालता माझा आधार होईल. त्यामुळे 'लेक वाचवा' असं वरवर न म्हणता प्रत्येकाने असे ठरविले पाहिजे की माझी लेक मी वाचवणार. मग कधी कोणाला सेव्ह द बेबी गर्ल असं दुसऱ्यानं सांगाव लागणार नाही. प्रत्येक मुलगी होणार नाही कदाचित किरण बेदी किंवा कल्पना चावला पण ती नक्की काही तरी होऊन दाखवील. कारण तिलाही आवडतं वटवृक्षाप्रमाणे गगनचुंबी विराट रूप धारण करायला. स्वच्छंदी पक्षाप्रमाणे आकाशात मनसोक्त विहार करायला. तेव्हा सर्वांनी आपली लेक वाचवा असं नव्यानं सांगायला नको नाही का?

कु. सविता वसंत पाटील
B. A. भाग - २

का बुडालं टायटॅनिक ?

तब्बल ९०० फुट लांब, अकरा मजली इमारतीइतकं उत्तुंग यावर २२ फुट उंचीच्या चार चिमण्या, १,०१,००० किलो वजनाचा सहा भागात बनविण्यात आलेला अजस्त्र सुकाणू. या सुकाणूची उंचीच तीन मजली इमारतीइतकी होती. एकूण ३००० तंत्रज्ञानी सतत तीन वर्ष खपून जगातलं सर्वात मोठे प्रवासी जहाज बांधले होते. त्या जहाजाचं वजनही तसचं अवाढव्य होतं फक्त ४६, ३७८ टन

हे महाकाय जहाज चालविण्यासाठी ५५,००० अश्वशक्तीची इंजिन्स बसविण्यात आली होती. सर्व प्रकारच्या सुखसोयींनी खचाखच भरलेल्या या जहाजावर एकाचवेळी ६,००० लोकांना जेवायला खायला घालता येईल इतकं मोठं स्वयपाक गृहही होतं. त्यातला १५९ चुलींना रोज शेकडो टन कोळसा लागायचा. या जहाजावरील सोळा भाग पाण्यापासून पूर्ण सुरक्षित राहतील इतके भक्कम बांधण्यात आले होते. यामुळे त्या जहाजाच्या निर्मात्यांनी अगदी छातीठोकपणे सांगितले होते की ते जहाज कदापिही बुडणार नाही. हे वर्णन आहे.... त्या काळच्या जगातल्या सर्वात मोठया आणि भरभक्कम प्रवासी जहाजाचं टायटॅनिकचं !

असं हे कधीही न बुडणारं जहाज, आपल्या पहिल्या - वहिल्या प्रवासात १४ एप्रिल १९१२ च्या त्या भयाण रात्री अटलांटिक सागरातल्या भयानक थंडीत बुडालं आणि तेही सोबत ७३५ पहिल्या वर्गाचे ६७४ दुसऱ्या वर्गाचे आणि १८२४ तिसऱ्या वर्गाच्या प्रवाशांसह व त्यांच्यासोबत प्रवाशांच ८०० टन सामान आणि ६००० टन कोळसाही सागरतळाला गेला! हे जहाज बुडवू म्हटलं तरी संपूर्ण बुडण्यास तीन दिवस लागतील अशा अविर्भावात असणाऱ्या त्या जहाजाच्या निर्मात्यांच्या डोळयादेखत ते जहाज फक्त तीन तासात काळाच्या पडद्याआड गेलं आणि विसाव्या शतकाच्या सुरवातीलाच एक मोठया मानवी दुर्घटनेची इतिहासात नोंद झाली. या अपघातातून बोटीवरील २२३५ लोकांपैकी फक्त ७८३ लोकांचेच प्राण वाचू शकले.

एवढ हे अजस्त्र जहाज एका हिमनगामुळे का बुडालं याचा वेध घेण्याचा प्रयत्न जगातील अनेक देशातील शास्त्रज्ञ आजही करीत आहेत. इतकचं काय, तर जेम्स कॅमेरूननं या विषयावर निर्माण केलेल्या 'टायटॅनिक' या चित्रपटानं जगभर उत्पादनाचा उच्चांक मोडला आहे. टायटॅनिक का बुडाले यामागचं शास्त्रीय कारण शोधण्याचे प्रयत्न शास्त्रज्ञांनी आजवर केले. पण या सर्वात वैशिष्टपूर्ण संशोधन १९९१ मध्ये स्टीव्ह ब्लस्को यांच्या नेतृत्वाखाली वैज्ञानिकांच्या एका तुकडीनं केलं.

टायटॅनिक बुडालेल्या जागी समुद्राच्या तळाशी जाऊन त्यांनी जहाजाचे अनेक अवशेष गोळा केले. या अवशेषांपैकी सर्वात महत्त्वाचा बोट ज्या सांगाडयावर बांधली जाते त्याचा एक २५ सेमी व्यासाचा आणि २.५ सेमी जाडीचा एक तुकडाही होता. हिमनगानं आपला तडाखा याच भागाला सर्वप्रथम दिला होता. ७९ वर्षानंतरही या तुकडयात टायटॅनिकच्या दुर्घटनेमागचं रहस्य दडलं होतं. हा तुकडा पाहिल्यावर शास्त्रज्ञांना एक महत्त्वाचा दुवा मिळाला, तो म्हणजे तो तुकडा काचेचं भांड फुटाव तसा फुटला होता. कठीण पोलादाची अशी अवस्था होत नाही. याचमुळे शास्त्रज्ञांनी यावर आणखी प्रयत्न करायचे ठरविले. त्यासाठी त्यांनी त्या भागाचे सिगारेटचे आकाराचे तुकडे केले. त्याच्यासोबत नेहमीच्या वापरातले पोलादाचेही तसेच तुकडे बनविण्यात आले. हे दोन्ही तुकडे एका यंत्रात बसविण्यात आले. या यंत्रात एक मोठा जाडजूड लंबक होता तो जोराने या तुकडयावर आदळेल अशी अवस्था होती. एकाच वेगानं एकच लंबक त्या सिगारेटच्या आकाराच्या त्या तुकडयावर

आदळण्यात आला. त्यावेळी नेहमीच्या वापरातला पोलादाचा तुकडा इंग्रजी व्ही आकारात वाकला, पण तुटला नाही. पण टायटॅनिकच्या अवशेषापासून बनवलेला तुकडा मात्र चक्क दोन तीन ठिकाणी तुटला आणि ते तुकडे भिंतीवर वेगाने जाऊन आदळले. टायटॅनिकवर वापरलेलं पोलाद इतक ठिसूळ का? याचा मागोवा घेताना शास्त्रज्ञांना एक शास्त्रीय सत्य समोर दिसलं. टायटॅनिकसाठी वापरलेल्या पोलादात गंधकाचे प्रमाण अधिक असले की ते ठिसूळ बनते.

या अपघातामुळे आणखी योगायोग जगासमोर आला. या दुर्घटने अगोदर १४ वर्षे म्हणजे १८९८ मध्ये मॉर्गन रॉबर्टसन या लेखकानं टायटन नावाची एक कांदबरी लिहीली होती. त्यात टायटन नावाचं ३००० प्रवाशांना घेऊन जाणार एक जहाज हिमनगावर आपटून फुटलं असं कथानक होत.

योगायोग म्हणावा का? की लेखाद्वारे कोणत्या तरी एका अद्भूत शक्तीनं जगाला दिलेला तो एक इशारा होता....

कु. ऋतुजा सिताराम पाटील
B. Sc. I

मला समजलेले यादव सर

बुधवार दिनांक २६ जानेवारी २०११ रोजी सकाळी आठ वाजता लोकमत वर्तमानपत्र माझ्या हातात पडले ...ली माझ एका बातमीने वेधून घेतल आणि ती बातमी म्हणजे 'रसायनशास्त्रज्ञ डॉ. जी. डी. यादव उदया ...मध्ये' अशा अनेक बातम्या वर्तमान पत्रात झळकत असतात पण या बातमीने माझे डोळे भरून आले. काही महिन्यापुर्वी यशस्वी यादव यांची मुलाखत सकाळ या वर्तमान पत्रात आली होती' त्यांनीही आपल्या ...सासाठी खूप मेहनत घेतली होती पण त्यांची कौटुंबिक पार्श्वभुमी चांगली होती. तसेच त्यांचे घरचे वातावरण हे शिक्षणास पोषक होते. पण जी. डी. यादव यांची कौटुंबिक पार्श्वभुमी आपल्यासारखीच म्हणजे - ते एका शेतकरी कुटूंबात अर्जुनवाडा या लहानशा खेडयात वाढलेले आहेत. कोल्हापूर जिल्हयाचे सुपूत्र व आतंरराष्ट्रीय दर्जाचे प्रसिद्ध रसायनशास्त्रज्ञ तसेच अभिमत विद्यापीठ मुंबईचे कुलगुरू व रसायनशास्त्र तंत्रज्ञान संस्था मुंबईचे संचालक आहेत. त्याचवेळी माझ्या डोक्यात प्रकाश पडला की, शेतकरी कुंटूबातील व्यक्ती हे सर्व काही करू शकते तर आपण का नाही करू शकत ? आणि सुदैवाने दुसऱ्या दिवशी म्हणजे २७ जानेवारी २०११ रोजी आमच्या दूधसाखर महाविद्यालय, बिद्री मध्ये त्यांचे व्याख्यान आयोजित केले होते.

त्यांची कोंटुबिक पार्श्वभुमी पाहता मला असं वाटतं की " लहरोसे डरकर नौका कभी पार नही होती कोशिश करनेवालों की कभी हार नही होती " २७ जानेवारी हा दिवस माझ्या आयुष्यातील सोनेरी दिवस आहे. तो मी कधीही विसरणार नाही. प्रत्येकं व्यक्तीला प्रश्न पडला असेल की लहान गावातील व एका शेतकरी कुटूंबातील व्यक्ती एवढया पुढे जाऊ शकते. त्यांनी एक स्वतःची ओळख व आदर्श निर्माण केला आहे. मला सांगण्यास आनंद होत आहे की आदर्श व्यक्तींच्या यादीत त्यांच्या नावाची भर झाली आहे. इतके अनर्थ एका अविद्यने केले या मंत्राला त्यांनी कृतीत आणलं आहे. आपण २१ व्या शतकात ज्ञानार्जन करत असून आपल्याला अडचणी येतात पण डॉ. यादव यांच्या शैक्षणिक कालखंडात कितीतरी भयानक अडचणींना त्यांना सामोर जावं लागल होत. त्यावेळी मला समजलं की आपल्या अडचणी कितीतरी क्षुल्लक आहेत. या भष्ट्राचारी व राजकारणी युगात अजुनही चांगली माणसं वावरत आहेत याच मला प्रत्यक्ष उदाहरण पाहायला मिळाल खरंच ! डॉ. यादव यांच्या सारखी भाग्यवान माणसे आम्हाला भेटणे म्हणजे आमचं भाग्यचं आहे.

गुलाबाचं फुल दृष्टीसुख देत, पण त्या गुलाबाच्या फुलाला मात्र काटयांशी संघर्ष ठेवून जन्म घ्यावा लागतो. ही त्या फुलाची सत्वपरीक्षाच असते डॉ. यादव यांच जीवनही यापेक्षाही काही वेगळ नाही. डॉ. यादव यांच प्राथमिक शिक्षण म्हणजे पहिली ते सातवी पर्यंतचे शिक्षण त्यांच्या गावी 'अर्जुनवाडा' या ठिकाणी झालं व आठवी व नववी पर्यंतचे शिक्षणे विवेकानंद विद्यालय - शेळेवाडी, येथे झाल तसेच दहावी - अकरावी शिक्षण प्रायव्हेट हायस्कुल कोल्हापूर या ठिकाणी झाले. त्यावेळचा त्यांच्या जीवनातील किस्सा म्हणजे ' त्यांना इंग्रजीच्या सरांनी (Minute) या शब्दाचा उच्चार करण्यास सांगितला त्यावेळी त्यांनी या शब्दाचा अर्थ मिनीट न करता मायन्युट म्हणजे सुक्ष्म असा केला त्यावेळी त्यांचे सर ओरडले, 'तुम्ही खेडयातील विद्यार्थी म्हणजे गाळ' त्याच क्षणी त्यांच्या भावना दुखावल्या गेल्या आणि त्यांनी मुख्याध्यापकाकडे तक्रार केली. त्याचक्षणी त्यांच्या मुख्याध्यापकांनी त्यांच्या स्वभावातील चुणूक व गुण पाहून त्यांनी त्यांची आय. आय. टी. परीक्षेचा फॉर्म भरला. त्यांनी आपला हा किस्सा सांगितल्यावर मला एक प्रार्थना आठवली. आमच्या शाळेत म्हणून घेतली जात होती, ती म्हणजे,

" विद्या हे धन आहे रे श्रेष्ठ साऱ्या धनाहून,
तिचा साठा जयापाशी तो ज्ञानी मानती जन."

माणसं योगायोगाने, नशिबाने किंवा अपघाताने यशस्वी होत नाहीत. यश हा अपघात नाही किंवा चमत्कारही नाही. मला नेहमी असं वाटत की आपण जे आतापर्यंत करत होतो तेच पुन्हा कराल तर आपल्याला तेच मिळेल जे आतापर्यंत मिळत होत आधी कधीच न मिळवलेल मिळवण्यासाठी आधी कधीच न केलेलं करावं लागेल. आपल्यापेक्षा हलाखीच्या युगात यशस्वी न होण्यासाठी कुठलंही कारण नाही. जगामध्ये असे हजारो लोक आहेत ज्यांना आपल्यापेक्षा जास्त अडचणींना, आपल्यापेक्षा जास्त हलाखीच्या परिस्थितींना तोंड द्यावं लागलं ज्याची कल्पना करण कठीण आहे. तरीही डॉ. यादव सर्व परिस्थितीवर मात करून पुढे निघून गेले.

डॉ. यादव याचं प्रचंड यश पाहून बरेच विद्यार्थी प्रभावित झाले पण डॉ. यादव यांना कशा कशा परिस्थितींना किंवा अडचणींना अपयशांना हाताळत त्या यशापर्यंत पोहचले असतील याचा विचार करणे खूप कठीण आहे.

जगावर राज्य करण्याचे स्वप्न पाहणाऱ्या नेपोलियनचे नाव ऐकल्यावर तो एके काळी नोकरीच्या शोधात गल्ली गल्ली, उपाशीपोटी भटकणारा सामान्य तरूण असेल यावर विश्वास बसत नाही.

किती वेळा ही समजूत माणसाला यशापासून दूर ठेवते की जे लोक यशस्वी होत आहेत ते आपल्यापेक्षा जास्त हुशार आहेत. तसं काहीच नाही कोणीच तुमच्यापेक्षा जास्त हुशार नाही, सर्व माणसे सारख्य पध्दतीने जन्माला येतात, सारख्या पध्दतीने जीवनावश्यक गरजा पूर्ण करतात. सारख्याच पध्दतीने मरतात. खरंच आतापर्यंत जगलेल्या आयुष्यात हा विचार माझ्या मनात एकदा ही आला नाही. खेडयातील शिक्षकांकडून जे चांगले अनुभव येतात ते शहरी शिक्षकांकडून येत नाहीत. मी एका खेडयात जन्मलेल्याचा मला आनंद आहे कारण मला निसर्गाच्या सानिध्यात शिकायला मिळतंय तसेच आता शहरी जीवनातील निसर्ग आता लोप पावत आहे. उदाहरणार्थ निसर्गाचा नियम सांगतो की आधी पेरावं लागतं आणि नंतर उगवतं. एखादा माणूस या नियमाच्या उलट करण्याचा प्रयत्न करत असेल तर त्या माणसाला काय मिळेल याचा विचार आपण प्रत्येकाने केला पाहिजे. कुठली का अडचण येईना, त्या अडचणीवर मात करून पुढे जाणं सुरूच ठेवायचं. महत्वाची आणि लक्षात ठेवायची गोष्ट म्हणजे ध्येयावर पोहचेपर्यंत थाबायचं नाही. अशाप्रकारे माणूस ध्येयावर पोहचतो आणि यशस्वी होतो. खरंच डॉ. यादव यांची ही जीवन जगण्याची शैली पाहून मन सुखावून जातं.

माणूस परिस्थितीची निर्मिती करत नाही तर परिस्थिती माणसाची निर्मिती आहे. आपण नेहमी म्हणतो की त्यावेळची परिस्थितीच तशी भयंकर होती त्यामुळे मला अपयश आले परंतू हे साफ चुकीच आहे. आपण जर कुठे जात आहोत हे आपल्याला ठाऊक नसेल तर आपण कुठे पोहचू पोहचू कोणास ठाऊक? डॉ. यादव यांच्या कडून एक गोष्ट शिकायला मिळाली ती म्हणजे ' जे लोक यशस्वी होतात ते एक निश्चित ध्येय समोर ठेवून मेहनत करतात आपलं ध्येयच आपलं जग होऊन जायला पाहिजे.' मला आमच्या दूधसाखर कनिष्ठ महाविद्यालयातील इंग्रजीचे सर श्री. आर. के. पाटील यांनी एका शिल्पकाराचा किस्सा सांगितला. त्या शिल्पकाराला एका मनुष्याने प्रश्न केला हा जो तू दगडाला कोरून इतका छान पुतळा बनवला ते तू कसं केलं, त्याचवेळी शिल्प..ार म्हणाला, 'काहीच नाही पुतळा आधिच तेथे होता मी फक्त वरवरचा नको असलेला भाग काढून टाकला, तो पुतळा दगडात होता' हे खरंच आहे. पण पहिल्यांदा हा पुतळा त्या शिल्पकाराच्या डोक्यात होता. ध्येय निश्चित असल्याशिवाय माणूस यशस्वी होत नाही हे मला प्रकर्षाने जाणवू लागलं. ध्येय निश्चित करा.

तुमच्या ध्येयाला मनात कोरून टाका. ध्येयाने झपाटून जा. यश तुमच्याकडे अक्षरक्षः ओढले जाईल. हे डॉ. यादव यांच्या ध्येयाने प्रत्येकाच्या मनात बिंबवल.

डॉ. यादव सरांच स्पष्ट आणि निश्चित ध्येय होत म्हणून ते अतिशय खडतर रस्त्यावर सुध्दा प्रगती करू शकले त्यांनी हे अत्यंत प्रतिकु ल परिस्थितीत शक्य करून दाखवलं आहे. ध्येय शुन्य माणूस रस्ता कितीही गुळगुळीत असला तरी कुठेही पोहचणार नाही. आपल्या महाविद्यालयात अशी अनेक ध्येयशुन्य विद्यार्थी वावरत आहेत याची मला खरच किव येत आहे. ध्येयावर न पोहोचणे ही शोकांतिका नाही. पोहोचण्यासाठी ध्येयच नसणे ही खरी शोकांतिका आहे. डॉ. यादव सरांच्या बोलण्यातून मला एक महत्वाची बाव लक्षात आली ती म्हणजे ' निश्चित ध्येय आणि तिथंवर पोहोचण्याचा दृढ विश्वास केल्यास विरोध आणि अडथळे गायब होऊन जातात. डॉ. यादव सरांच आयुष्य हे ध्येयपूर्ण आहे. ते त्यांच्या ध्येयासाठी वेडे होऊन गेले होते म्हणून त्यांना मदत करण्यासाठी त्याला ती गोष्ट मिळवून देण्यासाठी अक्षरक्षः निसर्गसृष्टी पुढे सरसावली अस मानल तर काही वावग ठरणार नाही.' आपल्याला जर वाटत असेल की आपण हरणार किंवा पराभूत होणार आहोत तर वास्तविक हरण्याची वाट पाहण्याची गरज नाही कारण आपण हरलो आधीच कारण हरण्याच्या विचाराने माणूस कधीच जिंकलेला नसतो. ज्याला यशस्वी व्हायची इच्छा आहे त्या व्यक्तीने विषारी विचार, व्यसने, विषारी माणसे, विषारी पुस्तके हे आपणहून टाळले पाहिजेत, जस तुम्ही व आपण विषारी सापांना टाळतो.

डॉ. यादव सरांच्या आयुष्यात अनेक संकटे, अपयश आलेत पण त्यांनी ती अपयश पचवलेत. कारण त्यांचा त्यांच्या ध्येयावर विश्वास होता. तसेच यशाची सुरूवात ही फक्त आणि फक्त आत्मविश्वासापासूनच होते. डॉ. यादव सरांच्या सारख्या अनेक यशस्वी लोकांचा वेगळेपणा दिसून आला: तो म्हणजे त्यांची काम करण्याची अमर्याद क्षमता चिकाटी व सातत्य. डॉ. यादव सरांनी दिलेल एक तासांच व्याख्यान आम्हाला सर्व काही देऊन गेल. त्याचं चरित्र हे लिहून देखिल संपणार नाही आणि कागदही अपुरे पडतील. आपण काय करू शकतो हे जगाला सांगत बसण्यापेक्षा करून दाखविलेल अधिक चागलं आहे. मेहनतीला पर्याय नाही. मेहनतीची जागा कोणता ही शब्द घेऊ शकत नाही. अपयशे जितकी जास्त यश तितकं मोठ, चूक न करण्याची हमी फक्त तोच माणूस देऊ शकतो जो काहीच करत नाही. नेहमी आपल्या ध्येयावर निष्ठा हवी कारण - 'अनिश्चय अपयशाची गुरूकिल्ली आहे' यशस्वी होणं फक्त शक्यच नाही तर आजच्या युगात ते कधी नव्हत इतकं सोप आहे. आपण खरच स्वतःला बदलायला हव. अपयशी माणसाला प्रत्येक संधीत अडचण दिसत. यशस्वी माणसाला प्रत्येक अडचणीत संधी दिसते. डॉ. यादव सरांच्या सारख्या यशस्वी लोकांनी यशस्वी होण्यासाठी वेळेला महत्व दिलं आहे. कारण वेळ आहे एकविसाव्या शतकाचं नावं, घडयाळ सतत धावत आहे. आपण नेहमी मिनिटांची काळजी घेतली पाहीजे. तास निश्चित पणे स्वतःची काळजी घेतील. वेळ कोणासाठीच थाबंत नाही. वेळ जाण्याआधी वेळेची किंमत ओळखायला शिकल पाहिजे. वेळ वाया आयुष्य वाया, यशस्वी लोकांना वेळेच्या मूल्यांची तीक्ष्ण जाण असते.

Every New Moment is New Challenge For us " वेळेला सहजपणे कधीच घेऊ नये. जगातील सर्व पैसे देऊन गेलेला एक क्षण परत मिळवला जाऊ शकत नाही. म्हणून मला वाटत की,

From Time to Time, Stop & Ask Yourself, What is My Aim? What am I Really Ttying to achive ?

खरचं डॉ. यादव सरांच्या सारखी व्यक्ती आम्हाला भेटली, त्यांचे विचार आम्हाला ऐकण्यास मिळाले हे त्यांचे उपकार आहेत. हे उपकार मी जन्मभर विसरणार नाही. मी आयुष्यभर त्यांची ऋणी राहीन, शेवटी एकच सांगेन,

'' झालेत बहू होतील बहू परंतू याचं सम हा''

'' मी दूधसाखर महाविद्यालयातील विद्यार्थीनी या नात्याने शपथ घेती की, डॉ. यादव सरांच्या सारखे यशस्वी काम निश्चितपणे करून दाखवीन''

' सुरवंटाचे झाले पाखरू,
सर्वत्र लागले भराऱ्या मारू,

नवे जग नवी आशा,
झेप घेण्याची जबर मनिषा,

याच महाविद्यालयाने लावले वळण
त्यावर चढवू यशाची चढण.... यशाची चढण ''

कु. विद्या वसंत पाटील
बी. एस्सी. भाग - १

पद्य विभाग

' राजे '

' राजे ' तुम्ही पुन्हा जन्माला याल का?
या मराठी साम्राज्याला अर्थ नवा द्याल का?

हे मराठे गेले खुपच खचून मनी
या महाराष्ट्रात त्यांना विचारत नाही कोणी
त्यांच्याच नावाखाली खातात दुसरेच लोणी
त्यांच्या या निरर्थक जगण्याला
नवी दिशा द्याल का?
राज़े तुम्ही पुन्हा जन्माला याल का?

याच राज्यात चाललाय भ्रष्टाचार
भ्रष्टाचारी घेऊन फिरतात कार
गरीब जनता आहे सायकल स्वार
हे सगळं बंद करण्याला बळ तुम्ही द्याल का?
राजे तुम्ही पुन्हा जन्माला याल का?

विश्वासानं स्थापन केलात आपण मराठवाडा
ज्ञान, कला, समृध्दी यांचा हा गाडा
भले - भले इथे करतात राडा
हे सगळं थाबवण्याला बळ तुम्ही द्याल का ?
राजे तुम्ही पुन्हा जन्माला याल का?

दिवसा मागून दिवस सरती
तुमची आम्ही गावी किती किर्ती
तुमच्याविना झाली ही माती विनाअर्थी
गरीब जनतेच्या शोधक नजरेला शितलता
तुम्ही द्याल का?
राजे तुम्ही पुन्हा जन्माला याल का?

कु. चव्हाण स्वाती अशोक
वर्ग - बी. ए. II.

" राजा शिवछत्रपती "

कधीच ना आटिला तो शिवरूपी झरा,
बदलवूनी टाकीला त्याने आपुला समाज हा सारा!
याच माणसांना त्याने
खरे माणसात आणिले
याच समाजात त्याने
समतेचे बीज पेरीले
वंदन करूया आम्ही त्या महान शिवसागरा!
बदलवूनी टाकिला ....
एक एक खेळ त्याने
खेळले बुध्दीचे
सर्वांसमोर दोन हात
केले त्या काफरांचे
मराठा बांधवांसाठी झिजला चंदनासारा
बदलवूनी टाकिला ..... .
करूनीया पाणी त्यांनी
आपुल्या अनमोल रक्ताचे
सुख ना पाहिले कधी त्याचे
ना आपुल्या स्वतःचे
लाविला समाजात आपल्या खरा मर्दानीपणाचा दिवा.
मराठयांसाठीच जगला
मराठयांसाठीच गेला
महाराष्ट्रातील मराठयांसाठी
हिरवाही भगवा केला
कोटी कोटी प्रणाम त्या मर्दमराठयाला,
बदलवूनी टाकिला त्याने आपुला समाज हा सारा !.

अजित बचाटे
बी. एस्सी. III (Chemistry)

" हिम्मत तू हरू नको "

वेळ अजुन गेली नाही
बेसावध तू राहू नकोस
यश आहे तुझ्या हाती
मागे फिरून पाहू नकोस.

धरला आहेस मार्ग प्रगतीचा
मध्येच आता सोडू नकोस
ऐकावे जनाचे करावे मनाचे
हे आता तू विसरू नकोस.

गाजवायचे असेल शोर्य
तर आळस तू करू नकोस
प्रयत्नांची तू कास धर
फळांची अपेक्षा करू नकोस.

ध्येय तुझे निश्चित ठेव
उगाचं गाडी हाकू नकोस
ध्येयहीन प्रवासामध्ये तू
नशिबावर विश्वास ठेवू नकोस.

झेप घे गगनाशी
मागे वळून पाहू नकोस
आधुनिकतेच्या या युगामध्ये
हिम्मत तू हरू नकोस
हिम्मत तू हरू नकोस.

कु. सुनिता भोसले
बी. ए. III, (मराठी)

" का ? कुणास ठाऊक "

का ? कुणास ठाऊक आज जरा वेगळचं वाटतय.
नेहमीचाच रस्ता जरा लांब वाटतोय
तो पुर्ण करताना जरा घाम सुटतोय
का ? कुणास ठाऊक आज जरा वेगळचं वाटतय.

ओठावर हसु साठतय अन् मनात दुःख दाटतय
का ? कुणास ठाऊक आज जरा वेगळचं वाटतय.

नेहमीची वर्दळ व नेहमीचीच गजबज
कर्णकर्कश हॉर्न व नेहमीचीच बडबड
सर्व काही कानात साठवाव वाटतय
का ? कुणास ठाऊक आज जरा वेगळचं वाटतय.

जीवघेणी स्पर्धा थोडी वाढली आहे
माझ्यापाशी येवून ती अडली आहे
आज येथचं थांबाव अस वाटतय
का ? कुणास ठाऊक आज जरा वेगळचं वाटतय.

जीवन संपत चाललय, शरीर सुकत चाललय
पण आता जरा जगावसं वाटतय
का ? कुणास ठाऊक आज जरा वेगळचं वाटतय.

स्वप्निल मारूती यादव
बी. एस्सी. भाग - II

" व्यसनांधता "

अरे, माणसा दारू का पितोस ?
उगा, लायकी का घालवतोस ?
दारूमुळे उद्ध्वस्त जीवनं
जवळ आलय ते मरण
दारून संसार उद्ध्वस्त होई
तुझ्या या जीवघेण्या दारूपाई
उगा, प्राण का रे घालवतोस ?
दारूचे दोन घुटके
देती मरणाचे झटके
दारूची एकच नशा
देती मरणाची दिशा
उगा, प्राण का रे घालवतोस ?
दारूत जिवघेणे विषाणू
दारूला अमृत नको मानू
दारूत जीवन सार बेकार
दारूसाठी बनसी तू लाचार
उगा, प्राण का रे घालवतोस ?

हर्षल बळवंत जितकर
वर्ग - बी. ए., भाग - II,

" माय बाप "

ऐका ऐका दोस्तांनो माय बापाची र कहानी
बाप नारळ खोबर माय नारळाच पाणी.
माय नेसती लुगड दोन चार ठीगळाच
तिला ठिगाळ पुरणा भल्या मोठया आभाळाचं,
साधी सुधी माझी माय, तिची साधीच राहणी
बाप नारळ खोबर माय नारळाच पाणी.
साधा सुधा बाप माझा त्याच साधच धोतर
कुडता फाटलेला त्याचा बाहेर येतोय कोपर,
त्याच्या बुटाची मी काय द्यावी चांगली निशानी
बाप नारळ खोबर माय नारळाच पाणी.
एकदा माय बापामध्ये पैज अशी ही लागली
सागं पोरा बर सांग कोणाची सावली,
थोडी हसून माय बोलली थोडी लाजून बोलली
थोडी दोघांची सावली थोडा थोडा दोघावाणी
बाप नारळ खोबर माय नारळाच पाणी.
माय म्हणे माझ्या लेका, सुन साधी भोळी आन
गुण आपल्या वाणी तिच रूप गोरपान,
आन थोडीशी ती येडी आण थोडीशी ती पाणी
बाप नारळ खोबर माय नारळाच पाणी.
बाप म्हणे माझ्या लेका सुन आणू नको आता
तिच गोड बोल ऐकून आम्हा घालशील लाथा,
बाप नको नको म्हणे माय करी दयामया
बाप नारळ खोबर माय नारळाच पाणी.
स्वप्न बघतात दोघे लेक माझा मोठा होईल
सुख पायथ्याशी त्याच्या दुधा तुपात राहील,
खूप कमाविल नाव खूप कमाविल वाणी
बाप नारळ खोबर माय नारळाच पाणी.

दिगंबर केरबा पाटील
बी. ए. I

' खूप शिकव तू मजला '

खूप शिकव तू आई मजला
अभ्यास करीन मी चांगला
सारे जग हे येईन बघुनी
आनंद होईल तुजला खूप शिकव तू मजला ।।१।।

खूप शिकूया पुढे जाऊया
अभिमानाने जगू या
जगात येऊनी नाव काढूया
आनंद होईल तुजला खूप शिकव तू मजला ।।२।।

शाळेचे माझ्या नाव काढूया
भवितव्य उज्ज्वल करूया
भारत देश हा घडवू चांगला
आनंद होईल तुजला खूप शिकव तू मजला ।।३।।

कु. श्रीकांता केरबा पाटील
बी. एस्सी. II,

" आई "

फुलापेक्षा सुध्दा कोमल स्पर्श तिचा
जसा बुंध्यातून सुगंध येतो चंदनाचा
चंदनासारखा अंधारात दिप प्रज्वलीत करणारा
हात तिचा
मला यशाच्या शिखरावर
पोहचवणारा आत्मविश्वास तिचा
माझ्याच हृदयात सामावणारी
आकृती तिची
पाहताच क्षणी दुःख विसरून जाणारी
माझीच जी म्हणून मनाला हेरणारी
माझीच अन् माझीच माय माऊली ती

संदिप रघुनाथ चौगले
वर्ग - बी. एस्सी. III (Chemistry)

" ये आय "

ये आय .... मला जगायचं हाय
हे अनमोल जग
बघायचं हाय,
सरकारने स्त्री भ्रूण
हत्यावर बंदी आणली
तुला ठाऊक नाय ?
ये आय ... मला जगायचं हाय.
वंशाच्या दिव्यासाठी
मुलगा पाहिजे म्हणून
ऐवढा अट्टाहास हा बरा नाय ?
ये आय ... मला जगायचं हाय.
कुणाला माहित आहे की
तुझी निष्पाप मुलगी
उद्या मोठी बाईसाब होणार हाय
ये आय ... मला जगायचं हाय.
वेलीवर डोलणाऱ्या या
कोमल गुलाबाच्या कळीला
एकदा जीवनदान तू
देशील काय ?
ये आय ... मला जगायचं हाय.

कु. सुप्रिया आनंदा कांबळे बी. एस्सी., भाग - II

" आई "

सदा हसत राहिलीस
मनात ठेऊनी दुःख, मला वाढवलेस
चंदना सारखे झिजून, देऊ उपमा कशाची
तुझ्या पुढे शुन्य आहे, किंमत या जगाची.

तुझ्या उपकाराचे मोल नाही
आभार मानायला शब्द नाहीत
तुझी लिला महान, तुच माझा श्वास कि प्राण
मी हात जोडावे कुणाला ?, तुला वजा करता
देव मानावे कुणाला ?

सुखदेव सदाशिव पाटील
बी. ए. भाग - II

' आयुष्य हे असंच असत '

आपण हसता हसता इतरांनाही हसवायचं असतं
आपण नाही हसलो तरी दाखवायच नसतं
मनातल दुःख, राग ओठावर आणायचं नसतं
प्रेम, कौतुक, आपुलकी ओठवर आणायला विसरायचं नसतं
त्यानचं तर जीवन फुलत असतं
आयुष्य हे असंच असतं.
आपल आयुष्य हे पणतीसारखं असावं लागतं
स्वतः भोवती अंधार ठेवून इतरांना उजेडात
ठेवायचं असतं, आयुष्य हे चंदनासारखं असावं लागतं
स्वःत झिजून इतरांना सुगंध द्यायचा असतो
त्यांनच तर जीवनात आनंद मिळत असतो
आयुष्य हे असंच असतं
आयुष्य हे मोरासारखे असावं लागतं
पायाकडं न बघता स्वःतच्या सौदर्यान
इतरांना सुखवायचं असतं
स्वतःच आपल्या पायाकडं न बघून रडायचं नसतं
जरी रडलो तरी इतरांना दाखवायचं नसतं
स्वतः मधल्या कमीपणाची इतरांना ओळख द्यायची नसते
इतरांमधल्या चांगल्या गोष्टींनी
आपल्या कमीपणाची दरी भरायची असते
आयुष्य हे असंच असावं लागतं.
गमावलेल्या गोष्टींना उगाळत बसायचं नसतं
कमावलेल्या गोष्टींना आपलंस करायचं असतं
जे मिळाल त्यात समाधान मानायचं असतं
जे मिळणार आहे त्यासाठी आपलं दार
कायम खुल ठेवायचं असतं
जे मिळवायचं आहे त्यासाठी लाख लाख
प्रयत्न करायचे असतात.
मात्र प्रयत्नात कधी कमी पडायचं नसतं
मिळालेल्या सुखात डुबून जायचं असतं
मात्र बाहेर आल्यावर जमिनीवरचं राहयचं असतं
आयुष्य हे असंच जगायचं असतं
आपण हसता हसता इंतरांनाही हसवायचं असतं.

कु. ज्योती शं. मुगडे
बी. एस्सी. भाग - I, (Computer, Sci)

" जीवन "

जीवन हे असच असतं
सुख दुःखाचं कोंदण असतं
कधी - कधी ते आळवावरचं पाणी असतं
देवाला घातलेल गाऱ्हाण असतं.
एकानी आग झालं तर
दुसऱ्यांनी पाणी व्हायचं असतं
एकमेकांच्या खांदयावर डोकं ठेवत
भरभरून रडायचं असतं
तर कधी खळखळून हसायचं असतं.
दाहलेल्या भावनांना मनात कोंडायच नसतं
एखादयाच्या रागावर सुध्दा
तेवढचं प्रेम करायचं असतं
रडणाऱ्या मनाला फक्त चांगलच समजवायच असतं.
एखादयाच्या मायेपायी मागं-मागं रडायचं असतं
पुढयात मात्र आसवं लपवून हसायचं असतं
कधी - कधी अंधाराला मिठी सुध्दा मारायची
जडण-घडणीच्या काळात स्वतः बरोबर इतरांनाही
सांभाळायच असतं
कोणाला किंमत कळो-नकळो
निःस्वार्थ प्रेम करायचं असतं

कु. अश्विनी मगदूम - बी. ए. II.

" कोण म्हणतो मागे पाय "

लढाईत मागे पाय ?
कोण म्हणतो मागे पाय ?
मागे पाय म्हणणाऱ्याला
असा तसा सोडू काय ?.

हत्ती पाहून सिंह कधी
घेतो काय मागे पाय ?
बत्ती बघून वणवा कधी
इंचतरी हटेल काय ?.

शुरांचेच बच्चे आम्ही
भारतभूमी आमची माय
कोणी हल्ला केला तर
देवा शपथ सोडणार नाय.

लढाईत मागे पायं ?
कोण म्हणतो मागे पाय ?
मागे पाय म्हणणाऱ्याला
असा तसा सोडू काय ?.

कु. पूनम दिगंबर कुरडे बी. एस्सी - I

लव्हलेटर लव्हलेटर ....

लव्हलेटर लव्हलेटर म्हणजे लव्हलेटर असतं
थेट जाऊन बोलण्यापेक्षा इझी आणि बेटर असतं
गोड गुलाबी थंडीतलं गुलाबी स्वेटर असतं
घुसळ घुसळ घुसळलेल्या मनातल बटर असतं.

लव्हलेटर लव्हलेटर म्हणजे लव्हलेटर असतं
ज्यातल कंटेन्ट राईट आणि ग्रामर रॉंग असतं
सुचत नाही तेव्हा तुमच्या हार्टमधल पेन असतं
आणि जेव्हा सुचत तेव्हा नेमक खिशात पेन नसतं
पटल तर पप्पी आणि खटकल तर खेटर असतं.

लव्हलेटर लव्हलेटर म्हणजे ॲग्रीमेंट असतं
५० परसेंट सर्टन आणि ५० परसेंट जेजमेंट असतं
ऑपोनंटच्या स्ट्रॅटेजीवर पुढच सगळ डिपेंड असतं
सगळा असतो थेट सौदा काहीसुध्दा लेंड नसतं
हार्ट देऊन हार्ट घ्यायच सरळ साध बार्टर असतं.

लव्हलेटर लव्हलेटर म्हणजे एक ड्रीम असतं
लाईफच्या पेस्ट्रीवरील स्वीट स्वीट क्रिम असतं
अर्ध अर्ध प्याव अस शहाळयामधील वॉटर असतं
तिसऱ्यासाठी नाहीच, अस अगदी प्रायव्हेट मॅटर असतं
दोघांसाठी बांधलेल ७० एम एम थेअटर असतं.

प्रसाद पाटील
बी. सी. एस. - II

" आभास "

जे भासत हवं हवं
ते नेहमीच मिळत नाही
जे असतं आपल्याजवळ
त्याची गोडी कळत नाही.
गेला तो क्षण सुखाचा
हे तरी कुणी सांगाव
हातंच सोडून उगीच का
पळत्याच्या मागं जावं.
गेलेल्या त्या क्षणासाठी
रडत असतो प्रत्येकजण
रडताना परी कळत नाही
निघून जातो आणखी क्षण.
सुखामागे धावण्याचा असा
मोह ज्यांना कळला नाही
आयुष्याचा अर्थ खरा
त्यांना कधी कळलाचं नाही.

मारूती स. पाटील
बी. ए. भाग - I

" कॉलेजकुमार "

बघेल तेंव्हा असतो आमचा थाट - माट
सदा असतो आमच्या शर्टची कॉलर ताठ,
आम्ही मारतो छान - छान गप्पा
असतात मात्र साऱ्या थापा.
रात्रभर बघतो सनी - अमिषाचा गदर
सकाळी उठवण्यासाठी लाता घालतो फादर,
आम्हाला आवडते करिना कपूर
साऱ्या मुली लावतात तिला उद - कापूर.
असे असते कॉलेजचे पावित्र्य
मजेत फुलवते जीवनाचे चैतन्य.

रावसाहेब दिनकर पानारी, वर्ग - बी. ए. III.

" सोबत "

फुलाला असते सुगंधाची सोबत
धरतीला असते निसर्गाची सोबत
निसर्गाला असते सौदर्याची सोबत
वृक्षाला असते वेलीची सोबत.
नृत्याला असते संगीताची सोबत
समुद्राला असते लाटांची सोबत.
रात्रीला असते अंधाराची सोबत
दिवसाला असते प्रकाशाची सोबत.
चंद्राला असते चांदण्याची सोबत
तशीच मैत्रीला असते प्रेमाचीच सोबत.

कु. माधुरी आनंदा परीट
बी. ए. II.

" मैत्री "

मैत्री म्हणजे -
सरोवरात उमटलेल कमळाच फुल असते
रंणागणावर लढणाऱ्या सैनिकाप्रमाणे
सदैव मदतीस सज्ज असते.
मैत्री म्हणजे
मायेची साठवण असते
मनाने मनाला दिलेली आठवण असते.
हा धागा नीट जपायचा असतो
तो कधी विसरायचा नसतो
कारण ती नाती तुटत नाहीत
ती आपोआप मिटून जातात.
जशी बोटावर रंग ठेवून
फुलपाखरे हातून सुटून जातात.

कु. अश्विनी खामकर - बी. ए. III, (English)

" कुलूप "

गाल लाल लाल
बिचारे टोमॅटोचे हाल
वेणी फणी कधी नाही
बिचारे ते बाल.
डोळे हिचे गोल गोल
स्वप्न त्यात अनमोल
सहवास आता संपत आला
आता तरी तोंडाचे कुलूप खोल.

कु. वर्षा युवराज पाटील
बी. ए. - II

" जीवन "

नशिबाने साथ सोडली
म्हणून मरायचे नसते
स्वःताच्या हिमतीने
जगायचे असते ।।१।।

मागील आठवणीने
रडायचे नसते
उज्वल भविष्यासाठी
जगायचे असते ।।२।।.

कर्तृत्वाने माणूस घडतो
हे महत्वाचे असते
शुल्लक संकटाला
घाबरायचे नसते ।।३।।.

एक ठेच लागली
म्हणून थांबायचे नसते
पुढे जायचेच असते ।।४।।.

संकट माणसाला धैर्य देते
हे विसरायचं नसते
आणि म्हणून तर माणसाने
जगायचे असते. ।।५।।.

संदिप पाटील - बी. ए. III, (मराठी)

" आयुष्य "

जे घडेल ते सहन करायचं असतं
बदलत्या जगाबरोबर बदलायचं असतं
आयुष्य हे असंच जगायचं असतं,
कुठून सुरू झालं हे माहित नसतं
तरी कुठे थांबायचे हे ठरवायचे असतं,
आयुष्य हे असंच जगायचे असतं,
कुणासाठी काहीतरी निःस्वार्थपणे करायचं असतं
स्वतःच्या सुखापेक्षा इतरांना सुखवायचं असतं
आयुष्य हे असंच जगायचं असतं,
दुःख आणि अश्रुंना मनात कोंडून ठेवायचे असतं
हसता नाही आलं तरी हसवायचं असतं
आयुष्य हे असंच जगायचं असतं,
पंखामध्ये बळ आल्यावर घरटं सोडायचं असतं
आकाशात झेपावूनही धरतीला विसरायचं नसतं
आयुष्य हे असंच जगायचं असतं,
मरणानं समोर येवून जीव जरी मागितला,
तरी मागुन मागुन काय मागितलस
असंच म्हणायचं असतं,
आयुष्य हे असंच जगायच असतं -
असंच जगायचं असतं.

कु. विजया यादव
बी. ए. - II

" सुखी संसाराचे रहस्य "

केवळ आपल्याच स्वार्थासाठी
कलह नसावा घरामध्ये
आपुलकीच्या नात्यामधुनी
स्नेह जपावा मनामध्ये ।।धृ।।

येणाऱ्याला पाणी द्यावे
सुखात वाणी गोड हवी
जाणाऱ्याच्या मनात फिरूनी
येण्यासाठी ओढ हवी
ऐसा प्रेमळ माणुसकीचा ।।१।।

भांड्याला लागतेच भांडे
विसरून जावे क्षणामध्ये
परस्परांना समजुन घ्यावे
आढी नसावी मनामध्ये
रूसवे फुगवे नको फुलाचे
मोद रहावा मनामध्ये ।।२।।

नित्य काळजी घरात घ्यावी
वय झालेल्या पानांची
ज्याची त्याला द्यावी जागा
वयाप्रमाणे मानाची
एकमताने निर्णय घ्यावा
नको दुरावा मनामध्ये ।।३।।

लळा जिव्हाळा आत असावा
नको उमाळा वरकरणी
नको घराला गर्व धनाचा
लीन रहावे प्रभुचरणी
दिवसा राती परमेश्वराचा
वास असावा घरामध्ये. ।।४।।

ऋषिकेश चौगले
बी. ए. III, (इतिहास)

" मृगजळ "

वेगळेच असतात ना
दिवस हे कॉलेजचे
कुणाच्याही सुंदर दिसण्यावर
क्षणार्धात भाळण्याचे - ।।१।।

कॉलेजच्या कॅम्पसमध्ये
नजरेने तिला शोधायचे
घरी असतानादेखील
तीचेच स्वप्न रंगवायचे
वेगळेच असतात ना दिवस हे
कॉलेजचे - ।।२।।

लेक्चरला बसल्यावर
हळूच तीला खुणवायचे
सरांनी उठवल्यावर
मान खाली घालायचे
वेगळेच असतात ना दिवस हे
कॉलेजचे - ।।३।।

पुस्तक हाती घेतल्यावर
शब्दात तिला शोधायचे
अक्षराला - अक्षर जुळवून
नावात तिच्या गुंतायचे
वेगळेच असतात ना दिवस हे
कॉलेजचे - ।।४।।

कॉलेजच्या गेटवर
तासन - तास वाट पाहायचे
तीथं नाही भेटली तर
बस - स्टँड गाठायचे
वेगळेच असतात ना दिवस हे
कॉलेजचे - ।।५।।

कर्तव्याला आपल्या विसरायचे
उगाच भरकटत जायचे
नको त्या गोष्टीसाठी
स्वत्व विसरायचे
वेगळेच असतात ना दिवस हे
कॉलेजचे - ।।६।।

दिवसच असे असतात
काहीही न कळण्याचे
दुःखही नसते तेव्हा
आपल काही हरवण्याचे - ।।७।।

वेगळेच असतात ना
दिवस हे कॉलेजचे
कुणाच्याही सुंदर दिसण्यावर
क्षणार्धात भाळण्याचे. - ।।८।।

अजित केरबा पोर्लेकर
बी. एस्सी. - II

" मैत्रीण "

एक तरी मैत्रीण अशी असावी
जिच्या मैत्रीत विश्वास असावा
आपल्यासाठी खळी पाडून हसणारी
कधी चेहरा लाल करून रडणारी
चुकीचे पाऊल सावरणारी
एक तरी मैत्रीण अशी असावी.
वेळ आलीतर अश्रु पुसणारी
तिच्या दुःखाने आपला खांदा भिजवणारी
घासातील घास काढून ठेवणारी
वेळ प्रसंगी वेडया मित्राची समजूत काढणारी
एक तरी मैत्रीण अशी असावी.
जिचा निर्मळ संवाद असावा
भोळा चेहरा गोड हास्य असावे
चार चौघीत उठून दिसावी
रागान बोललो नाही तरी
समोर पाहून गोड हसावी
एक तरी मैत्रीण अशी असावी.

जितेंद्र पाटील - बी. ए. - III

" शितल चांदणी "

आकाशातल्या शितल चांदण्याप्रमाणे तुझा सुंदर चेहरा
त्या दिवशी मी पाहिला होता
तुझे ते स्मित हास्य, तुझा तो गोड स्वभाव,
माझ्या मनाला भावला होता.

त्या समयी तुझे रूप पाहुन निसर्गही लाजला होता
तुझ्या रूपात मला जणू चंद्रच दिसला होता
ज्या दिवशी तुझ्यावर माझे प्रेम जडले होते,
त्या वेळी मी स्वतःला भाग्यवान समजले होते.

माझे निःस्वार्थ प्रेम व्यक्त करण्याचा
मी प्रयत्न केला होता.
पण तो तुला समजून आला नव्हता,
इतर अनेक सुंदर मुली होत्या पण,
केवळ तुझ्यात माझा जीव रमला होता.

आजही तेच दिवस आहेत
तिच स्वप्नांची दुनिया आहे
तोच शितल चंद्र आहे,
तोच शितल गारवा आहे.

त्याच शितल चांदण्या आहेत
फरक फक्त इतकाच आहे,
आजही मी त्या चांदण्यात
माझी शितल चांदणी शोधत आहे.

अमित
बी. ए. भाग - II

" खंत "

तुझ्या येण्याने....
श्रावण धारा रिमझिम बरसतात
अन् तुझ्या रूपाच्या धारांमध्ये,
स्वतःच बरसनं विसरून जातात
तुझ्या येण्याने....
काळ्या मातीलाही येतो गंध
तुझ्या माळलेला गजऱ्याचा घेत गंध
सारी अवनी होते बेधुंद
तुझ्या येण्याने....
वारा गातो गुंजन गाणे
अन् तुझा उडणारा पदर पाहून
क्षणभर तोही थांबवतो आपले मन
पण ....
हा सगळा घडीभराचा खेळ
कारण, तु जाताच
सारे काही विरून जाते
आकाशातले चांदणे संपून
जगही आता सुने वाटते.....

अनिकेत एकनाथ बकरे
बी. एस्सी. - III

" अमर प्रेम "

पाहताक्षणी प्रेम बसत असतं खोल हृदयात रूतत असतं
ते कधीच कुणाच ऐकतं नसतं
स्वतःच्या धुंदीतच वावरत असतं.
प्रेमाला जातीच बंधन नसतं वय आणि पैशाच महत्व नसतं
बंड करण्याचे ते एक साधन असतं
शेवटपर्यंत निभावण्यातच खर कौशल्य असतं
कुणाच कुणावाचून नडत नसतं प्रेम खरोखरच आंधळ असतं
समाजाला ते कधीच मान्य नसतं
म्हणूनच तर प्रेम अमर असतं
मिळालेलं आयुष्य सत्कारणी लावायचं असतं
आपल्यावर केलेले प्रेम खर असतं
आपण दुसऱ्यावर केलेले प्रेम खोट असतं.
संदिप राजाराम भालेकर, बी. एस्सी. भाग - II

" कोण होती ती ?"

कोण होती ती. ?
गालातल्या गालात हसून गेली
खळी तिच्या गालावरची
नकळत काही बोलून गेली,
चेहऱ्यावरची प्रित तिच्या
मनात छेद करून गेली,
मन झाले वेडेपिसे
चोहीकडे तिच दिसू लागली,
क्षणातली भेट तिची
जीवनदशा बदलून गेली
कोण होती ती ?
गालातल्या गालात हसून गेली.....

रोहित रविंद्र पाटील - बी. एस्सी. - २

" अश्रु "

डोळ्यात येणाऱ्या एका थेंबाला
फार मोठा अर्थ असतो
आपल्याला झालेल्या
आनंदाचा व दुःखाचा
फक्त तोच साक्षीदार असतो.
भावना व्यक्त करायला जेथे
शब्दही तोकडे पडतात.
तेथे फक्त मनाच्या साहयाला
फक्त अश्रुच धावून येतात
हृदयाला जेंव्हा जेंव्हा जखमा होतात
तेंव्हा मनाच्या वेदना बाहेर पडतात
यावेळी आपले सांत्वन फक्त
फक्त अश्रुच करू शकतात.
कोणत्याही खऱ्या मित्रापेक्षा
अश्रुच आपले मित्र असतात
कारण ते आपल्या सुख - दुःखात
नेहमी सहभागी असतात
नेहमीच सहभागी असतात.

अमोल पाटील
बी. एस्सी. - III

" तूच तू "

उर्वशी तू, मेनकाही तू,
शब्दात पकडणारी तू
कुंचल्याविना माझे चित्र रेखाटणारी तू
भास्करापरी प्रकाश देणारी तू,
रंभाही तूच तू ।।१।।

उल्हास तू, मेरूमणी तू,
शहारलेल्या पावसाची सर तू,
कुसुमांचा सुगंध तू
भास - आभास तू
रणरागीनी हिरकणी तूच तू ।।२।।

उमललेली कळी तू, मेंघाची गर्जना तू
शतप्रेमपत्रे लिहीणारी तू
कुरकुंज्यागत माझ्याकडे येणारी
भारतीय नारी तू
रविकिरणांचा वर्षाव तूच तू ।।३।।

उमगलेली नशा तू
मेघातली आशा तू
शब्दाविना सांगायचे भाव तू,
कुठूनतरी आलेल्या मातीचा मृदगंध तू
भावनांचे गीत तू,
रंगाची उधळण तूच तू ।।४।।

उमेश कुंभार
बी. एस्सी. - II

इतर

" विचारधन " (संकलन)

१. घाम गाळून कमावलेला एक छदाम मिळालेल्या घबाडापेक्षा मौल्यवान आहे. (अब्राहम लिंकन)

२. आपण जे आज करतो त्यावर भविष्य अवलंबून असते. (म. गांधी)

३. स्वर्गापेक्षा मी चांगल्या पुस्तकाचे स्वागत करीन, कारण पुस्तक जिथे असेल, तेथे स्वर्ग निर्माण होईल. (लोकमान्य टिळक)

४. तळहातावरील भविष्य पाहण्याऐवजी मनगटाच्या कर्तृत्वावर विश्वास ठेवा.

५. दुर्जन मंडळीत बसण्यापेक्षा एकटे बरे, आणि एकटे बसण्यापेक्षा सज्जन मंडळीत बसणे अधिक चांगले. (म. पैगंबर)

६. उच्चारावरून विद्वत्ता आवाजावरून नम्रता आणि वर्तनावरून शिलता समजते.

७. केवळ पुस्तके वाचून ढिगभर ज्ञान साठवणे म्हणजे विद्या नव्हे, ते जीवनात उतरवणे म्हणजे खरी विद्या. (डॉ. सर्वपल्ली राधाकृष्णन)

८. विज्ञान आणि विचार यांच्यात डोकावून पाहण्यासाठी इंग्रजी भाषा ही एक उघडी खिडकी आहे. (महात्मा गांधी)

कु. तेजस्वी चौगले
बी. ए. - II

" विचारधन " (संकलन)

१. अखंड श्रम म्हणजे खरे जीवन.

२. व्यक्तीच्या चारित्र्यातूनच राष्ट्राचे चारित्र्य निर्माण होते.

३. जेव्हा आपण पुढे जाणे थांबतो तेव्हा आपण मागे जाऊ लागतो.

४. जे स्वतः प्रयत्न करतात त्यांनाच ईश्वर मदत करतो.

५. बुध्दीचे अतिंम ध्येय चरित्र्य निर्मिती हेच असले पाहिजे.

६. शहाणा माणूस म्हणजे असा माणूस जो दुसऱ्याच्या चुंकावरून बोध घेतो.

७. जीभ हे एकमेव असे शस्त्र आहे. की जे जितके जास्त वापरले जाते तितके जास्त धारदार बनते.

८. मनुष्य क्रियाशील असला तरच त्याचे मन क्रियावान बनते.

९. प्रार्थना करण्याआधी क्षमा करायला शिका.

१०. तुम्ही जितके कमी बोलाल तितके तुमचे बोलणे लोक जास्त ऐकतील.

११. इच्छाशक्ती सर्व काही मिळवू शकते म्हणून अगोदर इच्छाशक्ती मिळवा.

१२. सुखासाठी छाती पुढे केल्याशिवाय, मुकूटासाठी मस्तक पुढे करता येत नाही.

प्रकाश रमाकांत महाडेश्वर, बी. ए. - III, (समाजशास्त्र)

" विचारधन " संकलन

१. जीवनात प्रेम ही एक उच्च भावना आहे. पण कर्तव्य ही तिच्यापेक्षा श्रेष्ठ अशी भावना आहे.
२. कुठला ना कुठला चांगला छंद हे दुःखावरचे फार गुणकारी औषध आहे.
३. ज्याचा आत्मा स्वार्थाच्या, वासनांच्या, मोहाच्या आहारी जातो तो मनुष्य या जगात सदैव दास्यात खितपत पडतो
४. माणसाला परमेश्वराशी जोडणारा अतिशय जवळचा पण अत्यंत अवघड असा मार्ग म्हणजे त्यागाचा मार्ग !
५. जीवन हे क्षणभंगुर आहे. या जगात कोणत्या क्षणी माणसाला मृत्यु येईल सांगता येत नाही. म्हणून आपल्याला मिळणारा प्रत्येक क्षण हा सुवर्णक्षण असतो.
६. या जगात गुरूशिवाय कुणाला विद्या मिळाली आहे. प्रेम करणं ही जगातील सर्वात श्रेष्ठ विद्या आहे.
७. निराशेपेक्षा खोटी आशा फार वाईट !
८. माणसाचा मोठेपणा विकारांबरोबर वाहत जाण्यात नाही. विचाराच्या सहाय्यानं विकारावर विजय मिळवण्यात खरा मनुष्य धर्म आहे.
९. कोणाचेही दुःख असो, ते कळण्यासाठी एकच मार्ग म्हणजे त्याच्या जागी आपण आहोत अशी कल्पना !
१०. मानवी जीवनात आत्मा हा रथी, शरीर हा रथ, बुध्दी हा सारथी आणि मन हा लगाम आहे.
११. दुःखाचे सात समुद्र ओलांडल्या शिवाय आनंदाचे कधी न सुखणारे फुल मिळू नये ही जीवनाचा नियम आहे.
१२. जिथ माणूस पाषाण होतो, तिथं पाषाणापासून माणूसकीची अपेक्षा करण्यात काय अर्थ ?
१३. जे जीवन हे वाटयाला आले आहे ते आनंदाने जगंण त्या जीवनात रस किंवा सुगंध शोधण तो सर्वांना आनंदान देण हा सुखी होण्याचा सोपा मार्ग.
१४. सुख हे फुलपाखरू आहे. ते या फुलावरून त्या फुलावर मुरडत जाते. ते फुलाफुलातला मध चाखते.
१५. स्वतःच्या सुखाचा शोध सोडून दिल्याशिवाय जीवनातल्या अंतिम सत्याचा बोध होऊ नये, असा सृष्टीचा नियम आहे.
१६. प्रेम कसे करावे हे तुला शिकायचे असेल तर नदीला गुरू कर, वृक्षाला गुरू कर, मातेला गुरू कर.
१७. मानवतेला सुखी व्हायचे असेल तर मानवांन प्रथम आपल्या मनावर विजय मिळवला पाहिजे.
१८. पराक्रमाचा अभिमान निराळा आणि त्याचा उन्माद निराळा.
१९. मोहाचा पहिला क्षण पापाची पहिली पायरी.
२०. क्षमा ही माणसाच्या पहिल्या अपराधासाठी असते.
२१. मृत्युच्या दारात राजा सुध्दा भिकारी असतो.
२२. धावून उरी फुटणाऱ्या या हरणाचे दुःख तुला जाणून घ्यायचे आहे ना? तर मग हे पारध्या, या हरणाला शिकारी होऊ दे. तुझे धनुष्यबाण त्याच्यापाशी राहू दे आणि तू ? तू हरीण हो.

२३. निःस्वार्थी निरंहकारी प्रेम हिच माणसाच्या आत्म्याची विकासाची पहिली पायरी.
२४. फुलाच्या पाकळ्या झडून जातात मागे उरतात ते केवळ त्यांचे काटे.
२५. माणसाचं प्रेम हे धरतीसारख असतं अगोदर एक दाणा पेरावा लागतो. तेव्हाच धरती अनेक दाण्यांनी भरलेलं कणीस देत. माणूसही तसाच असतो. प्रेमाचा एक शब्द मिळाला तर त्यासाठी प्रेमाची शब्दगंगा मुक्तपणे उधळायला तो तयार असतो.
२६. स्वतःसाठी जगण्यात जेवढा आनंद आहे. त्यापेक्षा दुसऱ्यासाठी जगण्यात - मरण्यात शतपटीने अधिक आनंद असतो.
२७. तारूण्याच्या धुंदीत मनुष्य किती उच्छृंखल होईल, सुखाच्या पाठीमागं लागुन कुठल्या काट्या कुट्यात किंवा दऱ्याखोऱ्यात धडपडत जाईल. धावताना किती मंगल आणि कोमल गोष्टी पायाखाली तुडवील याचा काही नेम नाही.
२८. आठवणी कशा असतात? स्वच्छंद फुलांसारख्या ? पाठशिवणीचा खेळ खेळणाऱ्या मुलीसारख्या हळूहळू मिसळत जाऊन चित्रसौंदर्य पाठविणाऱ्या रंगासारख्या !
२९. जिथ वैभवाचा विलास असतो तिथं आत्म्याचा विनाश असतो.
३०. कधी कधी वाईटातूनच चांगल निघतं.
३१. जगात भिक मागून कधीच मिळत नसते.
३२. तुमचं जग बदलण्याच सामर्थ्य तुमच्या हातात आहे..... Yes, You Can

कु. तेजस्विनी तुकाराम पाटील, B. A. - II

" जीवनाचा चहा "

जीवनाच्या रिकाम्या भांडयात स्नेहाचे
पाणी भरा त्यात मायेचा चहा
दयेचे वेलदोडे घालून पाणी माधुर्याची
साखर घालून नंतर आदर्श वागणुकीची
पावडर घालून त्यास ज्ञान संवेदनाची
उष्णता द्या. ते उकळू द्या
त्यातील अहंकाराची वाफ निघून जाईल
राहील तो शुध्द, स्वच्छ चहा
तो मनाच्या गाळणीतून गाळा
त्यातील राग, मोह, मद, मत्सर, निराशा हा गाळ
काढून टाका. त्यात प्रेमाचे दूध
घालून हा चहा मग आदररूपी किटलीने,
नम्रतेच्या कपातून, सौजन्याच्या बशीत ओता.
त्यावर शांतीची फुंकर घाला मग या
सुमधूर चहाची गोडी श्रध्देने अनुभवा.

कु. सविता नारायण सुर्यवंशी - बी. ए. - II

" मुक्ताफळे "

१. रोजगाराची हमी पण पगार कमी.
२. अभ्यास घटकाभर लाईट रात्रभर.
३. सौदंर्याची हमी, नखऱ्यांची हमी.
४. घरोघरी फॅशनच्या मुली.
५. उचलली लिपस्टिक लावली ओठाला.
६. पाहुणा गेला अन् चहा केला
७. काही माणंस जीवंत असतात कारण त्यांना ठार मारणं बेकायदेशीर आहे.
८. गरीब माणसाला डॉक्टर लवकर बरे करतात.
९. स्त्रिया लग्न होताक्षणी बायकोसारखे वागायला लागतात ही समस्या आहे.
१०. मराठी माणूस प्रेमात आणि उद्योगात पडतो. पण वर येत नाही.)

राहुल शंकर कांबळे - बी. एस्सी. - I

" जीवन जगण्याची कला "

१. सदैव शुभ विचार करावा.
२. कमी व मधूर बोला.
३. प्रत्येक कर्म करताना मी आत्मा मालक आहे. ही स्मृती ठेवा अर्थात कर्म कमेद्रिंयाद्वारे करवून घ्या.
४. सदैव हसतमुख रहा.
५. सदैव उमंग उत्साहाच्या पंखांनी उडती कलाद्वारे उघडत रहा.

वरील पाच गोष्टी अनुक्रमे मन, वचन, कर्म, चेहरा व चलन कशी असावी या विषयी मार्गदर्शन / मार्गदर्शक आहेत.

६. संकल्प मात्र देखील कुणाच्या प्रभावात येऊ नका.
७. कधीही कुणाचे व्यर्थ संस्कार पाहून स्वतःचा 'मुड ऑफ' करून घेऊ नका.
८. कुठल्याही विघ्नाला वा परिस्थितीला पेपर समजून खुशीने पार पाडा.

वरील तीन गोष्टी, व्यक्ती व परिस्थिती यांच्या प्रभावापासून कसे मुक्त रहाल, या वियषयी मार्गदर्शन करतात.

वृषभ बाबुराव आमते, B. A. - II

" चारोळ्या "

मेणबत्ती

जळत्या मेणबत्तीला पाहून
मला खूप वाईट वाटतं,
अंधारात राहूनसुध्दा हल्ली
तिचा कोण आदर्श घेतं?

सुख

उमलताना गुलाबाला काटयांना सुध्दा
सोबतीला घ्यावं लागतं,
सुखाचा पाठलाग करताना नेहमी
दुःख सुध्दा रिचवाव लागतं.

विचार

युध्द नको शांती हवी
गरज आहे काळाची,
युवका तलवार नको घेऊ हाती,
गरज आहे विचार बदलण्याची.

जीवनगाणे

इथे प्रत्येकाच्या येण्याला व जाण्याला
निश्चित काहीतरी अर्थ आहे.
नाही तर कोणीतरी म्हटलंच असतं
जीवनगाणे व्यर्थ आहे.

परोपकार

दुपारच्या उन्हानं झाड खूप
तापली होती पण
त्याच झाडाखाली माणसं मात्र
थंड श्वास घेत होती.

स्वप्न महासत्तेचे

घेऊनी हाती तलवार
शिवबाने केला रयतेचा उद्धार
घ्या विज्ञानाचा आधार
करा महासत्तेचे स्वप्न साकार.

वाट

गाव सोडताना वाटत होत,
मी काहीतरी विसरत आहे.
पण पायातली' वाट' सांगत होती,
पुढे कोणीतरी वाट पाहत आहे.

दिगंबर विष्णू पाटील
B. A. - I

" कॉलेजच्या आवारातील व्याख्या "

वाचनालय - पुस्तक तोंडासमोर घेऊन विद्यार्थीनी पाहण्याची केलेली सोय.

गॅदरींग - पध्दतशीरपणे भांडणे उत्पन्न करणारा वार्षिक उरूस.

कॅन्टीन - प्राध्यापकांना दिसू नये अशा बेताने केलेली चहापाण्याची सोय.

विद्यार्थी - स्वतःचा वेळ बापाचा पैसा तुच्छ समजणारा मानव प्राणी

विद्यार्थीनी - अभ्यासाखेरीज काहीच करत नाही असे भासविणाऱ्या चतूर सलमा.

कु. संजिवनी दिनकर चव्हाण
बी. ए. - ३ (English)

भावपूर्ण श्रध्दांजली

या शैक्षणिक वर्षात देशातील थोर, सामाजिक, शैक्षणिक, सांस्कृतिक, साहित्यिक, वैज्ञानिक, संशोधक, सैनिक तसेच राजकीय क्षेत्रातील मान्यवर आणि ज्ञात अज्ञात व्यक्ती यांचे दुःखद निधन झाले त्यांच्या आत्म्यास चिरःशांती लाभो ही ईश्वर चरणी प्रार्थना!

प्राचार्य, प्राध्यापक, व प्रशासकीय कर्मचारी,
दूधसाखर महाविद्यालय, बिद्री, ता. कागल, जि. कोल्हापूर.

स्पंदन प्रकाशक व मालकीसंबधी माहिती

प्रकाशन स्थळ	-	दूधसाखर महाविद्यालय, बिद्री' ता. कागल, जि. कोल्हापूर. ४१६ २०८, फोन - (०२३२५) २५४८२२
प्रकाशन काळ	-	वार्षिक
प्रकाशक व प्रमुख संपादक	-	प्राचार्य डॉ. आर. एल. राजगोळकर
राष्ट्रीयत्व	-	भारतीय
पत्ता	-	दूधसाखर महाविद्यालय, बिद्री' ता. कागल, जि. कोल्हापूर. ४१६ २०८
कार्यकारी संपादक	-	प्रा. डॉ. संजय पाटील
राष्ट्रीयत्व	-	भारतीय
पत्ता	-	दूधसाखर महाविद्यालय, बिद्री' ता. कागल, जि. कोल्हापूर. ४१६ २०८
मुखपृष्ठ	-	मणिपद्म
संकलपना	-	प्रा. डॉ. मानसिंग टाकळे
मुद्रक	-	श्रीपाद ऑफसेट, ४६४ ई, शाहुपूरी, कोल्हापूर.
राष्ट्रीयत्व	-	भारतीय
पत्ता	-	व्हिनस कॉर्नर, शाहुपूरी, कोल्हापूर. फोन - (०२३१) २६५८४०१

मी प्राचार्य डॉ. आर. एल. राजगोळकर असे जाहीर करतो की, वर दिलेली माहिती माझ्या माहितीप्रमाणे व समजुतीप्रमाणे खरी आहे.

या अंकातील मजकूराशी संपादक मंडळ सहमत असतीलच असे नाही.

मानव की है जाति एक ही अन्तर्जाति कहाँ है?
रक्त माँस मज्जा आकृति की समता एक यहाँ है।।
जाति भेद से मानव कुल का व्यर्थ गया है बाँटा ।
स्वार्थों के समुदाय बनाकर अलग - अलग है छाँटा ।।

' चित्रकूट '

रामेश्वर दयाल दुबे

हिंदी विभाग

प्रा. डॉ. देसाई एस. बी.

" अनुक्रमणिका "

गद्य विभाग	पृ. क्र.
१. कबीर - कु. आसमाँ जमादार - B.A. II	३
२. प्रेम - संभाजी जितकर - B.A. II	४
३. नोबल पुरस्कार के जनक - कु. शिल्पा पाटील - B.A. III	५
४. प्रेमचंद - कु. अर्चना पालकर - B.A. I	७
५. संत कबीर - कु. अश्विनी भांदिगरे - B.A. III	९
६. हिंदी हमारी राष्ट्रभाषा - कु. दिपाली कांबळे - B.A. I	१०
७. वर्ल्ड कप का इतिहास - सचिन गौड - B.A. I	११

पद्य विभाग	
१. कौन है कैसा - सचिन फराकटे - B.A. II	१२
२. बेवफाई - असलम शानेदिवान - B.A. I	१२
३. अजीब है ना - सुदर्शन चौगले - B.Sc. I	१२
४. नसीब - कु. अश्विनी गोसावी - B.A. I	१३
५. कोशिश करनेवालों की - कु. निवेदिता पाटील - B.A. II	१३
६. हिंदी विभाग - कु. निलिमा पाटील - B.A. III	१३
७. भारतीय किसान - कु. वर्षा गो. चौगले - B.A. I	१४
८. मंजील - कु. अश्विनी फराकटे - B.A. III	१४
९. दोस्ताना - पंडीत फराकटे - B.A. III	१४

‘ कबीर ’

कबीर क्रांतिदर्शी काव्य के प्रवर्तक कवी थे । स्वामी रामानंद जी के आशिर्वाद स्वरूप एक विधवा ब्राह्मणी को पुत्र - प्राप्ति हुई । मगर लोकलज्जा के भय से उसने काशी मे लहरतारा नामक तालाब के किनारे इस नवजात बालक को छोड दिया । वही बालक ''कबीर'' के नाम से कहलाया गया ।

कबीर ने अपने पदो मे बाह्याडंबर पर व्यंग्य जीवन की नश्वरता, ज्ञानप्राप्ति और सत्संगती का महत्व आदि के बारेमे स्वानुभूति के आधार पर अपने विचार व्यक्त किए है। कबीर कहते है

'' मोको कहाँ ढूँढे बन्दे मे तो तेरे पास मे''
ना मै देवल, ना मै मस्जिद, ना काबे कैलास मे,
ना तो कौने क्रिया कर्म मे, नही योग बैराग मे
खोजी होये तो तुरंत मिले है, पलभर की तालास मे ।

इन्सान हमेशा इश्वर को मंदिर, मस्जिद मे ढुंढता है! लेकिन ईश्वर तो हमेशा इन्सान के मन मे बसता है!

कबीर ज्ञानी भक्त की सही पहचान कराते थे! भक्तिरूपी जल वर्षा के पश्चात ज्ञान आंधी शांत हो जाती है इस से ज्ञानसुर्य प्रकाशित होकर उसके प्रकाश मे वास्तविक ज्ञान की पहचान हो जाती है ! कबीर कहते कि हिंदू और मुसलमान दोनो ने भी ईश्वर प्राप्ति का आसान मार्ग प्राप्त नही किया । हिंदू अपने बडप्पन की दुहाई देते है । परंतु पानी से भरे घडे को छुने नही देते ।

'' जात भी ओछीए करम भी ओछा
ओछा करब हमारा । ''

इसतरह लोगों से हिंदू लोग बर्ताव करते थे और यह हिंदू कर्मकांडी हिंदू लोग अपने आप को वेश्या के पैरोतले सो जाते है और वे कहते है कि भगवान अलग - अलग नही है, यह समझाते हुए कहते है।

'' वही महादेव, वही मुहम्मद, ब्रहमा आदम कहिये ।
को हिंदू को तुरक कहावे, एक जिमी पर रहिये।
वेद कितने पढे बे कुतबा वे मुल्ला वे पाण्डे।
बोगी जोगी नाम धरायो इक माटी के भाण्डे।
इस तरह वे लोगो को समझाते है।''

अतः जीवन की वास्तविकता और नश्वर को समझकर जीवनरूपी अमुल्य धन को सार्थक समर्पक बनाना चाहिए । कबीर जगत् को असत्य एवं मिथ्या मानते है। इसलिए अज्ञानी मनुष्य अन्य आसक्तियों को त्याग कर रामभक्ति में रममान होकर रामस्वरूप हो जाता है।

कु. आसमाँ दस्तगीर जमादार
B.A. II

" प्रेम "

प्रेम सत्य है, शिव है और सुंदर भी है। जीवन में जो सत्य होता है उसका स्वरूप वैर के अंधकार के रूप मे न होकर प्रीति के प्रकाश के रूप में नश्वर उडता है। सत्य मृत्यु नही, जीवन है। ध्वंस नही, सर्जन है और प्रेम ही जीवन दायक एवं सृजक है। अतः प्रेम सत्य है स्थायी है। जो असत्य और अस्थायी है, वह प्रेम हो ही नही सकता । प्रेम से अधिक कल्याणकारी और क्या हो सकता है? जिस ह्दय ने प्रेम का मंच साध लिया है उसके लिए सब कुछ मंगलदायी हो जाता है। प्रेम को पावन दीप - शिखा के प्रज्वलित होते ही कल्याण का अंधेरा मिट जाता है। अतः प्रेम शिव (कल्याणकारी) भी है।

प्रेम का प्रकाश सब प्रकार की कालिमा को नष्ट करके सौंदर्य की ज्योति बिखरता है। एक प्रेम भरे ह्दय से अधिक कदाचित इस विश्व की सीमा - रेखा में और कुछ भी अधिक सुंदर नही हो सकता अतः प्रेम स्वयं सौंदर्य है। प्रेम ने मानव को एक परिवार से, एक समाज से और एक राष्ट्र से जोड रखा है। जिसके बिच ही उसका वैयक्तिक, सामाजिक और राष्ट्रीय जीवन का निर्वाह होता है। प्रेम का स्पंदन एक सुत्र मे बांधनेवाला है। प्रेम ही वैयक्तिक स्तर से ईश्वरीय प्रेम तक पहुंचा जो उसकी जीवन-यात्रा का चरम ध्येय है।

संवेदनशील ह्दय ही दूसरे ह्दयों की धडकन सुनने में समर्थ होता है। दूसरों के सुख-दुःख में शामिल होकर अकेला श्रद्धा कण कण में रसमयी स्निग्धधारा के दर्शन कर सकता है। सबंध मन से और भावनाओं से होता है।

प्रेम का दर्शन भगवान का अनुभव है। संसार में जो कुछ सुंदर है, जो कुछ अच्छा है, उसके मुल में प्रेमभावना ही है। प्रेम मानव की सबसे बडी शक्ति और सबसे बडी दुर्बलता है। प्रेम का पुष्प विश्व की मनोहर और कोमलता वस्तु होते हुए भी इसकी चोट भयानक होती है। पलभर के लिए एक - दूसरे की आँखो का मिलना जन्मोजन्मो के प्रेम का वादा लेकर ही रहता है। प्रेम आत्मा की उपज होती है, न कि बाहरी दिखावा। दरअसल प्रेम खुद एक नाजुक कोमल भावना है, परंतु उसमे पत्थर को भी मोम बना देने की ताकत होती है।

जीतकर संभाजी शिवाजी
B.A. II - रोल नं. ५७२

' नोबल पुरस्कार के जनक '

कुछ लोग होते है जो स्वंय जीवनभर दुखी रहते है, इसलिए दूसरों का दुःख समझते है और इसी लिए दूसरों के हित मे अपना सब कुछ देकर अंत मे यश के भागी बन जाते है।

अविष्कार और मानवीय संवेदना का पर्याय ऐसा ही एक नाम है, रोगी और दुःखो रहा, फिर भी जी तोड मेहनत कर अविष्कारों में जुटा रहा और फिर अपनी जिंदगीभर की कमाई का विज्ञान, साहित्य और विश्वशांति के पक्ष मे वसीयतनामा करके विश्व इतिहास में अमर हो गया ।

अल्फ्रेड बर्नाड नोबल था। उनका जन्म १८३३ में स्टाकहोम में हुआ । यह बालक शरीर से बहुत दर्बल और मन से बहुत भावुक था। कभी सर्दी, कभी ज्वर और हमेशा अजीर्ण! उसके साथ स्नायविक दुर्बलता। लगातार अस्वस्थ रहने के कारण अल्फ्रेड बराबर माँ के सामीप्य मे बने रहे। इसलिए माँ-पुत्र मे असीम प्यार और लगाव था। जो जीवन भर बना रहा। माँ अपने इस दुर्बल और भावुक बेटे को हमेशा बायबल और अन्य धर्मग्रंथो से प्रेरक कथाएँ पढ-पढकर सुनाया करती और कहा करती थी कि शरीर से दुर्बल और अस्वस्थ रहते हुए भी मेरा अल्फ्रेड एक दिन संसार का महान व्यक्ति बनेगा। उसकी प्रसिद्धि हो नही होगी, लोग उसका नाम श्रद्धा और आदर से लिया करेंगे।

उनके जीवन में क़ई घटनाएँ ऐसी घटी जिनसे उनके जीवन का प्रवाह एक विशेष दिशा की ओर मुड गया और वे अत्याधिक संवेदनशील हो उठे। वे अंत तक अपनी माँ के उपासक बने रहे, इतने की जब तक माँ जीवित रही, वे उनके लिए छोटा बालक ही बने रहे। वे जहाँ भी रहे माँ को बराबर पत्र लिखते रहे और बार बार दौडकर उनसे मिलने जाते रहे। वात्सल्य का स्त्रोत ही अल्फ्रेड के जीवन में पूरे वेग से बहता था। अपने पिता की तरह ही रसायन, भौतिकशास्त्र और यंत्रविज्ञान अल्फ्रेड के प्रिय विषय थे। सत्रह वर्ष की आयु मे यंत्रविज्ञान के विशेष अध्ययन के लिए अमेरिका गए । उन्ही दिनों प्रसिद्ध वैज्ञानिक जान एक्सिन के सानिध्य में वहाँ उन्होने नौसेना - संबधी यंत्रो का अच्छा ज्ञान प्राप्त किया। एरिक्सन ने एक नए ढंग के इंजन का अविष्कार किया था । इस इंजन के परीक्षा के लिए ११ फरवरी, १८५३ का दिन निश्चित हुआ । इंजन को एरिक्सन नाम के बाष्पपोत मे लगाकर संमुदर मे उतारा गया । कुछ दूर चला और भयंकर तुफान में उठी प्रचंड लहरो की चपेट में आकर डुब गया। इसके साथ ही अविष्कर्ता एरिक्सन की सारी आशाएँ भी डुब गयी पचास हजार डॉलर की पुंजी उसके बनाने में खर्च हुई और निराशा हाथ लगी। उन्होने उसी समय दृढ निश्चय कर लिया कि जीवन में कभी लक्ष्मी की कृपा हुई तो वे एक ऐसी धनराशि अवश्य पृथक रखेंगे जिससे वैज्ञानिको को उनके अन्वेषण मे सहायता मिले और अकस्मात हानि से उन्हे अर्थ संकट का सामना न करने पडे।

जीवन के अंतिम प्रहर में अपनी अपार संपत्ति की व्यवस्था केलिए अल्फ्रेड चिंतित हो उठे थे । अपने पर्व संकल्प के अनुसार वे उसे ऐसे काम में लगाना चाहते थे जिससे साहित्य विज्ञान और विश्वशांति में सहायता मिले इसी लिए १८९० में उन्होने नोबलप्राइज केलिए अपनी वसीयत लिखी।

अल्फ्रेड नोबल के नोबल पुरस्कार की वसीयत इस प्रकार है - ''मेरे इस धन को सुरक्षित बंधक के रूप में रख दिया जाए । इससे प्राप्त ब्याज से प्रतिवर्षी ऐसे व्यक्तियों को पुरस्कार दिया जाए जिनका गत वर्षो का

कार्य मानवता के लिए मौलिक रूप मे सबसे अधिक लाभदायक समझा जाए ब्याज रूप मे प्राप्त होने वाले उक्त धन को पाँच समान भागो में विभक्त किया जाए। एक एक भाग उस व्यक्ति के लिए जो भौतिकशास्त्र मे सर्वाधिक महत्वपुर्ण खोज करे, दूसरा भाग उस व्यक्ति के लिए जो रसायन - विज्ञान में अत्यंत उपयोगी खोज करे, तीसरा भाग चिकित्साशास्त्र में नई खोज करनेवाले व्यक्ति केलिए, चौथा भाग साहित्यक्षेत्र में किसी आदर्श का नेतृत्व करनेवाली सर्वश्रेष्ठ कृति के लिए और पाँचवा भाग उस महान पुरूष केलिए जो राष्ट्रों में भातृत्व का प्रचार करनेवालो मे तथा वर्तमान सैनिक बल का अंत करके विश्व मे शांति की स्थापना करने के प्रयत्न करनेवालो में सबसे बढकर माना जाए। पुरस्कार देते समय जाति या देश का विचार न किया जाए। जिसकी कृति अपने क्षेत्र में पुरस्कार योग्य प्रमाणित हो उसे ही पुरस्कार दे दिया जाए - वह किसी जाति का हो या किसी देश का निवासी हो।

'' सन १९०१ से नोबल पुरस्कार का वितरण आरंभ हुआ है । स्वर्णपदक में एक और अल्फ्रेड नोबल की मुर्ती बनी होती है और दूसरा और पुरस्कृत व्यक्ति के संबध मे कुछ प्रशंसात्माक शब्द । इटली के सैन रेमो में १० दिसंबर १८९६ को तिरसठ वर्ष की आयु मे अल्फ्रेड नोबल का देहांत हो गया ।

पाटील शिल्पा
B.A. III हिंदी

'प्रेमचंद'

हिंदी साहित्य में 'उपन्यास सम्राट' नाम से प्रेमचंदजी' को जाना जाता है। प्रेमचंदजी ने अनेक उपन्यास, नाटक, जीवनी, निबंध' बाल साहित्य आदि साहित्य में लेखन कार्य किया है। ऐसे बहुमुखी लेखक का जन्म सन १८८० ई में बनारस के पांडेपुर ग्राम के एक छोटेसे पुरवा लमही में एक कुलीन कायस्थ परिवार में हुआ। अनके पिता का नाम श्री. अजायबराय और माँ का नाम आनंदी था। प्रेमचंद का बचपन का नाम धनपतराय था किंतु उनके पास धन न होने के कारण उन्हाने अपना नाम प्रेमचंद रख दिया।

प्रेमचंद के दो विवाह हो गए थे। उनका पहला विवाह पंद्रह वर्ष में हुआ था। उनकी पत्नी अवस्था में बडी और अत्यन्त कुरूप थी। इसके अतिरिक्त वह जवान की तेज तर्रार और कलह प्रिय थी। अंत में प्रेमचंद ने उनका परित्याग कर लिया और उन्होने दूसरा विवाह शिवरानी से कर लिया। शिवरानी बाल-विधवा थी। प्रेमचंदजी ने १९१९ई में बी. ए. की परीक्षा भी उतीर्ण कर ली।

प्रेमचंदजीने अनेक उपन्यास लिखे। उन्होने श्री महावीर प्रसाद पोद्दार की प्रेरणा से 'सेवासदन' नामक उपन्यास हिंदी में लिखा और तब से वे निरंतर हिंदी में लिखते चले गये। सेवासदन को प्रेमचंद के उपन्यासों और हिंदी - उपन्यास -साहित्य में एक गौरवपूर्ण स्थान प्राप्त है। इस उपन्यास की मुख्य कथा सुमन की कथा है। उपन्यास की कथा में स्वाभाविक और मनोवैज्ञानिक घटनाओं की अधिकता है। इसके पश्चात् उन्होने 'रूठी रानी' वरदान, और प्रतिज्ञा आदि उपन्यासों की रचना की गोदान प्रेमचंद का सर्वश्रेष्ठ उपन्यास है। इसका प्रकाशन सन् १९३६ ई. में बनारस से हुआ। गोदान को एक स्तर से हिंदी का सर्वोत्कृष्ठ उपन्यास घोषित कर दिया गया था। गोदान में जमींदारी पद्धति द्वारा शोषण के अंतर्गत जमींदार, उसके कारिंदे आते है, महानजी शोषण का भी बडा चित्रण हुआ है।

प्रेमचंद का अंतिम उपन्यास मंगलसूत्र है। इसके चार परिच्छेद ही लिखे गए कि उनका देहांत हो गया। 'मंगलसुत्र' वर्तमान सामाजिक और आर्थिक व्यवस्था के प्रति उपन्यासकार का बढता असंतोष व्यक्त करता है। इनमे नारी समस्या पर भी दृष्टिपात किया गया है। प्रेमचंद को 'प्रेमाश्रम' नाम का उपन्यास लिखने में ढाई बरस लगे थे। प्रेमाश्रम उपन्यास की बारासौ प्रतियाँ निकाली गई थी।

सन १९०७ में उनका पहला कहानी संग्रह 'सोजे वतन प्रकाशित हुआ था' जो ब्रिटीश सरकारने जब्त कर लिया था। उसी वर्ष उनकी पहली कहानी 'पंच परमेश्वर' भी हिंदी जगत के सामने आई। इस कहानीने उनकी जगत से ऐसी पहचान बनायी कि कुछ साहित्यशास्त्री इसी कहानी को हिंदी साहित्य की पहली कहानी कहने लगे। 'कफन' कहानी में प्रेमचंद ने घीसू और माधव ऐसे दो पात्रों को चुना है, जो देश के आलसियों का प्रतिनिधित्व करते है,

प्रेमचंदने लगभग २५० कहानियाँ लिखी है, उसमें पूस की रात, परीक्षा, बुढी काकी, शतरंज के खिलाडी, सुभागी, बडे भाई, साहब, ईदगाह, जैसी अनेक कहानियाँ है। पूस की रात कहानी में उन्होने हल्कू, नामक छोटेसे किसान का वर्णन किया है। इस किसान को जाडे से बचने के लिए कंबल नही मिला। जाडा असाहय होने के कारण वह अपने कुत्ते से लपेटकर सो जाता है। इस कहानीमें वे देहात के लोंगो की विवशता का जितना यथार्थ नग्न एवं भयानक रूप प्रस्तुत कर सके है, उतना अन्य किसी कहानी में नही हो पाया है।

इसलिए पूस की रात प्रेमचंद की प्रतिनिधि कहानी कही जा सकती है।

प्रेमचंदजी ने 'संग्राम' प्रेम की वेदी, कर्बला यह तीन नाटक की लिखे। संग्राम नाटक उनका सर्वाधिक चर्चित नाटक है। इस नाटक की आधार - कथा किसान - जमीदार के संघर्ष पर आधारित है । इसका विषय वही है जो उन्होने किसान -संघर्ष के रूप मे अपने उपन्यासो में रखा है। कर्बला नाटक मुसलमानों के धार्मिक युद्ध को लेकर लिखा गया है। शिया मुसलमानों ने यह नाटक पसंद नही किया था। प्रेम की वंदी में प्रेमचंदने आंतर्जातीय विवाह का प्रश्न उठाया है। इसमें भी रंगभूमि की तरह नायक हिंदू और नायिका ईसाई है। ऐसा लगता है कि, प्रेम की वेदी में प्रेमचंदन अपने विवाह - संबधी विचार को स्पष्ट करने केलिए लिखा है।

प्रेमचंदजी ने साहित्य का उद्‌देश्य का निबंध लिखा । जिसमे ४० निबंधो का संग्रह है। उन्होने बाल साहित्य भी लिखा उन्होने अपने बाल-रचना क्रम को एक ओर पौराणिक कथाओं से जोडा, तो दूसरी ओर काल्पनिक जगत से भी, जिसे बच्चे बडी रूची से पढते है। उनकी यह रचनाएँ आदर्श व शिक्षात्मक साहित्य सृजन की प्रवृत्ति की दयोतक है। उन्होने जीवनी रचना के लिए अपने नायक चून रखे है, महात्मा शेख सादी जैसे संत, दुर्गादास जैसे वीर तथा साहित्याकर और बलिदानी। इस प्रकार स्पष्ट होता है की प्रेमचंद के हृदय में मानवता केलिए जीवन का उत्सर्ग कर देनेवाले बलिदानीयों का विवाह महत्व था।

प्रेमचंद जैसे प्रतिभाशाली लेखक की मृत्यु १९३६ ई. में हुई और उनका मंगलसुत्र उपन्यास अधुरा रह गया । साहित्य के अंतरिक्ष से एक दिप्त सितारा सदैव को विलीन हो गया, किंतु उसकी दिप्ती आज भी उसकी रचनोओं मे अक्षुन्न है।

कु. अर्चना पालकर
B.A. II

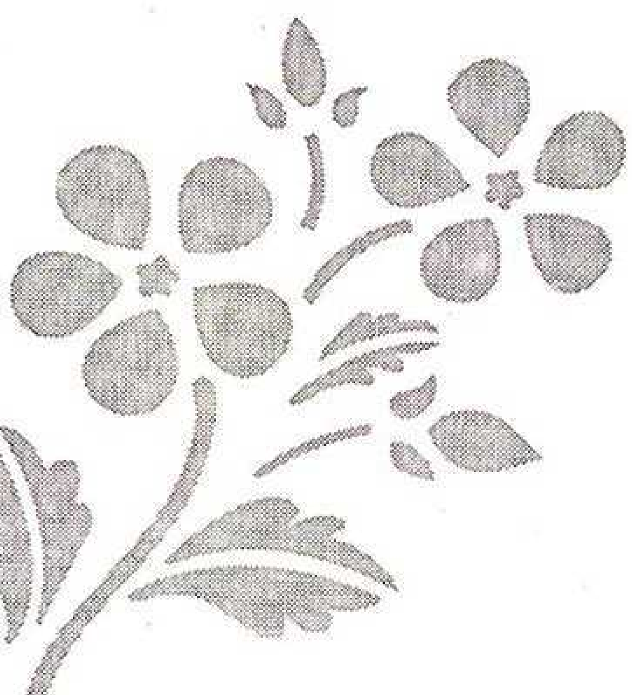

संत कबीर

'' जल में कुंभ, कुंभ में जल है, भीतर - बाहर पानी ।
फुटा कुंभ, जल जलही समाना, यह तत कहो गयानी।।''

रहस्यवाद का यह प्रसिद्ध दोहा बतानेवाले कबीर भक्ति काल के महान संत है। वे जन्म से हिंदू और लालन-पालन से मुस्लिम थे फिर भी उन्होने किसी भी जाति को श्रेष्ठ नही माना। कबीर हिंदू-मुस्लिम संकीर्णताओं के पढे थे। उन्होने जाति -पाति के भेदों का कडा विरोध किया है। कबीर की मान्यता केवल मानवजाति को ही है।

कबीर भक्त पहले है और बाद में कवि है। साथ ही वे धर्मसुधारक, समाजसुधारक, क्रांतिकारी, विद्रोही भी है। विद्रोही स्वभाव के कारण ही शायद कबीर भक्ति के लिए ईश्वर का निर्गुण, निराकार रूप स्वीकार करते है। कबीर के आराध्य दशरथ पुत्र राम न होकर निर्गुण, निराकार राम है। इसे ही उन्होने ब्रह्म, ईश्वर, परमात्मा, हरि, मुरारी भी कहा है। वे अपने राम को अगोपचार, अविनाशी, दीप्तिवान, ऊर्जावान, अनिर्वचनीय मानते है। कबीर के राम इतने अलौकिक है की उनका बखान करने के लिए हमारे पाय शब्द ही नही है। कबीर अपने आप को राम की पत्नी मानते हैं। उनके ईश्वर सृष्टि के कण-कण में व्याप्त हैं। राम जड-चेतन में, लोक -लोक में व्याप्त हैं, जैसे कबीर कहते है

'' प्रियतम को पतियों लिखुँ, जो कही होय विदेस।
तन में, मन में, नैन में, नाको कहो संदेस ।।''

कबीर अपनी भक्ति - साधना में गुरू को महत्वपुर्ण मानते है। कबीर की दृष्टि से गुरू 'गोविंद' से भी बढकर हैं। अर्थात गुरू ईश्वर से भी बढकर है। कबीर के अनुसार, गुरू के समान हितैषी और कोई भी नही है। गुरू ही अज्ञानरूपी अंधकार दूर करना है और शिष्य तक पहुँच सकते है। कबीर गुरू की महिमा वर्णित करते हैं।

''सतुगुरू की महिमा अनंत, अनंत किया उपगार।
लोचन अनंत उघाडिया, अनंत दिखावण हार।।''

कबीर दो टूक बाते करते है। वे कभी परिणामों की (फिक्र) फिकीर नही करते। इसी कारण उन्हे 'वाणी के डिक्टेटर' (हुकूमशाहा) कहा जाता है। उलटबासिथों (उलटी बानी) के माध्यम से कबीर अपनी इसी वाणी का परिचय देते है। उलटबासिथों के माध्यम से वे एक प्रकार का व्यंग्य ही करते है, जैसे

'' कबीरदास की उलटी बानी, बरसे कंबल भीगे पानी।''

कबीर अपने दोहों के माध्यम से पर्यावरण विषयक दृष्टिकोण भी व्यक्त करत है। कबीर ने एक और नारी को माया का प्रतीक माना है। नारी के कामिनी रूप को माया माना है। तो दूसरी और सति और पतिवृता नारी की मुक्त कंठ से प्रशंसा भी की है। कबीर ने माया - मोह से अलग रहने का संदेश दिया है।

कबीर के इन महत्वपुर्ण विचारों के कारण वे इक्कीसवी सदी में भी प्रासंगिक लगते हैं। यही कारण है की उन्हे ज्ञानाश्रयी शाखा के प्रवर्तक स्वीकार किया गया है।

कु. अश्विनी भांदीगरे
B.A. III

हिंदी हमारी राष्ट्रभाषा

हिंदी के बारे मे हम कितना जानते है ? बस इतना ही कि यह हमारी राष्ट्रभाषा है, कही तो यह भी नही जानते होंगे। एक विदेशी भाषा होकर भी भारत में जिस प्रकार अंग्रजी का विकास हुआ है उतना हिंदी का नही हुआ। राष्ट्रभाषा के रूप मे आने पर इसका विरोध किया गया। इसलिए उसका विकास खंडित हो गया ।

हिंदी के बारे में हम कितने सतर्क है, यह दिखाने केलिए समय पर हिंदी कार्यशालाएँ चलाई जाती है। राजभाषा हिंदी की परीक्षाएँ भी ली जाती है। हिंदी दिन भी तामझाम से मनाया जाता है, लेकिन यह कुछ दिन या कुछ समय तक ही सीमित रहता है। बाद में सभी भूल जाते है! इसलिए गांधी जी कहते थे '' कोई भी देश सच्चे अर्थो में तब तक स्वतंत्र नही होता, जब तक कि वह अपनी भाषा में नही बोलता है। विदेशी भाषा के माध्यम से शिक्षा की हिमालय करनेवाले जनता के दुश्मन है।'' लोकमान्य तिलक ने कहा था, '' राष्ट्र एकीकरण की दुसरी भाषा हिंदी है।'' इंग्लैंड में एशियाई लोंगो की संख्या लगभग २१ लाख है, जिसमें भारत, पाकिस्तान, श्रीलंका, बांग्लादेश, नेपाल भूतान के लोगों का बाहुल्य है। वहाँ की सडको पर इन लोगों से हिंदी पता पूछने पर हिंदी में जवाब मिलता है। यह हिंदी भाषा की प्रसिद्धि का ताजा उदाहरण मान सकते है। लेकिन दिल्ली की सडको पर हिंदी का उत्तर हिंदी में ही मिलेगा। इसकी हमी देना मुश्किल है।

राष्ट्रभाषा राष्ट्र की अस्मिता मानी जाती है। भारत में कई भाषाएँ बोली जाती है, लेकिन इन सारी भाषाओं का प्रतिनिधित्व करने का काम हिंदी ही करती है । विविध जाति, धर्म के लोग इस देश में रहते है। उनमें एकता निर्माण करने का कार्य हिंदी के आधार पर किया जाता है। 'राष्ट्रभाषा' राष्ट्र गतिशील चेतना का प्रतीक होती है। राष्ट्र में भावनात्मक एकता निर्माण करने का कार्य राष्ट्रभाषा करती है। हिंदी ने राष्ट्रभाषा के रूप में प्रगति तो की है, लेकिन चीन में चीनी या जापान में जापानी का जो महत्व है, वह भारत में हिंदी का नही दिखाई देता। इसका कारण यह है की राष्ट्रभाषा की ओर देखने का दृष्टिकोण जो निःस्वार्थ होना चाहिए, वह दिखाई नही देता। इसलिए राष्ट्रप्रेमी लोगों को इस सबंध में चितंन करना चाहिए और विविध प्रयास करके राष्ट्रभाषा हिंदी का जो सम्मान होना चाहिए, उसे प्राप्त करना चाहिए।

हिंद मेरा आझाद रहें,
वतन मेरा खुशहाल रहें।
मेरी हिंदी भाषा के ऊपर,
'राष्ट्रभाषा' का ताज रहे।

कु. दिपाली गणपती कांबळे
B.A. I

वर्ल्ड कप का इतिहास

७ जून १९७५ को लंडन के लॉर्डस स्टेडिअम में पहले विश्वकप का पहला सामना इंग्लंड और भारत के बीच हुआ।। पहला वर्ल्डकप वेस्ट इंडिज ने जीता। उस समय ६० ओव्हर की मैच होती थी। दूसरा वर्ल्डकप ९ जून से २३ जून १९७९ इस बीच खेला गया। इस वर्ल्डकप में ८ टीमें शामिल थी। यह वर्ल्डकप भी वेस्ट इंडिज ने जीता। इस वर्ल्डकप मुकाबले में वेस्ट इंडिज के गॉर्डन ग्रिनीज ने सबसे जादा २५३ रन बनाऐ। इस तरह पहला और दूसरा वर्ल्डकप वेस्ट इंडिज ने जीता।

१९८३ में तीसरा वर्ल्डकप खेला गया इंडिया ने जीता। इस वर्ल्डकप मुकाबले में इंडिया के रॉजर बिन्नी ने सबसे जादा १८ विकेट लिए। १९८३ में इंडिया टीम के कप्तान कपिल देव थे। उन्होने १३८ गेंदो पर १७५ रन्स बनाए। इंडिया के मोहिंदर अमरनाथ फायनल के 'मॅन ऑफ द मॅच' चुने गए।

१९८७ में चौथा वर्ल्डकप भारत -पाक में हुआ। यह वर्ल्डकप ऑस्ट्रोलिया ने जीता। इस वर्ल्डकप से ६० ओव्हर की मॅच ५० ओव्हर की गई और थर्ड अंपायर का प्रयोग भी इस वर्ल्डकप से हुआ। इस वर्ल्डकप मुकाबले में ऑस्ट्रोलिया के क्रेग मॅकडरमॉट ने सबसे जादा १८ विकेट निकाले।

१९९२ में पांचवाँ विश्वकप मुकाबला हुआ। इस विश्वकप का आयोजन ऑस्ट्रोलिया और न्यूझिलंड में किया गया था। फायनल इंग्लंड को हराकर पाकिस्तान ने ४ विकेट से फायनल जीता। इस वर्ल्डकप से डे-नाईट मॅचेस शुरू हुई।

१९९६ में छठा विश्वकप मुकाबला हुआ। इस विश्वकप का आयोजन भारत - पाक और श्रीलंका में किया गया था। फायनल में ऑस्ट्रोलिया को हराकर श्रीलंका ने यह वर्ल्डकप जीत लिया।

१९९९ में सातवा विश्वकप मुकाबला हुआ। इस विश्वकप का आयोजन इंग्लंड, आर्यलंड, स्कॉटलंड, हॉलंड में किया गया था। यह वर्ल्डकप ऑस्ट्रोलिया ने जीता।।

२००३ में आठवा विश्वकप मुकाबला हुआ। इस विश्वकप का आयोजन केनिया, द. आफ्रिका, झिम्बाबे में किया गया था। फायनल में इंडिया को हराकर ऑस्ट्रोलिया ने यह विश्वकप जीत लिया। इस विश्वकप में सचिन तेंडुलकर ने सबसे जादा ६७३ रन्स बनाऐ।

२००७ को नौवा विश्वकप मुकाबला हुआ। इस वर्ल्डकप का आयोजन वेस्ट इंडिज में हुआ था। यह वह वर्ल्डकप ऑस्ट्रोलिया ने जीता।

२०११ को दसवाँ वर्ल्ड है। इस वर्ल्डकप को आयोजन भारत, श्रीलंका और बांगलादेश में हुआ है। फायनल मॅच मुंबई में है।

संचिन मसु गौड
B.A. I

कौन हो कैसा

राजा हो शिवाजी जैसा,
जनता का दुःख जाननेवाला !
भैया हो भरत जैसा,
प्रेम से भरा हुआ !
पति हो राम जैसा,
एकही पत्नी माननेवाला !
पत्नी हो सीता जैसी
पति व्रता माननेवाली।
माता हो कौसल्या जैसी,
सबको सुख देनेवाली!
पुत्र हो श्रावण जैसा,
माता - पिता की इच्छा पूरी करनेवाला!
और दोस्ती हो ASVSDS जैसी,
हमेशा याद रहनेवाली!

सचिन राजाराम फराकटे
B.A. II

बेवफाई

कैसे सोच लिया तुमने
हम दोस्त है या दुश्मन
वफा करके भी बेवफा का
क्यों इलजाम लगाया हम पर
मेरी चाहत का तुमने,
यही मोल दिया ।
अपनी खुशी के लिए
आज मुझे छोड दिया ।
अब तेरी खुशी के लिए
गम भी सह लेंगे
मैंने देखे सारे सपने
अब धीरे - धीरे उन्हे भुला देंगे ।
मेरे बिना खुश रहेगी तू
इससे बडी मेरी खुशी क्या होगी
तेरी मुस्कुराहट मे ही
अब समायी है मेरी खुशी
तुझे कभी दर्द ना दुंगा
जीना अकेले ही जीना सिख लुंगा।
बची जिंदगी है मेरे दोस्त,
तेरी तरह बेवफाई नही करूंगा ।।

अस्लम अब्दुल शानेदिवाण B.A. I

अजीब हैं ना !

१. १०० रूपए का नोट बहुत ज्यादा लगता है जब " गरीब को देना हो "
मगर होटल बैठे हो तो बहुत कम है....
२. ३ मिनट भगवान को याद करना बहुत मुश्किल है, मगर ३ घंटे की
पिक्चर फिल्म देखना बहुत आसान....
३. पुरे दिन मेहनत के बाद जिम जाना नही थकाता, मगर जब अपने ही
माँ - बापके पैर दबाने हो तो तंग आ जाते है....
४. वैलेटाईन डे को २०० रूपयों के फुल ले जाएंगे पर मदर्स डे को
१ गुलाब अपनी माँ को नही देंगे....
५. इस मेसेज को फॉरवर्ड करना बहुत मुश्किल लगता है, जब की फिजूल जोक्स
को फॉरवर्ड करना हमारा फर्ज बन जाता है....

इस से जरा सोचियेगा या दुबारा पढिएगा.

चौगले सुदर्शन गजानन - B.Sc. I

' नसीब '

एक बार मिलती है जिंदगी तो
मत खोना दिल चाहे तुम्हारा जो
वक्त नही थमता किसी के लिए
तो हम भी ऐसे वैसे क्यों जिए।
ना रहो उदास, ना समझो खुदको कम
क्योंकि आपके लिए मन्नते माँगते है हम
होता है वही जो लिखा है नसीब में
पर होना चाहिए प्यार हमारे मन में
आज नही तो कल ही सही।।
मन तेरा चाहे होगा वही,
हर कोई नही होता नसीबवाला
सबका नसीब लिखता है उपरवाला ।।

कु अश्विनी रा. गोसावी - B.A. I

" हिंदी विभाग "

हिंदी विभाग के ये मधुर क्षण,
फिर ना वापस आयेंगे।
सोच लो थोडा मेरे साथी,
हम सब जुदा हो जायेंगे।
भूल सकोगे क्या कभी तुम,
हिंदी विभाग के इस जीवन की कहानी।
याद करेंगे, आहें भरेंगे,
आएगी जब याद पुरानी।
आज तुम भी हो, हम भी है,
मंदिर है 'हिंदी विभाग' हमारा।
कहाँ रहेंगे भविष्य मे हम - तुम,
फिर न होगा मिलन हमारा।
आज यहाँ जो पढते है,
कल वे भी जानेवाले है।
पर दूधसाखर महाविद्यालय का हिंदी विभाग,
हमेशा अमर रहनेवाला है।

कु. पाटील निलिमा - B.A. III

कौशिश करने वालों की कभी हार नही होती

लहरों से डर कर नौका पार नही होती,
कोशिश करनेवालों की कभी हार नही होती ।
नन्ही चिंटी जब दाना लेकर चढती है,
चढती दीवारोंपर सौ बार फिसलती है।
मन का विश्वास रगों मे साहस भरता है,
चढकर गिरना, गिरकर चढना न अखरता है।
आखिर उसकी मेहनत बेकार नही होती,
कोशिश करनेवालों की कभी हार नही होती ।
डुबकिया सिंधु में गोताखोर लगाता है,
जा-जा कर खाली हाथ लौटकर आता है।
मिलते नही सहज ही मोती गहरे पानी में।
बढता दुगना उत्साह इसी हैरानी में।
मुठ्ठी उसकी खाली हर बार नही होती,
कोशिश करनेवालों की कभी हार नही होती ।
असफलता एक चुनौती है, इसे स्वीकार करो,
क्या कमी रह गई, देखो और सुधार करो ।
जब तक नसफल हो, निंद चैन की त्यागो तुम,
संघर्ष का मैदान छोड कर मत भागो तुम।
कुछ किये बिना ही जय जय कार नही होती,
कोशिश करनेवालों की कभी हार नही होती ।

कु. निवेदिता बापुसो पाटील
B.A. II

" भारतीय किसान "

इस धरती को सजाता हूँ मै,
कितनो की भूख मिटाता हूँ मै ।
जब सबकी होती है दिवाली,
फिर भी मेरी झोली है खाली।

सुबह से शाम तक करता हूँ मेहनत,
बहाता हूँ पसीना, भीगती है मिट्ठी ।
बोता हूँ बीज, उगती है फसलें,
फिर भी मेरे जीवन मे आती नही रौनक।

इस धरती को सजाता हूँ मै,
कितनो की भूख मिटाता हूँ मै ।
सब कहते है......
जय - जवान, जय - किसान।

फिर भी मै हूँ......
मेरे ही देश मे अंजान।

कु. वर्षा गोविंद चौगले - B.A. I

" मंजील "

मंजील हमारी है,
हम पाकर रहेंगे।
जिंदगी के हर मोड पर,
मुस्कुराते रहेंगे।
गम का क्या है?
वो तो आज है, कल नही।.
लेकिन खुशियाँ ढूँढना,
कोई मुश्किल काम नही।
पत्थर तो बहुत मिलेंगे, रास्ते में हमें,
फिर भी फूल बिखर के चलना है हमें।
हाथ की रेखाओं से,
तकदीर नही बदलती ।
यूं ही वक्त बिताने से,
जिंदगी नही चलती।
दिल में दिया हो तो,
उजाला भी होगा।
कोशिश करने पर ईश्वर भी,
हमारा ही होगा।

कु. अश्विनी फराकटे - B.A. III

" दोस्ताना "

दोस्त की दोस्ती, जिंदगी है दौलत,
हर चीज से बढकर है, यह चाहत ।
ऐसे प्यार में पागल हम, जमाने से,
कैसे पीछा छुडाएँ आपकी सुरत से।
जीती है बहारे, आपकी यादों में,
गम है सितारो में, आप ही की आंखो से।
खुशकिस्मत है हम, हमे आप मिले,
मेहरबानी आपकी, आप हमारे साथ चले।
क्या तमन्ना बताए, कैसे कहे,?
हमारी दोस्ती सलामत।
यही तमन्ना दिल में बसाते रहे,
'दोस्ती' के गीत हर वक्त हम गाते रहे।

पंडीत फराकटे - B.A. III

Only Normal People Say that Success knocks your Door Once. But Achievers say ' Break the Door of Failure to see Success'

English Section

Prof. C. Y. Jadhav

" INDEX "

1. AFFECTION (LOVE)
   Kamble Goutam Ananda - B. A. II ... 3

2. SAVE THE MOTHER EARTH ... 4
   Miss. Sanyogita Patil - B. A. II

3. LOVE LETTER ... 5
   Miss. Dhanashri Patil - B. A. III

4. LIFE ... 6
   Miss. Ghare Dipali Dayanand - B. A. II

5. INTERACTION WITH SCIENTIST ... 6
   Sanjay Desai, Dayanand Desai - Bsc. III

7. STEPS OF SUCCESS ... 7
   Kamble Amar Mahadev - B. A. II

8. TWO DAYS WITH GREAT SCIENTISTS ... 9
   Mr. Sanjay R. Desai
   Mr. Dayanand J. Desai B.Sc III - Chemistry

Affection (Love)

Affection is one of the Most beautiful, Most graceful, Most Special thing. It's so much winsome, charming, tempting, desirable And also Love is tender, beautiful thing that it ' God given gift ' The affection is greatest, latest, strongest, highest,largest, brightest, sweetest, biggest thing " Love it rare, & scarce Thing "

Due to affection one obtains strong capacity, stability, ability, That is the powerful & strongest thing Nobody opposes for that. But Society try to reject that, they trouble them, who adopt affection. Some people offense, opress, blame them. They try to break their hearts. But some love by heart. by mind. but they do not obtain love, that is the painfulness & tearfulness For love some times lovers kill to themselves.

"Social rules, discrimination, differences, all these things are responsible for targic & patheatic lovers. For lovers, love is every thing Society never burn, break their emotions, passions, sentiments. Society never realize their thoughts, considerations. Even though they try to prove that, they are not successful. they are couregious, ambititious, & serious. But why society does not accept their affection & their love.

Those who love earnestly that person becomes impatient, and expectant to fulfill their love. Those who have devotion, dedication can change impossible things. sensitively and sensibly. They become firm and bold. The love is heaven, joy, pleasure, cheerfulness also that is the refreshing and rejoycing. It's not evil, strange thing. We must be faithful, greatful and truthful in love.

Kamble Goutam Ananda
B. A. II

Save the Mother Earth

In our daily life we say confidently I have one Mother. But this is totally wrong sentence. In reality we have two mothers one is our birth mother and another is our mother earth. The man lives on earth mother. Earth gives us all facilities of life style. A good life style is possible only due to mother earth. The man who imported the parts to his life food, also the home are supplied from mother earth. The man thus totally depends on the Earth.

The air is most important part gifted by mother earth for us. But raelly the man never bothers for mother Earth. He is cutting the forest for our personal life, he neglects the facts of the cutting forest. As a result the temperature is growing up day by day. The rain has become very irregular. Then man started worrying, why it is not raning.

From factories their are wasted dirty chemical water goes in to rivers. That is mixed in pure water and the man has to drink the dirty water and he fells on bed due to illness.

The air is the most important part of human life. But various gases are mixed into the air. And so man's life is affected very badly.

There are more problems of our Society. In fact, our earth is totally in bad situation. There are many problems surrounded on our earth. When we see the problems carefully, we should think of solutions. We people should no know the importance of our Mother Earth. For that purpose, we all should instruct our selves to save trees and save our mother earth.

"Save Earth Save Life" *is the most important suggestion ant massage for us.*

Miss. Sanyogita Patil
B. A. - II

Love Letter

This love letter is written by Prem Pujari to this girl friend sweet heart.

Jony mera nam,
piya ka ghar,
teesri manzil,
shree - 420.
36 chaina town

My dear,
Sweet heart

You will be Surprised to receive this first letter of mine, let make me my pehcham to you as Jony Mera Nam.

I was trying tio give this letter to you since 100 days because i am your Ashique Awara though i am Bazzigar you don't durr me you are meri Sapno ki Rani & prathana to enter in my Zindgi.

Kabhi - kabhi you should write me saying that Dil hai ke manta nahi because you are Sapne sajan ke and I know your Dil to pagal hai. I remind that you are my Chand ka tukda

I will never give you single change & asking Hum Apke Hai Kaun ? Although there are many Khalnayak in your love story. I will make them Tadipar I have that you will guide me Bahar Ane Tak I have Vishwas in our Ashique and surly you will be my Biwi No. - 1.

As we are Hum Hai Rahi Pyar Ke I assure you that we have lot of Anand in our life.

I hope that you will accept as your ' Balma ' and then I will be Jo Jita Wahi Sinkandar we will do Koushish to break up you.

your prem pujari
Hero No. 1

Dhanashri Patil
B. A. - III

" Life "

Life is not a funny game
don't neglect it
Life is not money
don't waste it
Life is not a game
don't lose it
Life is not a dream
don't see it
Life is not rain
don't wait for it
Then, what is life?
Dear Friends,
Life is a mixture of
Love, Joy and Sadness
So please don't be upset.

Kum. Ghare Dipali Dayanand
B. A. II, Roll No. 555

" Interaction with Scientist "

Our College Students Mr. Sanjay R. Desai & Mr. Dayanand J. Desai (B. Sc. - 3 Chemistry) interacted with nuelear scientist Dr. P. S. Kakodkar & Electronic scientist Dr. P. S. Devdhar at Bordi duning " Marathi" xidnxan parishad conkerence they disccussed with them on the Subject & atomic energy product by THORIUM & xision 2020. we are thank you Dr. S. N. Kulkarni, Dept. of Physics, D. M. B. for intervenboning this meet.

Sanjay Desai
Dayanand Desai
Bsc. III

Step of Success

One key to success in attaining what you deeply desire, is to thorw all of yourself into your job or any project in which you are enggaged. In other words, whatever you are doing, give it all you have got. Give every bit of yourself. Hold nothing back.

Success cannot deny itself to the person who gives it his all. But most people. unfortunately, do not do that every few people do, & this is the reason why they only half attain their cherished goals. or none.

It involves being intensely interested in things, finding it full of challenges. success means having curiosity & optimism about the future.

Success means being positive, practical & constructive in thoughts & actions. forward - looking in attitude. It beings with a dream which becomes success when you take the constructives action which turns in into raelity.

Lack of means is of no vital significance. Determination, hard work & initiative have more to do with success than circumstances & material advantage's which sometimes hinder, rather than help.

Sir patrick Hastings, a legal luminary, says that poverty was the greatest advantage his father bestowed on him. It forced him to work hard. It acted as a challenge. It brought out his hidden talents. Had he been 'Cursed' with on ensured income, he might have degenerated into a play boy.

Self - education & self - development are of more importance than any thing anybody can give seen inside of a college or university. have no degree in business administration & yet are a roaring success in their fields of work.

Age too, is barrier. Iawaharlal. Nehru died at the age of 74, Atal BIhari Vajpayee become india's prime minister at 74.

Hobbies give pleasure as will as profit. Rojet's Thesaurus is one of the best know 7 most popular dictionaries in the world. peter Rojet - was a doctor, who enjoyed jotting down words with similar meanings.

People, who achieve outstanding Path is not short

Success in their chosen way of life, show one vital characteristic in common single - mindness. They have the will - power to persist goal, ignoring alluring distraction.

You must give your whole being to that one aim for as long as it takes to achieve it, The founders of great business enterprises work 16 hours a day. Going without holiday's, they concentrate all their time, talents & resources on one aim.

Books, which have changed men's thoughts about the world, like charles Darwin's origin of species, for example, were written after years devoted to their preparation & completion. Tolstoy wrote his copy 8 times before sending it to abandon projects when they get difficult others are given to short lived spurts of enthusiasm.

Tha hard - working & ambitious man is ever studying the next job ahead so as to be ready when the chance comes. He maintains a positive & optimistic attitude of mind in the face of all see mind negative conditions.

Success comes from defining your aim, making plans for acheiving it, then sticking to them with persistence, R. W. Emerson says, "All successful men have agreed in one thing - they are acquisitionists. They believe that things go not by luck but by law.

success on that level can be reached by regularly following certain rules. being by choosing a clear ambition. make it precise, so that no ambiguity creeps into your mind. Many youngsters go with out exact aims. with no clear adea of what they wants from it. Their vague idea of success is frustrated by their lack of purpose. They end up achieving nothing

The more you think about it, the stronger will grow your belief in its eventual achievement without belief, you attain little you cannot abtain results greater than you believe possible but you still need to make the ambition realistic for its attainment to be believable. If the target is genuinely with in the bounds of possibility it will act as a spur to your efforts. You must be persistent in doing one small tasks. in the belief that they are taking you a little never to success. Keep on systematically & patiently, doing each days little bit. Failure is the result of giving up. people become bored or lose heart, or cease to believe - just when they are on the brink of success.

Success rarely comes suddenly usually. it is the culmination of years of hard work. Even when it appears to be the result of one sudden flash of inspiration, long years of work have usually preceded the not great moment.

Inspiration does not come out of a vacuum. The law of gravity was not discovered by seeing the falling apple. It was the climax of 19 years of painstaking effort by Isaac newton!

Success comes to those - who turn their backs on depressing thoughts, concentration on positive reason for succeeding. setback & hindrances can be used to fashion future success. Further they may be the spur & incentive you need to rereal your power & potential.

William of orange incknamed the silent, was asked for the secret of his success as a military commander "Stuchying other men's failures & my own" was his reply. Lord Reith, the founder of the BBC, in his autobiography, says, "I don't look for difficulties but, when they come I welcome them when I am fully stretched.

Kamble Amar Mahadev
B. A. II

TWO DAYS WITH GREAT SCIENTISTS

Marathi Vidnyan Parishad (MVP) is a voluntary organization working for the popularisation of Science in and around Maharashtra for the last 40 years. Every year they organize annual conference of 2-3 days at different places. This year it was organized in Bordi of Thane district. In this conference we participated on behalf of Marathi Vidayan Parishad, Bidri chapter. Dr. S. N. Kulkarni and Principal Dr. Rajgolkar R. L. of our college encouraged us to participate in this program.

Prof. P. S. Devdhar, president of MVP and scientific advisor to former prime-minister Smt. Indira Gandhi and Dr. Anil Kakodakar, scientific advisor to prime-minister Dr. Manmohan Singh were present all the three days with us. Prof. Devdhar who framed the " Electronics Policy" of Government of India and implimented it successfully. Today, India is major super power of software Industry and credit goes to Prof. Devdhar. His experience of staying with late prime-minister Mr. Rajiv Ghandhi and development of Indian electronic industry was joyful event for us.

Dr. Anil kakodakar, former director of Bhabha Atomic Research Center (BAR), chairman of Dept. Atomic Energy (CDE) was also present all the three days. We were staying together and got an opportunity to ask so many question regarding development of India's Nuclear Energy program, and 123 agreement with USA. We were encouraged by them and got an inspiration to become scientist.

Indeed we are very lucky to be with these gr eat personalities.

Mr. Sanjay R. Desai
Mr. Dayanand J. Desai
B.Sc III - Chemistry

छ. शिवाजी महाराज

विविध

समित्यांचे

अहवाल

" अनुक्रमणिका "

	पृ. क्र
१. वार्षिक अंक व भित्तीपत्रक समिती	३
२. परीक्षा विभाग (कला शाखा)	४
३. ग्रंथालय समिती	५
४. कला मंडळ व मराठी विभाग	६
५. प्रसिध्दी विभाग	६
६. स्पर्धा परीक्षा विभाग	७
७. सांस्कृतिक विभाग	८
८. राज्यशास्त्र विभाग	९
९. सहल विभाग	१०
१०. राष्ट्रीय सेवा योजना समिती	११

(१) " वार्षिक अंक व भिंतीपत्रक समिती "

शैक्षणिक वर्ष २०१० - ११ मध्ये या समितीने खालीलप्रमाणे उपक्रम राबविले.

१. पावसाळी, स्वातंत्र्यदिन व प्रजासत्ताक दिनासाठी साहित्य मागिवले परंतु फारसा प्रतिसाद मिळाला नाही.

२. वार्षिक अंक व भिंतीपत्रकासाठी साहित्य कसे लिहावे यासाठीची तज्ञांच्या मार्गदर्शनासाठी दिनांक १०/१/२०११ रोजी एकदिवसीय कार्यशाळा आयोजित केली होती. त्यामध्ये न्यू कॉलेज अग्रणी महाविद्यालयांतर्गत १३ महाविद्यालयातील १६० हून अधिक विद्यार्थी - विद्यार्थिनींनी सहभाग घेतला. तज्ञ म्हणून प्रा. मोहन पाटील (जयसिंगपूर), प्रा. चंद्रशेखर कांबळे (राधानगरी), श्री. मारूती मांगोरे (करंजिवणे),श्री. गोविंद पाटील (कोनवडे), श्री. बाळ पोतदार (बिद्री) यांनी कथा कविता निर्मिती प्रक्रियेविषयी मार्गदर्शन केले.

३. स्पंदन वार्षिक अंकासाठी दि. २९/१/११ पर्यंत विद्यार्थ्यांकडून साहित्य व प्राध्यापकाकडून अहवाल मागविले.

४. सर्व साहित्य जमा करून ३१ मार्च अखेर अंक प्रकाशित करणे.

५. ३० एप्रिल २०११ पूर्वी अंक शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर येथे स्पर्धेसाठी पाठविणे.

या समितीत काम करताना मा. प्राचार्य यांचे मार्गदर्शन, शिक्षण संस्थेचे प्रोत्साहन तर प्रा. सी. वाय. जाधव, प्रा. डॉ. एस. बी. देसाई, प्रा. डॉ. एम. व्ही. टाकळे, श्री. नामदेव वारके सर्व प्राद्यापक व प्रशासकीय सहकारी यांचे सहकार्य लाभले, सर्वांचे मनःपूर्वक आभार

प्रा. डॉ. संजय पाटील
निमंत्रक
वार्षिक अंक व भिंतीपत्रक समिती

(२) " परीक्षा विभाग "

बी. ए. साठी ८०.२० गुणांची पध्दत लागू केल्यामुळे २० गुणांसाठी बी. ए. १ साठी मौखिक परीक्षा, बी. ए. २ व ३ साठी सहामाही परीक्षेचे व बी. ए. १ साठी विद्यापीठाची प्रथम सत्र परीक्षेचे नियोजन केले.

बी. ए. १ मौखिक परीक्षा	- १५/१०/२०१०	ते	१९/१०/२०१०
बी. ए. १ विद्यापीठ प्रथम सत्र परीक्षा	- १९/११/११	ते	२९/११/११
बी. ए. २ व ३ साठी सहामाही परीक्षा	- २१/१०/२०१०	ते	२८/१०/१०
बी. ए. २ व ३ साठी मौखिक परीक्षा	- ११/१/२०१०	ते	१५/१/२०११
बी. ए. १ साठी मौखिक परीक्षा	- २१/२/२०१०	ते	२८/२/२०१०

यापैकी बी. ए. १ साठी १० गुणांची मौखिक परीक्षा घेऊन मार्क विद्यापीठाकडे पाठविले. तसेच बी. ए. २ व ३ या वर्गासाठी ४० गुणांचे १० रूपांतर करून एकत्रित २० गुण अंतर्गत परीक्षांसाठी देण्यात आले. सर्व परीक्षांची गुणपत्रके तयार करून विद्यापीठाकडे पाठविणेत आली.

परीक्षा विभागाच्या कामकाजात मा. प्राचार्य यांचे मार्गदर्शन तर प्रा. एस. आर. पाटील, प्रा. सी. वाय. जाधव व इतर सर्व प्राध्यापक आणि प्रशासकीय सहकारी यांचे सहकार्य मिळाले,

धन्यवाद!

(प्रा. डॉ. संजय पाटील)
निमंत्रक
परीक्षा विभाग (कला शाखा)

(३) " ग्रंथालय समिती "

विसाव्या शतकात माहितीची प्रचंड वाढ होऊ लागली आहे. त्यामुळे ग्रंथालय व माहितीशाळा हे शास्त्र उदयाला आले. त्याच बरोबर ग्रंथालयाचे ऐतीहासीक स्वरूप बदलत गेलेले आहे. त्यामध्ये आधुनिक तंत्रज्ञानाची जाडे देणे आवश्यक ठरले. त्या दृष्टीने ग्रंथालय सुसज्ज व समृध्द होणे समाजाच्या गरजेची बाब झालेली आहे. ग्रंथालय ही संस्था असून, माहितीकेंद्र म्हणून विकसीत होत आहे. या संस्थेद्वारे समाज प्रबोधनाचे उद्दिष्ट साध्य करण्याचा प्रयत्न केला जात आहे. समाज प्रबोधन व शिक्षण विकासाचे सहाय्य या उदिष्टाने ग्रंथालयाचे मार्गदर्शन सामाजिक व सेवाभावी वृतीवर आधारीत आहे.

जीवन व्यवहारात ग्रंथालयाच्या व्यवस्थापनाला अनन्य साधारण महत्व प्राप्त झालेले आहे. ग्रंथालये व माहिती केंद्र ही तर ज्ञान संकल्पना व वितरणांची आगारेच आहेत. विज्ञान, तंत्रज्ञान आणि संशोधन या वाटचाल प्रक्रियेत ज्ञान व्यवस्थापना शिवाय पर्याय नाही. जागतीक महासत्ता बनण्यासाठी वैश्वीक कल्याणासाठी ज्ञान हाच एक भविष्यात वेध घेणारा मार्ग आहे. तंत्रज्ञानाच्या आधारे संगणक, नेटवर्क, इंटरनेट, ही साधणे उपलब्ध्द झाले. त्याचा ग्रंथालय माहिती केंद्रात प्रवेश झाला. संशोधन क्षेत्रात ग्रंथालयाचे महत्व अनन्यसाधारण आहे. ग्रंथालय ही माहिती ज्ञानाची पाणपोई आहे. माणवाची वैचारीक क्षमता वाढवण्याचे कार्य ग्रंथालय करते. ग्रंथालय ही सेवा केंद्र व ज्ञानाची भांडारे आहेत.

मानवाच्या मनावर चांगले संस्कार, त्याची विचार क्षमता व त्याच्या बुध्दीमत्तेचा विकास हे फक्त चांगल्या ग्रंथालय अभ्यासाने व सहवासाने होतो. चांगल्या ग्रंथाचे वाचन मनन, चिंतन हे त्याला माणसातील माणूस शोधण्यास मदत करते. त्यामुळेच वाचक हा ग्रंथालयाकडे आकर्षीत होतो. बदलत्या शैक्षणिक धोरणानुसार नवनविन माहीती व तंत्रज्ञानाची पुस्तके असणे अतिशय महत्वाची बाब आहे. ग्रंथालय सुसज्य व समृध्द असणे हे फार महत्वाचे आहे. हा सर्व विचार करून महाविद्यालयाचे ग्रंथालय हे सुसज्य व समृध्द करण्याचा प्रयत्न मा. प्राचार्य डॉ. आर. एल. राजगोळकर यांच्या मार्गदर्शनाखाली झालेला आहे. आज ग्रंथालयात एकूण २० हजार पुस्तके असून सुमारे २० लाख रूपये खर्च केलेले आहेत. त्याच प्रमाणे जास्तीत जास्त संदर्भ ग्रंथ खरेदी केले आहेत. सन २०१० ते २०११ या शैक्षणिक वर्षात १०८० पुस्तकांचे वर रू. ८५०००/- खर्च झालेला आहे. बी. सी. एस., सी. एम. एल. टी. स्पोकन इंग्लीश सारखे नवीन कोर्स चालू केले आहेत.

ग्रंथालय कामकाज सुखकर होण्यासाठी मा. आम. के. पी. पाटील साहेब, सर्व संचालक मंडळ, मा. कार्यकारी अधिकारी सो व सचिव चौगले साहेब यांचे वेळोवेळी मार्गदर्शन लाभले आहे. त्यांचा मोलाचा वाटा आहे. प्राचार्य राजगोळकर सर व ग्रंथालय कमिटी सदस्य यांनी ग्रंथालय विकासासाठी व भरभराटीसाठी खूप प्रयत्न करून त्रास घेतलेला आहे. तसेच प्राद्यापक व विद्यार्थी - विद्यार्थिनींचे सहकार्य लाभले आहे.

मा. श्री. वागरे ए. टी.
ग्रंथपाल

(४) " कला मंडळ व मराठी विभाग "

कला मंडळ व मराठी विभागाच्या वतीने दि. ३/९/२०१० रोजी " काव्यवाचन " घेण्यात आले. या कार्यक्रमात कर्मविर हिरे महाविद्यलयातील मराठीचे प्रा. शिवाजी देसाई व प्रसिध्द कवी संजय खोचारे यांच्यासह महाविद्यालयातील मुला - मुलींनी आपल्या कवितांचे वाचन केले. विभागातील प्राध्यापक डॉ. एस. बी. देसाई, प्रा. एस. ए. साळोखे, प्रा. डॉ. संजय पाटील यांचे सहकार्य लाभले.

(५) " प्रसिध्दी विभाग "

या वर्षी महाविद्यालयात घेण्यात आलेल्या विविध उपक्रमांना वृतपत्रात प्रसिध्दी देण्यासाठी प्रयत्न केले. अनेक उपक्रमांच्या बातम्या दै. पुढारी, दै. सकाळ, दै. तरूण भारत, दै. लोकमत इत्यादी वृतपत्रातून प्रसिध्द झाल्या आहेत. प्राचार्य. डॉ. आर. एल. राजगोळकर, विजय तळेकर, रणजित पाटील, व सागर पाटील यांचे सहकार्य लाभले.

श्री. ए. जे. वारके
निमंत्रक
कला मंडळ, मराठी विभाग
व प्रसिध्दी विभाग

(६) " स्पर्धा परीक्षा विभाग "

शैक्षणिक वर्ष २०१०-११ मध्ये स्पर्धा परीक्षा विभागामार्फत खालील उपक्रम राबविण्यात आले.

१. स्पर्धा परीक्षा विभागाकडून वर्षभर महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांसाठी आठवड्यातील तीन दिवस १२.३० ते १.३० या वेळेत विविध विषयावर मार्गदर्शन केले. यामध्ये प्रा. एस. बी. खानापूरे, प्रा. सी. वाय. जाधव, प्रा. डॉ. ए. आर. माने यांचे मोलाचे सहकार्य लाभले.

२. दि. १४/०८/२०१० रोजी केंद्रीय लोकसेवा आयोग परीक्षा उत्तीर्ण डॉ. विशाल देसाई यांचासत्कार व मार्गदर्शनपर व्याख्यान कार्यक्रम महाविद्यालयामध्ये आयोजित केला.

३. दि. २१/०१/२०११ रोजी महाविद्यालयातील जिमखाना विभाग व स्पर्धा परीक्षा विभाग यांच्या संयुक्त विद्यमाने लिड कॉलेज अंतर्गत पोलीस व सैन्य भरती शारीरिक तयारी या विषयावरील एकदिवसीय कार्यशाळा आयोजित केली. यामध्ये १३ महाविद्यालयातील जवळपास १६० विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला. यामध्ये मा- नितीन पाटील, संचालक एन. पी. क्लासेस, कोल्हापूर व मा. इम्तियाज शेख, प्रशिक्षक शारीरिक तयारी यांचे मार्गदर्शन मिळाले.

४. शिवाजी विद्यापीठामधील स्पर्धा परीक्षा विभाग आयोजित एक दिवसीय कार्यशाळा १४ डिंसेबर २०१० ला उपस्थित होतो.

५. महाविद्यालयामध्ये दि. ०१/०२/२०११ रोजी १०० गुणांची बहुपर्यायी स्वरूपाची परीक्षा घेतली. त्यामध्ये ८६ विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला.

६. मंगळवार दि. १२/१०/२०१० रोजी स्वसंमोहन व अभ्यास तंत्र आणि व्यक्तीमत्व विकास या विषयावरील एकदिवसीय शिबीर महाविद्यालयामध्ये आयोजित केले त्यामध्ये प्रा. एस. जी. खानापूरे यांनी मार्गदर्शन केले.

प्रा. नेताजी महादेव पाटील
निमंत्रक
स्पर्धा परीक्षा विभाग

(७) " सांस्कृतिक विभाग "

सन २०१० - ११ या शैक्षणिक वर्षामध्ये खालील प्रमाणे सांस्कृतिक विभागाच्या वतीने खालील कार्यक्रम घेण्यात आले.

२६ जून २०१० शाहू जयंती

१७ जुलै २०१० स्वागत समारंभ

१५ ऑगस्ट २०१० स्वातंत्र्य दिन

५ सप्टेंबर २०१० शिक्षक दिन

२१ सप्टेंबर २०१० जिल्हास्तरीय युवक महोत्सव भोगावती महाविद्यालय कुरूकली येथे सहभाग. पथनाट्य, मुकनाटय, वादविवाद, सुगमगायन, लघुनाटिका, हिंदी, मराठी, इंग्रजी वक्तृत्व प्रकारात सहभाग.

२५ व २६ सप्टेंबर २०१० मध्यवर्ती युवक महोत्सव विवेकानंद महाविद्यालय कोल्हापूर येथे सहभाग

२६ जानेवारी २०११ प्रजासत्ताक दिन

२१ जानेवारी २०११ सदिच्छा समारंभ

११ फेब्रुवारी २०११ गॅदरींग निमित्त सांस्कृतिक कार्यक्रम साजरा करण्यात आला.

वरील प्रमाणे कार्यक्रम संपन्न करत असताना माझे सहकारी डॉ. माने अे. आर, प्रा. सावंत एस. के., प्रा. पाटील आर. एस. यांचे सहकार्य मिळाले. त्याच बरोबर प्राचार्य, संचालक मंडळ, इतर शिक्षक व शिक्षकेत्तर कर्मचारी यांचे मोलाचे सहकार्य व मार्गदर्शन मिळाले.

डॉ. देसाई एस. बी.
निमंत्रक
सांस्कृतिक विभाग

(८) " राज्यशास्त्र विभाग "

सन २०१०/२०११ या शैक्षणिक वर्षातील राज्यशास्त्र विभागाचा अहवाल.

१. शिवाजी विद्यापीठाच्या राज्यशास्त्र विभागाच्या वतीने दि. ०४/१०/१० व ०५/१०/१० रोजी राज्यशास्त्रातील प्रमुख संकल्पना (राजकीय सिध्दांत) या विषयावर दोन दिवसाची कार्यशाळा संपन्न झाले. त्यात खालील विद्यार्थीनीं उपस्थित होत्या.

१. बचाटे अश्विनी वसंत, बी. ए. - ३
२. पाटील ज्योती भिमराव, बी. ए. - ३
३. पाटील पुजा मोहन, बी. ए. - ३
४. पाटील रेश्मा बळवंत, बी. ए. - ३

२. राज्यशास्त्र विभागाच्या वतीने महाविद्यालयात सोमवार दि. ०३/०१/२०११ रोजी सावित्रीबाई फुले यांच्या जयंती निमित्त वक्तृत्व स्पर्धा आयोजित करण्यात आली होती. खालील विद्यार्थ्यांचा सहभाग.

१. पाटील अमर विठ्ठल प्रथम क्रमांक - बी. ए. - ३
२. महाडेश्वर प्रकाश रमाकांत द्वितीय क्रमांक - बी. ए. - ३
३. कांबळे गौतम आनंदा तृतीय क्रमांक - बी. ए. - ३

३. जिल्हाधिकारी व जिल्हा निवडणूक अधिकारी, कोल्हापूर यांच्या वतीने " राष्ट्रीय मतदार दिवसा - निमित्त दि. २५/०१/११ रोजी निबंध स्पर्धा घेतली.

१. लोकशाही बळकटीकरणामध्ये मतदारांची भूमिका, २. एकमत एक मुल्य, भारतीय संविधानातील अधिकार ३. मतदाराच्या भूमिकेतून भारनियम, या विषयावर निबंध घेण्यात आले महाविद्यालयातील खालील विद्यार्थ्यांना प्रमानप्रत्रे देवून गौरव करण्यात आला.

१. कु. रोहिणी संभाजी पाटील - बी. ए. - ३
२. कु. शिवप्रसाद विलास आडके बी एस्सी (Computer) एस. सी. - २

४. राज्यशास्त्र विभागाची बी. ए. भाग ३ या वर्गातील विद्यार्थ्यांची सहल अंबोली घाट, गोवा विधानसभा निवडणूक विभाग, गोवा विद्यापीठ, ओल्ड गोवा इ. ठिकाणी शुक्रवार दि. १४/०१/२०११ रोजी जावून आली. सदर सहलीमध्ये ४ विद्यार्थी व विद्यार्थी समवेत प्रा. ए. बी. माने उपस्थित होते.

प्रा. ए. बी. माने
राज्यशास्त्र विभाग प्रमुख

" सहल विभाग "

महाविद्यालयातील बी. ए. - ३ (इतिहास) विभागाची शैक्षणिक सहल दिनांक ५/२/११ ते सोमवार ७/२/११ अखेर औंध, सातारा, महाबळेश्वर, रायगड किल्ला व कावूरहोळचा बालाजी या ठिकाणी भेट देऊन यशस्वी परत पोहचली. या सहलीमध्ये ८ मुली ३ मुले व त्याच्या समवेत प्रा. एस. आर. पाटील होते. बी. ए. भाग - ३ पेपर क्र. ८ इतिहास लेखन परीचय या पेपरसाठी ही सहल गरजेची आहे. या सहलीतून विद्यार्थ्यांना वस्तू संग्रहालय (औंध) सातारा, (वस्तूसंग्रहालय) व राजधानी तसेच राजधानी रायगड या ऐतिहासीक स्थळाची महत्वाची माहिती मिळाली व त्यांच्या ज्ञानात भर पडली. तसेच राज्यशास्त्र विभागाची सहल गोवा विधानसभा व निवडणूक विभाग या ठिकाणी १४/०१/११ रोजी जावून आली. विद्यार्थी समवेत प्रा. ए. बी. माने उपस्थित होते.

प्रा. एस. आर. पाटील
निमंत्रक
सहल विभाग

राष्ट्रीय सेवा योजना अहवाल

राष्ट्रीय एकात्मता, समाज कार्याची आवड, नेतृत्व गुणांचा विकास, आत्मनिर्भरता इ. मुल्यांची जोपासना करण्याच्या हेतूने चालू शैक्षणिक वर्षामध्ये आपल्या महाविद्यालयामधील राष्ट्रीय सेवा योजना विभागाने स्वयंसेवकासाठी विविध उपक्रम राबविले.

१. माहे ऑगस्ट २०१० मध्ये आपल्या परीसरामध्ये स्वाईन फ्ल्यू या रोगाची साथ पसरली आमच्या स्वयंसेवकांना रोगाची माहिती देऊन त्यांना आपआपल्या गावी रोगाच्या निर्मुलना संदर्भात जागृती निर्माण करण्यास प्रोत्साहित केले.
२. दि. ११/०७/२०११ रोजी महाविद्यालयामध्ये जागतीक लोकसंख्या दिन साजरा करण्यात आला त्यामध्ये प्रा. डी. के. शिंदे यांनी लोकसंख्या वाढीची कारणे व परिणाम या विषयावर मार्गदर्शन केले.
३. दि. ९/०७/२०१० ते १५/०७/२०१० दरम्यान महाविद्यालय परिसरामध्ये वृक्षारोपन करण्यात आले.
४. दि. १०/०८/२०१० रोजी महाविद्यालयामध्ये श्री. शिवाजी नेर्ली यांचे मुल्यशिक्षण व पर्यावरण संवर्धन या विषयावर व्याख्यान आयोजित केले.
५. आदमापूर ता. भुदरगड येथे प्रति अमावस्येला मोठी यात्रा भरते. दि. ९/९/२०११ रोजी स्वच्छता व कचरा निर्मूलन मोहिम राबविण्यात आली. विद्यार्थ्यांनी मंदिर सफाई व परीसरामधील कचरा निर्मूलन केले.
६. दि. २३ सप्टेंबर २०१० रोजी पृथ्वी जल दिन साजरा करण्यात आला समन्यायी पाणी वाटपाचे प्रतिक म्हणून हा दिवस साजरा करण्यात आला. त्या मध्ये प्रा. एन. एम. पाटील यांनी ''पाण्याचे महत्व व सध्याचे प्रदूषण '' या विषयावर मार्गदर्शन केले.
७. महावीर महाविद्यालय कोल्हापूर येथे लेक लाडकी अभियानाअंतर्गत एक दिवसीय कार्यशाळा आयोजित करण्यात आली. त्यामध्ये प्रा. डी. एन. पाटील, श्री. प्रकाश महाडेश्वर, कु. दिपाली पाटील , कु. धनश्री पवार सहभागी झाले.
८. दि. ०४/१०/२०११ रोजी महाविद्यालयामध्ये महात्मा गांधी जयंती साजरी करण्यात आली. त्यामध्ये प्रा. टी. जी. पवार देवचंद महा. अर्जुननगर यांनी मार्गदर्शन केले.
९. दि. २८/१२/२०११ रोजी महाविद्यालयामध्ये छ. प्रमिलाराजे रूग्णालय, कोल्हापूर यांच्या सहकार्याने रक्तदान शिबीर आयोजित करण्यात आले.

१० सृजन शक्तीचा विकास करू सारे मिळुनी लेक वाचवू, या घोष वाक्याने प्ररित होवून सरवडे ता. राधानगरी येथे दि. १८/०१/२०११ ते २४/०१/२०११ दरम्यान विशेष श्रमसंस्कार शिबीर राबविण्यात आले. त्यामध्ये प्रबोधन फेरी, ग्रामसफाई, गटार स्वच्छता, गटार खुदाई, वनीकरण, वृक्ष संवर्धन, वनराई बंधारे बांधकाम, गोचीड निर्मूलन फवारणी, प्रबोधनपर व्याख्याने इ. उपक्रम राबविण्यामध्ये स्वयंसेवकानी उत्कृष्ट कामगीरी बजावली. प्रा. डॉ. आर. एल. राजगोळकर यांच्या मार्गदर्शनाखाली प्रा. डी. एन. पाटील, प्रा. एस. जी. खानापूरे, प्रा. एस. एस. पाटील, प्रा. एस. आर. पाटील, प्रा. ए. डी. जानवे, प्रा. ए. बी. माने, श्री. एन. व्ही. पाटील यांनी परिश्रम घेतले.

प्रा डी. एन. पाटील
निमंत्रक - एन. एस. एस. विभाग

मी
व
माझे
सहकारी

अनुक्रमणिका

		पृ. क्र
१.	प्रा. डॉ. संजय पाटील	३
२.	प्रा. नेताजी पाटील	४
३.	प्रा. एन. डी. पाटील	५
४.	प्रा. लक्ष्मण करपे	५
५.	प्रा. डॉ. आनंद वारके	६
६.	प्रा. डॉ.सादिक देसाई	६
७.	प्रा. एस. आर. पाटील	६
८.	प्रा. डॉ. अनिल माने	७
९.	प्रा. ए. बी. माने	७
१०.	प्रा. ए. डी. जानवे	८
११.	प्रा. एस. जी. खानापूरे	११
१२.	प्रा. डी. के. शिंदे	१२
१३.	प्रा. एस. ए. साळोखे	१२
१४.	प्रा. डी. डी. कोमेजवार	१३
१५.	प्रा. एस. ए. गंगावणे	१३
१६.	प्रा. सी. वाय. जाधव	१५
१७.	प्रा. डॉ. एस. एन. कुलकर्णी	१६

प्रा. डॉ. संजय पाटील
मराठी विभाग

१. शिवाजी विद्यापीठ कोल्हापूरच्या दूरशिक्षण विभागांतर्गत एक दिवसीय कार्यशाळेसाठी उपस्थित दि. २४/६/१०
२. शिवाजी विद्यापीठाच्या जिल्हास्तरीय युवक महोत्सवात बळवंत महा. विटा येथे मराठी - वक्तृत्व व वादविवाद स्पर्धेसाठी परिक्षक म्हणून काम पाहिले. दि. १७ व १८/०९/२०१०.
३. कोल्हापूर महानगरपालिकेच्या यशवंतराव चव्हाण महाविद्यालयात आयोजित 'बोलायचं कसं?' या विषयावरच्या एकदिवसीय कार्यशाळेस उपस्थित दि. २७/०९/२०१०
४. साधना ट्रस्ट, पुणे व शाहू मेमोरियल ट्रस्ट, कोल्हापूर यांच्या संयुक्त विद्यमाने आयोजित 'कथा' या विषयावरील साहित्य संमेलनास मराठी विभागाच्या विद्यार्थी - विद्यार्थिनी सह उपस्थित स्थळ - शाहू स्मारक, दसरा चौक कोल्हापूर दि. ११ व १२/१२/२०१०.
५. कमला महा. कोल्हापूर आयोजित मराठी वाङ्‌मयीन चळवळीः बदलते संदर्भ या विषयारील दोन दिवसीय राष्ट्रीय चर्चासत्रास उपस्थित दि. २३ व २४/१२/२०१०
६. शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूरच्या दूरशिक्षण विभागातर्गत एक दिवसीय कार्यशाळेसाठी उपस्थित दि. २८/१२/२०१०.
७. विद्यापीठ अनुदान आयोग दिल्ली यांच्या सहकार्याने आमच्या महाविद्यालयात आयोजिलेल्या ११ वी १२ वी च्या विद्यार्थ्यांसाठी प्रोत्साहनपर शिबीर घेतले. त्या विद्यार्थ्यांना शिवाजी विद्यापीठ कोल्हापूर येथे शैक्षणिक सहलीसाठी घेऊन गेलो. दि. १५/०१/२०११.
८. क्रांतिअग्रणी जी. डी. बापू लाड महा. कुंडल ता. पलूस जि. सांगली येथे आयोजित स्वातंत्र्य चळवळ व मराठी साहित्य या दोन दिवसीय राष्ट्रीय चर्चासत्रात '' कोल्हापूर जिल्हातील राधानगरी, भुदरगड, कागल तालुक्यातील स्वातंत्र्य सैनिकांची स्वातंत्र्य लढयातील योगदान '' या विषयावर निबंध वाचन केले. दि. १७ व १८/०१/११
९. शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर येथे बी. ए. भाग २ च्या अभ्यास क्रमाबाबतच्या बैठकीस उपस्थित दि. २१/०१/११
१०. राजर्षी शाहू महा कोल्हापूर आयोजित समकालिन बदलते ग्रामिण आणि दलित साहित्य या दोन दिवसीय राज्यस्तरीय चर्चासत्रात ''१९९० नंतरची मराठी ग्रामीण कथा'' या विषयावर निबंधवाचन केले. दि. १४ व १५/०२/२०११.
११. शिवाजी विद्यापीठाच्या मराठी अभ्यास मंडळावर स्वीकृत सदस्य म्हणून नियुक्ती.
१२. विवेकानंद महा. कोल्हापूर येथे राष्ट्रीय चर्चासत्रासाठी उपस्थित शुक्रवार व शनिवार दि. ४ व ५ /२/२०११ विषय - प्रसारमाध्यमांची भाषा.
१३. अग्रणी महा. योजनेअंतर्गत महाविद्यालयात ''साहित्याची निर्मिती प्रक्रिया'' या विषयावरील कार्यशाळेचे नेटके संयोजन केले. दि. १०/०१/२०११
१४ १० वी. १२ वी. सदिच्छा समारंभासाठी मार्गदर्शन महात्मा फुले हायस्कूल व ज्युनिअर कॉलेज बेलवळे बु. येथे मंगळवार दि. १५/२/२०११
१५. दूधसाखर विद्यार्थी वसतीगृह, बिद्री येथे पालक सभेत मार्गदर्शन व दहावी विद्यार्थ्यांना शुभेच्छा, रविवार दि. २०/०२/२०११
१६. १० वी. सदिच्छा समारंभ - प्रतिभा हायस्कूल क।। वाळवे, मार्गदर्शन मंगळवार दि. २२/०२/२०११
१७. एम. ए. भाग २ साठी एस. एल. एम. साठी लेखन कार्यशाळेत उपस्थित शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर शुक्रवार दि. २५/०२/२०११
१८. ''प्राध्यापकांची सामाजिक जबाबदारी'' या विषयावरील एकदिवसीय परिसंवादास उपस्थित शाहू स्मारक भवन, कोल्हापूर (सुटा - पुरस्कृत) रविवार दि. २७/०२/२०११
१९. महर्षी विठ्ठल रामजी शिंदे अध्यासन केंद्र व श्रमिक प्रतिष्ठान कोल्हापूर यांच्या सयुंक्त विद्यमाने आयोजित महर्षी विठ्ठल रामजी शिंदे यांचे विचार व कार्य या दोन दिवसीय राष्ट्रीय चर्चासत्रास उपस्थित दि. २५ व २६ मार्च २०११

प्रा. नेताजी पाटील

भूगोल विभाग

१. दि. १०/०६/२०१० ते ३०/०६/२०१० दरम्यान ॲकॅडमिक स्टाफ कॉलेज, हिमाचल प्रदेश विद्यापीठ सिमला येथे उद्बोधन वर्ग 'अ' श्रेणीमध्ये पूर्ण केला.

२. शैक्षणिक वर्ष २०१०-११ मध्ये स्पर्धा परीक्षा निमंत्रक म्हणून काम पाहिले.

३. दि. १० व ११ ऑक्टोबर २०१० रोजी शिवाजी विद्यापीठ विभागीय हॉलीबॉल पुरूष स्पर्धा आपल्या महाविद्यालयात संपन्न झाल्या. त्या स्पर्धेच्या संयोजन समिती सदस्य म्हणून काम पाहिले.

४. एक दिवसीय स्पर्धा परीक्षा संदर्भातील कार्यशाळेस दि. १४ डिसेंबर २०१० ला. उपस्थित होतो. ही कार्यशाळा शिवाजी विद्यापीठाने आयोजित केली होती.

५. भोगावती महाविद्यालय, कुरूकली आयोजित लिड कॉलज अंतर्गत खगोलशास्त्रातील संधी व संशोधन या विषयावरील एकं - दिवसीय कार्यशाळेस दि. ३० डिसेंबर २०१० ला उपस्थित होतो.

६. २१/१०/२०११ रोजी महाविद्यालयामध्ये लिड कॉलेज अंतर्गत 'पोलिस व सैन्य भरती शारीरिक तयारी' या एकदिवसीय कार्यशाळेचा सहनिमंत्रक म्हणून काम पाहिले.

७. वेणूताई चव्हाण महाविद्यालय, कराड आयोजित पर्यटनातील संधी व भवितव्य या विषयावरील चर्चासत्रामध्ये श्री क्षेत्र आदमापूर एक भौगोलिक अभ्यास या विषयावरील शोधनिबंधाचे वाचन केले. दि. २८ व २९ जानेवारी २०११.

प्रा. एन. डी. पाटील

शारीरिक शिक्षण संचालक

शैक्षणिक वर्ष - २०१० -२०११ मध्ये खालील प्रमाणे माझी विविध समित्यावर निवड झाली.

१. शिवाजी विद्यापीठ आंतर विभागीय बास्केटबॉल (महिला) संघ निवड समितीवर चेअरमन पदी निवड वारणानगर.

२. अखिल भारतीय पश्चिम विभागीय बास्केटबॉल स्पर्धेसाठी शिवाजी विद्यापीठ बास्केटबॉल (महिला) संघाच्या प्रशिक्षक पदी निवड - अजमेर राजस्थान

३. १४ व्या महाराष्ट्र राज्य 'अश्वमेध' क्रीडा स्पर्धेसाठी बास्केटबॉल संघ व्यवस्थापक म्हणून निवड अकोला

४. शिवाजी विद्यापीठ कोल्हापूर विभागीय क्रीडा स्पर्धा परिषदेला बजेट कंट्रोल समिती चेअरमन पदी नियुक्ती.

५. ४ थ्या कोल्हापूर जिल्हा माष्टर्स असोशिएन आयोजित मैदानी क्रीडा स्पर्धेत -
गोळा फेक्र प्रथम, १००,४०० मी. धावणे, - द्वितीय, थाळी फेक्र - द्वितीय, लांब उडी - तृतीय,
चंदीगड (पंजाब) येथील स्पर्धेसाठी निवड

६. कोल्हापूर विभागीय व्हॉलीबॉल (पुरूष) स्पर्धेच्या आयोजन सचिव म्हणून नियुक्ती.

प्रा. लक्ष्मण करपे

अर्थशास्त्र विभाग

मी चालू शैक्षणिक वर्षात खालील चर्चासत्र व सेमीनारना उपस्थित होतो.

१. दि. १३, १४, आणि १५ नोव्हेबर २०१० रोजी मराठी अर्थशास्त्र परिषदेचे ३४ वे वार्षिक अधिवेशन, आदर्श कला व वाणिज्य महाविद्यालय कळगांव -बदलापूर ता. अंबरनाथ, जि. ठाणे. येथे उपस्थित होतो.

२. दि. २५ व २६ डिसेंबर २०१० रोजी शिवाजी विद्यापीठ अर्थशास्त्र परिषदेचे वार्षिक अधिवेशन यशवंतराव चव्हाण महाविद्यालय व गुरूवर्य गुरूनाथ विठ्ठल पाटील कनिष्ठ महाविद्यालय, हलकर्णी ता. चंदगड जि. कोल्हापूर येथे उपस्थित होतो.

३. दि. २८ व २९ जानेवारी २०११ इ रोजी एस. के पाटील सिंधुदूर्ग महाविद्यालय आणि रामभाऊ परूळेकर ज्युनियर कॉलेज, मालवण येथे राष्ट्रीय चर्चाक्षेत्रात सहभागी होतो.

प्रा. डॉ. आनंद वारके
मराठी विभाग प्रमुख

१. दि. २७/०९/२०१० रोजी के. एम. सी., कोल्हापूर येथील कसं बोलायचं ? या विषयावरील कार्यशाळेस उपस्थित होतो.

२. दि. ०६/०२/२०११ रोजी न्यु कॉलेज, कोल्हापूर येथे झालेल्या संशोधन कार्यशाळेस उपस्थित होतो.

प्रा. डॉ. सादिक देसाई
हिंदी विभाग प्रमुख

१. राष्ट्रवाणी राष्ट्रीय पत्रिकेमध्ये "वैदेही राम" खंडकाव्य में चित्रित जीवन मुल्य लेख स्वीकृत झाला.

२. नोव्हेंबर डिसेंबर २०१० च्या राष्ट्रवाणी या राष्ट्रीय पत्रिकेत शबरी मे चित्रीत जीवन मुल्य लेख प्रसिध्द झाला.

३. २२ व २३ फेब्रुवारी २०११ रोजी शिवाजी विद्यापीठात झालेल्या आंतरराष्ट्रीय चर्चासत्रात सहभाग घेतला.

४. आण्णासाहेब डांगे महाविद्यालय हातकणंगले येथील प्राध्यापक श्री. विलास विधाते यांच्या M. Phil मौखिकीसाठी दिनांक ७ मार्च २०११ रोजी निवड.

५. U. G. C.अनुदान अंर्तगत " रामायण पर आधारित खंडकाव्यों मे आधुनिक जीवन मूल्य "या विषयावर लघुशोध परियोजना पूर्ण.

प्रा. एस. आर. पाटील
इतिहास विभाग

१. दि. १७ व १८ फेब्रुवारी २०११ रोजीच्या शिवाजी विद्यापीठ इतिहास प्राध्यापक परिषदेच्या १६ व्या अधिवेशनासाठी दहिवडी महाविद्यालय दहिवडी या ठिकाणी उपस्थित होतो.

२. तसेच १८ व १९ मार्च रोजी राष्ट्रीय चर्चा सत्रामध्ये शिवाजी विद्यापीठ कोल्हापूर येथे सहभाग.

प्रा. डॉ. अनिल माने
इतिहास विभाग प्रमुख

१. केंद्रसरकार मॅट्रिकोत्तर अल्पसंख्याक शिष्यवृतीचे फॉर्म भरून घेऊन पाठविले.

२. महाराष्ट्र विवेक वाहिनीच्या महाविद्यालयातील शाखेचे उद्घाटन कार्यक्रम घेण्यात आला यावेळी विद्यार्थ्यासमोर बुवाबाजी विरूध्दची चमत्काराची प्रात्याक्षिके दाखविली.

३. जिनगोंडा बालगोंडा पाटील हायस्कुल, चिपरी ता. शिरोळ येथे संस्थापक स्मृतीदिनाच्या कार्यक्रमास प्रमुख पाहुणे म्हणून उपस्थिती व विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन.

४. १२/१/२०१० रोजी राजमाता जिजाऊ व स्वामी विवेकानंद जयंती महाविद्यालयात साजरी करणेत आली यामध्ये सक्रिय सहभाग.

प्रा. ए. बी. माने
राज्यशास्त्र विभाग प्रमुख

१. शिवाजी विद्यापीठ राज्यशास्त्र विभागातर्फे दि. ०४/१०/२०१० ते ०५/१०/२०१० रोजी राज्यशास्त्रातील प्रमुखसंकल्पना (राजकीय सिध्दांत) या विषयावर दोन दिवसाची कार्यशाळा संपन्न झाली त्यात सहभागी होतो.

२. राजर्षि छत्रपती शाहू कॉलेज कोल्हापूर येथील राज्यशास्त्र विभागाच्या वतीने दि. १५/१०/२०१० व १६/१०/२०१० रोजी शैक्षणिक मानवी हक्क या विषयावर दोन दिवसाची राज्यस्तरीय चर्चासत्र संपन्न झाले त्यात सहभागी होतो.

३. गांधी अभ्यास केंद्र शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर व सेंटर फॉर स्टडी ऑफ सोसायटी अॅन्ड सेक्युल्यारिझम मुंबई यांच्या संयुक्त विद्यमाने १६ नोव्हेंबर ते २० नोव्हेंबर २०१० या काळात सेक्युल्यारिझम, कम्युनल, व्हामोलन्स अॅन्ड रोल ऑफ रिलिजन इन पिस बिल्डींग या विषयावर एक दिवसीय कार्यशाळा संपन्न झाली त्यात सहभागी होतो.

४. न्यु कॉलेज, कोल्हापूर समाजशास्त्र विभागाच्या वतीने अग्रणी महाविद्यालय योजना अंतर्गत मंगळवार दि. २१/१२/२०१० रोजी ''भारता समोरील दहशतवादाचे आव्हान'' या विषयावर एक दिवसीय कार्यशाळा संपन्न झाली. त्यात सहभागी होतो.

५. मंगळवार दि. ०४/०१/२०११ व बुधवार दि. ०४/०१/२०११ रोजी शिवाजी विद्यापीठ कोल्हापूर सामाजिक वंचितता सर्वसमावेशकता अभ्यास केंद्र . यांच्या वतीने भारतातील दलितांच्यावरील अत्याचार या विषयावर राष्ट्रीय कार्यशाळा संपन्न झाली. त्यात सहभागी होतो.

६. सामाजिकशास्त्र विभागाच्या वतीने सोमवार दि. ०६/१२/२०१० रोजी डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर महापरिनिर्वाह दिनाच्या कार्यक्रम संपन्न झाला त्यात सहभागी होतो.

७. एन. एस. एस. विभागाच्या वतीने दि. २८/१२/१० रोजी सी. पी. आर. कोल्हापूरच्या वतीने रक्तदान शिबीर संपन्न झाले त्यात सहभागी होतो.

८. सामाजिकशास्त्र विभागाच्या वतीने बुधवार दि. १२/१/११ रोजी राजमाता जिजाऊ व स्वामी विवेकानंद जयंती संपन्न झाली. त्यात सहभागी होतो.

९. एन. एस. एस. विभागाच्या वतीने मंगळवार दि. १८/०१/११ ते सोमवार दि. २४/०१/११ रोजी मु. पो. सरवडे येथे विशेष श्रम संस्कार संपन्न झाले त्यात सहभागी होतो.

१०. समाजशास्त्र विभागाच्या वतीने गुरूवार दि. ३ /०२/११ रोजी सामाजिक न्याय :- सामाजिक आणि सांस्कृतीक परिवर्तन या विषयावर प्रा. डॉ. आर. एन. साळवे, समाजशास्त्र विभागप्रमुख, शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर यांचे व्याख्यान संपन्न झाले त्यात सहभागी होतो.

प्रा. ए. डी. जानवे

समाजशास्त्र विभाग

१. ६ डिसें २०११ रोजी डॉ. आंबेडकर महापरिनिर्वाण दिनानिमित्त आमच्या महाविद्यालयात विद्यार्थ्यांना डॉ. आंबेडकराविषयी व्याख्यान दिले.

२. दि. ३ जाने २०११ रोजी दूधसाखर महाविद्यालयामध्ये क्रांतीज्योत सावित्रीबाई फुले जयंती निमित्त सामाजिक शास्त्र कमिटीच्या वतीने कॉलेज मध्ये विद्यार्थ्यांना सावित्रीबाई फुले विषयी व्याख्यान दिले.

३. दि. १ फेब्रुवारी २०११ रोजी बी. ए. ३ समाजशास्त्र विषयाच्या विद्यार्थ्यांची शैक्षणिक सहल कणेरीमठ (सिध्दगीरी हॉस्पीटल, सिध्दगीरी म्युझियम) जोतीबा, पन्हाळा, रंकाळातलाव, शालिनी पॅलेस हॉटेल इ. पाहण्यासाठी आयोजित करून प्रत्यक्ष सहलीबरोबर गेलो.

४. दि. ४ व ५ फेब्रुवारी २०११ रोजी शिवराज महाविद्यालय गडहिंग्लज येथे ''' ग्रामिण विकास व सामाजिक परीवर्तन' या विषयावर २९ वे राज्यस्तरीय समाजशास्त्र परिषदेचे अधिवेशनामध्ये प्रत्यक्ष सहभाग घेतला.

५. दि. ३ व ४ जानेवारी २०११ रोजी "सेंन्टर फॉर स्टडी ऑफ सोशल इक्स्ल्यूशन अॅन्ड इनक्ल्यूसिध्द " पॉलीसी " शिवाजी विद्यापीठ कोल्हापूर च्या वतीने Atrocities on Dalits in India या विषयावर दोन दिवसीय कार्यशाळेमध्ये प्रत्यक्ष सहभाग घेतला.

६. दि. १८ जाने २०११ ते २४ जाने २०११ रोजी दूधसाखर महाविद्यालय बिद्रीच्या वतीने N. S. S. शिबीर सरवडे, ता. राधानगरी या गावी घेण्यात आलेले होते. तेथे N. S. S. कमिटीच्या सदस्य म्हणून ७ दिवस प्रत्यक्ष हजर राहून विद्यार्थ्यांच्याकडून काम करून घेतले.

१. ६ डिसें २०११ रोजी डॉ. आंबेडकर महापरिनिर्वाण दिनानिमित्त आमच्या महाविद्यालयात विद्यार्थ्यांना डॉ. आंबेडकराविषयी व्याख्यान दिले.

२. दि. ३ जाने २०११ रोजी दूधसाखर महाविद्यालयामध्ये क्रांतीज्योत सावित्रीबाई फुले जयंती निमित्त सामाजिक शास्त्र कमिटीच्या वतीने कॉलेज मध्ये विद्यार्थ्यांना सावित्रीबाई फुले विषयी व्याख्यान दिले.

३. दि. १ फेब्रुवारी २०११ रोजी बी. ए. ३ समाजशास्त्र विषयाच्या विद्यार्थ्यांची शैक्षणिक सहल कणेरीमठ (सिध्दगीरी हॉस्पीटल, सिध्दगीरी म्युझियम) जोतीबा, पन्हाळा, रंकाळातलाव, शालिनी पॅलेस हॉटेल इ. पाहण्यासाठी आयोजित करून प्रत्यक्ष सहलीबरोबर गेलो.

४. दि. ४ व ५ फेब्रुवारी २०११ रोजी शिवराज महाविद्यालय गडहिंग्लज येथे ''' ग्रामिण विकास व सामाजिक परीवर्तन' या विषयावर २९ वे राज्यस्तरीय समाजशास्त्र परिषदेचे अधिवेशनामध्ये प्रत्यक्ष सहभाग घेतला.

५. दि. ३ व ४ जानेवारी २०११ रोजी ''सेंन्टर फॉर स्टडी ऑफ सोशल इक्स्ल्यूशन अॅन्ड इनक्ल्यूसिध्द '' पॉलीसी '' शिवाजी विद्यापीठ कोल्हापूर च्या वतीने Atrocities on Dalits in India या विषयावर दोन दिवसीय कार्यशाळेमध्ये प्रत्यक्ष सहभाग घेतला.

६. दि. १८ जाने २०११ ते २४ जाने २०११ रोजी दूधसाखर महाविद्यालय बिद्रीच्या वतीने N. S. S. शिबीर सरवडे, ता. राधानगरी या गावी घेण्यात आलेले होते. तेथे N. S. S. कमिटीच्या सदस्य म्हणून ७ दिवस प्रत्यक्ष हजर राहून विद्यार्थ्यांच्याकडून काम करून घेतले.

७. दि. ३ जानेवारी २०११ रोजी राज्यशास्त्र विभागाच्या वतीने वक्तृत्व स्पर्धा आयोजित केलेली होती. त्यात स्पर्धेचा '''परिक्षक'' म्हणून काम पाहिले.

८. सन २०१० -११ या शैक्षणिक वर्षातील फिड बॅक कमिटी दूधसाखर महाविद्यालय, प्रमुख या नात्याने बी. ए. भाग १ , २, ३. या वर्गातील विद्यार्थ्यांकडून प्राध्यापक - विषय शिक्षकाबद्दलचे फिड बॅक फॉर्म भरून घेवून ते मा. प्राचार्यांना सादर केले. (दूसऱ्या सत्रात फेब्रुवारी अखेर)

९. अर्जुनवाडा ता. राधानगरी या गावी श्री दत्त प्रासादिक मंडळ अर्जुनवाडा मंडळाने आयोजित केलेल्या व्याख्यान मालेसाठी - '' व्यक्तीमत्व विकास '' या विषयावर व्याख्यान देण्यासाठी प्रा. ऐनीपुरे सर यांचे व्याख्यान आयोजित केलेले होते. दि. १६ डिसेंबर २०१०

प्रा. एस. जी. खानापूरे
रसायनशास्त्र विभाग

१. NSS Committee चे, शास्त्र शाखेकडील NSS प्रमुख म्हणून काम पाहिले आहे.
२. सरवडे येथे आयोजित NSS Camp मध्ये ''मानसिक विकार'' या विषयी व्याख्यान दिले आहे.
३. शिवाजी विद्यापीठामध्ये आयोजित एक दिवशीय, ''कचरा निर्मुलन'' विषयीचे शिबीर Attend केले आहे.
४. Remidial Teaching चे Convener म्हणून काम पाहिले आहे.
५. NAAC Committee चे सदस्य म्हणून काम पाहिले आहे.
६. महाविद्यलयामध्ये Lead College अंतर्गत एकदिवशीय ''व्यक्तीमत्व विकास'' कार्यशाळा आयोजित केले आहे.
७. वरील व्यक्तीमत्व विकास कार्यशाळे मध्ये '' मानसिक क्षमता विकास'' या विषयी व्याख्यान दिले आहे.
८. महाविद्यालयातील Entry in Services या कमिटीच्या माध्यमातून, '' विचार सामर्थ्य '' या विषयावर व्याख्यान दिले आहे.
९. Bsc III च्या विद्यार्थ्यांसाठी '' अभ्यास कसा करावा ?'' या विषयावर व्याख्यान दिले आहे.
१०. शिवाजी विद्यापीठ येथे आयोजित एक दिवशीय '' स्पर्धा परिक्षा '' या कार्यशाळेमध्ये सहभाग घेतला आहे.
११. जिल्हा परिषद कोल्हापूर मार्फत सरवडे येथे आयोजित '' विज्ञान प्रदर्शन '' मध्ये परिक्षक म्हणून काम पाहिले आहे.
१२. शिवाजी विद्यापीठ मार्फत घेण्यात आलेल्या Bsc - II चे Practical Exam चे Examiner काम म्हणून पाहिले आहे.

१३. सामाजिक कार्य -

१. विविध शाळा - कॉलेज मध्ये विविध विषयावर व्याख्यान दिली आहे.
२. महाविद्यालय व्यतिरिक्त इतर विद्यार्थ्यांना त्यांच्या शैक्षणिक प्रगतीसाठी वैयक्तीक मार्गदर्शन केले आहे.
३. अनेक पेशंटना Concealing द्वारे, विकार मुक्त केले आहे. व्यसन मुक्त केले आहे.
४. वर्तमान पत्रामधून विविध विषयावर लेख लिहिले आहेत.
५. सार्वजनिक ठिकाणी, व्याख्यान मालेतून व्याख्यान दिले आहे.
६. मला महाराष्ट्र पत्रकार संघा तर्फे '' समाज भूषण '' मुस्लीम समाज संघटना मिरज तर्फे '' भारतीय रत्न '' तसेच दिल्ली येथे '' ऑल इंडिया अचिव्हर्स '' चा राज्यस्तरीय व राष्ट्रीय पुरस्कार प्राप्त झाले आहेत.

प्रा. शिंदे डी. के.
समाजशास्त्र विभाग प्रमुख

१. १२ जाने २०११ रोजी स्वामी विवेकानंद (युवक दिन) आणि राजमाता जिजाबाई यांची जयंती दिन कार्यक्रमात सहभाग.
२. ३ फेब्रुवारी २०११ रोजी '' महाराष्ट्र राज्य सुवर्णमहोत्सवी वर्ष '' निमित्त प्रा. साळवे आर. एन., प्रोफेसर व विभाग प्रमुख समाजशास्त्र शिवाजी विद्यापीठ कोल्हापूर यांचे व्याख्यान आयोजन.
३. ६ फेब्रुवारी २०११ रोजी Research विषयावरील कार्यशाळेत सहभाग.
४. २७ फेब्रुवारी २०११ रोजी प्राध्यपकांची सामाजिक जबाबदारी विषयावरील परिसवांदात सहभाग.
५. २६ जून २०१० रोजी '' राजर्षि शाहू महाराज '' जयंती कार्यक्रमात सहभाग.
६. १२ जुलै २०१० रोजी श्री सुहास नडाके रा. पळशिवणे, ता. भुदरगड या युवकाच्या आजारपणाच्या उपचारासाठी रू. ३१००/- ची महाविद्यलयाकडून आर्थिक मदत केली.
७. ३ जाने २०११ रोजी क्रांतीज्योती सावित्रीबाई फुले जयंती दिन साजरी.
८. अविष्कार २०१०-११, एम. एस. डब्ल्यु, क्रांती गुणगौरव समारंभ, परिक्षक मराठी वक्तृत्व स्पर्धा पेपर तपासणी इ. अनेक उपक्रमास सहभाग.

Prof. S. A. Salokhe
Dept. of English

1. Attended on International Conference at Banaras Hindu University Varanasi (U/P) and Presented a Paper entihed " The Dilemma of Jranaratial Adeption in Anita Richmond Bunkley"
2. Particepated in Avishkar - 2010 at the New College, Kolhapur with five Students team our College.
3. Attended a National Level Conference at Vivekanand College, Kolhapur and Presented a Paper entitled "Iesrrinology of the use of language in Advertising"
4. Participated in on International Conference at Shivaji University Kolhapur.

Arts Career
Organized a good Handwriting competition in English.

Prof. D. D. Komejwar

Head of Dept. Mathematics

Publications:

1. Linear Grammars : A Fuzzy Approach International J. of Math. Sci. & Engg. Appls. (ISSN 0973 - 9424) 4 (2) 2010 pp 199-209
2. " On products and homomorphism of fuzzy pushdown automata ", Canadian Journal on Science and Engineering Mathematics 1 (2), 2010 pp 21-44
3. " On Closure Properties of Fuzzy Automation Languages," Advance in Computational Sciences and Technology, (LSSN 0973-6107) Volume 3 Number 4 (2010) pp 429-443
4. " On fuzzy regular grammars," Advanced in Fuzzy Mathematics, ISSN 0973-533X Volume 6, Number 1 (2011), pp. 89-103

Prof. Gangawane S. A.

List of Publications

1. *"Monitoring the Cadmium Sulfide thin films by double-exposure holographic interferometry technique " Asian Journal of Research in Chemistry Vol. 3, Issue 4, October - December 2010.*
2. *"Preparation and Characterization of CdS Thin Films By Double Exposure holographic Interferometry Technique " IWSSCGGC-2010 organized by CMET-Pune accepted for publication on Bulletin of Material science (Springer).*
3. *"Monitoring the Cadmium Chalcogenides (CdS, Cdse & CdTe) Thin films by double exposure holographic interferometry technique, " IWSSCGGC-2010 organized by CMET-Pune accepted for publication on Bulletin of Material science (Springer)*
4. *" Charectorization of Cadmium Selenide Thin Films by Electrodeposition and Its holographic Study " Journal of Optics Vol. 39 Number 4, 167-174, 2010.*
5. *" Studies On surface Deformation of Cds, CdSe and CdTe Thin Films by Double Exposure holographic Interferometry Technique " Bionana frontier (ISSN 0974-0678).*
6. *" Double Exposure Holographic Interferometry Technique for Electrodeposited Cadmium Telluride Thin films " Proceedings of 2nd National Conference on Nannomaterials and Nanotechnology, 21-23 Dec. 2009, Dept. of Physics, University of Lucknow, U. P. India Excel Publications (ISBN 978-93-80043-616).*
7. *" Surface deformation of cadmium telluride thin films by DEHI technique " Archves of Applied Science Research, ISSN: 0975-508X (Release in February 2011).*
8. *" Measurement of Properties of Copper Telluride thin films using Holographic, Progress in Electromagentics Research C, Vol, 12. 53-64,2010.*

9. " Synthesis of Bi_2Se_3 Thin Films by Electrodeposition and its holographic Study " Paper Presented at IWSSCGGC-2010 organized by CMET -Pune accepted for publication on Bulletin of Material science (Springer).
10. " Studies on structural and Dielectric properties of Zn substituted $PbTiO_3$ ceramics", Bianano Fronitiers ICLAM-2010 (ISSN0974 - 0678).
11. " Electric and Dielectric behaviour of PbZr0.6Ti0.4O3 and PbSr0.6Ti0.4O3 ceramics", Asian Journal of Research in Chemistry Vol.3 Issue 3, July - Sep. 2010 (ISSN 0974-4169)
12. " Electrochemical synthesis Sb2 Se3 thin films and its holographic Study using He-Ne/laser", Bionano frontier (ISSN 0974-0678).
13. " Studies on electrical and dielectric properties of nano sized PbZr0.9Ti0.1O3 ceramics" Proceedings of 2nd National conference on Nanomaterials of Nanotechnology, 21 - 23 Dec. Dept. of Physics, University of Lucknow, U. P. India Excel Publications (ISBN 978-93-80043-61-6).
14. " Effect of electron irradiation on the Electrodeposoted Cadmium sulfide thin films " (Communicated - Applied Surface Science)
15. " Effect of electron irradiation on the properties of CdTe electrodeposited thin films " (Communicated - Optics Communications)
16. " Effect of electron irradiation on the properties of CdSe thin Films" (Communicated - Journal of Materials Chemistry and Physics)
17. " Studies on surface deformation of BaSrTiO3 materials by double exposure holographic interferometry technique" (Communicated - Jounal oh alloys and compound)

Paper presented / Accepted at at National and International Conference Seminars / Symposia.

1. " Preparation and characterization of Ba Sr Ti O_3 caramics", National Seminar on Advanced Materials March 19-20 (2010) Shivaji University, Kolhapur, Maharashtra.
2. " Dielectric Behaviour of PZT Nanoceramics", National Seminar on Advanced Materials March19-20(2010)Shivaji university Kolhapur, Maharashtra.
3. "Charectorization of Cadmium Telluride Thin Films by Electrodeposition and it's Holographic Study", International Conference on Multifunctional Materials, (ICMM-2010) at Department of Physics Banaras Hindu University 6-9 December 2010 Organized by Bnaras Hindu University Varanasi, India.
4. " Dielectric Behavour of Zn2+ Substituted PbTiO3 Nanoceramics" IC ACNM-2011 Dept. of Physics, Shivaji University, Kolhapur. 17-18, February 2011.
5. Effect of electron irradiation on the Electrodeposited Cadmium Selenide thin films", NSPM-MDF-2011 Dept. of Physics, Shivaji University, kolhapur. 17-18, February 2011.

Attended National and International Conference Seminars / Symposia

1. International conference on Lasers and advanced materials (ICLAM-2010) organized by Abasaheb Garware College Pune, India Department of Physics March 6-8-2010.
2. International Workshop and Symposium on the Synthesis and Characterisation of glass-ceramics (IWSSCGGC-2010) Organized by Centre for Materials for Electronic Technology (C-MET), Pune India 7th To 10th, July 2010.
3. National Seminar on Physics of Materials and Materials Based Device Fabrication (NSPM-MDF-2011) Organized by Dept. of Physics, Shivaji University, Kolhapur. 17-18, February 2011.

Indian Patents Submitted : 03

1. "Electrodeposited CdS nanorods and its holographic study" 17th day of Jan. 2011. (submitted)
2. " Studies on surface deformation of BaSrTiO3 materials by double exposure holographic interferometry tecnique" 17th day of Jan. 2011. (submitted)
3. " Structural, Electrical and Dielectric properties of Zn Substituted PbTiO3 Ceramics" 24-01-2011 (Submitted)

Prof. C. Y. Jadhav

- I worked as a Resource person at Karmveer Hire College, Gargoti. on behalf of distance Education Department of Shivaji University I addressed the counseling session for the students of Bcom I Comp. and Eng. opt. on 27/9/2010
- I worked as a Resource person at Jaywant Mahavidyalaya, Ichalkaranji. on behalf of distance Education Department of Shivaji University I addressed the counseling session for the students of Bcom I Comp. and Eng. opt. on 05/10/2010
- I guided the students of Career Oriented Course at Ghali College Gadhinglaj as a resource person on 9/10/2010.
- I participated in the workshop on Competive Examinations organized by centre of coaching classes for sc/st Students of Shivaji Uty. Kolhapur on 14/12/2010.

- Participated in One Day Workshop on Eng. for Pers Development at Vivekanand College, Kolhapur.
- Attended meeting of lead college guided by BCU Director of Shivaji University Kolhapur.
- Attended National Conference on the Role of Lan. in Mass Media oraganized by Vivekanand College, Kolhapur.
- I guided the students of Career Oriented Course Shiv Shahu college sarud at as a resource person on 1/3/2011.
- Attended Two days Conference of English organized by New College Kolhapur.

Dr. S. N. Kulkarni

1. Participated in Meeting of Indian Association of Physics Teachers and presented a talk on " Fund Raising Activity of IAPT" Appointed as a coordinator of Fund raising Cell of IAPT".
2. Organising coordinator of "INSPIRE 2011". This program was arranged from 11th Jan. to 15th Jan. 2011.
3. Examiner of Maharashtra Public Service Commission.
4. Working as a Planning Committee Coordinator of XI plan UGC committee
5. Coordinator of "Career and Counseling cell" of UGC. Arranged program of District Army Welfare officer, Kolhapur.
6. Participated as a organising committee member in two day workshop arranged in Shivraj College Gadhinglaj From 14th - 15th Feb. 2011.
7. Presented a paper ti Two day Seminar arranged in Shivaji University Kolhapur from 17th - 18th Feb. 2011.

छापता छापता

१. शिवाजी विद्यापीठाच्या पदवीदान समारंभात आपल्या महाविद्यालयाचा गौरवपुर्ण उल्लेख

शिवाजी विद्यापीठाचा सत्तेचाळीसावा दीक्षान्त समारंभ दि. १२ मार्च २०११ रोजी विद्यापीठाच्या प्रांगणात संपन्न झाला. या कार्यक्रमाला प्रमुख पाहुणे पृथ्वीराज चव्हाण उपस्थित होते.

आपल्या महाविद्यालयाची विद्यार्थिनी कु. गोते पुनम भिकाजी हिने केमीस्ट्री या विषयात सर्वाधिक मार्क मिळवुन विद्यापीठाचे " डॉ. एम. एच. जगदाळे पारितोषीक,, पटकावले. तीला मा. कुलगुरूच्या हस्ते हे पारितोषीक देण्यात आले. याच कार्यक्रमात आपल्या महाविद्यालयाचे प्रा. एस. एन. झेंडे यांना डॉक्टरेट पदवी मा. कुलगुरूंच्या हस्ते प्रदान करण्यात आली.

मा. कुलगुरूंनी स्नातकांना उद्देशून भाषण करताना दूधसाखर महाविद्यालयाने "विज्ञान व तंत्रज्ञान कक्ष भारत सरकार,, यांचेकडून तेरा लांखाचे अनुदान मिळवून "INSPIRE-2011,, चे यशस्वी नियोजन केल्याचा उल्लेख करून आमच्या महाविद्यालयाचा गौरव केला. याचा आम्हास अभिमान वाटतो.

२. " युजीसी कडून २५ लाखाचे अनुदान "

विद्यापीठ अनुदान आयोगा कडून (युजीसी) नुकतेच २५ लाखाचे " जादाचे अनुदान " या योजनेअंतर्गत अनुदान मिळाले. हे अनुदान प्रयोगशाळेतील विविध उपकरणे खरेदी करण्यासाठी मिळाले आहे.

प्रा. डॉ. एस. एन. कुलकर्णी

प्राध्यापक वृंद

सन २०१० - २०११

मा. प्राचार्य डॉ. आर. एल. राजगोळकर

एम. एस्सी., पीएच. डी.

कला विभाग

मराठी

प्रा. डॉ. ए. जे वारके	एम. ए. बी. एड्. सेट, पीएच. डी.
प्रा. डॉ. एस. डी. पाटील	एम. ए. बी. एड्. एम. फिल, पीएच. डी.

हिंदी

प्रा. डॉ. एस. बी. देसाई	एम. ए. एम. फिल पीएच. डी.
प्रा. डी. जी. दिघे	एम. ए. (सध्या संशोधनासाठी कार्यरत रजेवर)
प्रा. कु. एस्. आर. कांबळे	एम.ए.एम.फिल.सेट

इंग्रजी

प्रा. सी. वाय. जाधव	एम. ए. डीटीई.
प्रा. डी. एन. पाटील	एम. ए. एम. फिल
प्रा. एस. ए. साळोखे	एम. ए. एम. एड्. एम. फिल

इतिहास

प्रा. डॉ. ए. आर. माने	एम. ए. बी. एड्. सेट, पीएच. डी.
प्रा. एस. आर. पाटील	एम. ए.

समाजशास्त्र

प्रा. डी. के. शिंदे	एम. ए. एम. फिल
प्रा. ए. डी. जानवे	एम. ए. बी. एड्.

राज्यशास्त्र

प्रा. ए. बी. माने	एम. ए.
प्रा. पी. एस. पाटील	एम. ए.

भूगोल

प्रा. एन. एम. पाटील	एम. ए. सेट

अर्थशास्त्र

प्रा. एल. एस. करपे	एम. ए. बी. एड्., एम फिल.

शारीरिक शिक्षण संचालक

प्रा. एन. डी. पाटील	एम. पी. एड.

शास्त्र विभाग

भौतिकशास्त्र

प्रा. एच. डी. थायगुडे	एम. एस्सी.
प्रा. डॉ. एस.एन.कुलकर्णी	एम. एस्सी, पीएच. डी.
प्रा. डॉ. एम. व्ही. टाकळे	एम. एस्सी., पीएच. डी.
प्रा. एस. ए. गंगावणे	एम. एस्सी.
प्रा. एस. डी. पाटील	एम. एस्सी.
प्रा. आर. आर. देसाई	एम. एस्सी.

रसायनशास्त्र

प्रा. डॉ. एस. एन. झेंडे	एम. एस्सी. पीएच. डी
प्रा. आर. बी. चोपडे	एम. एस्सी.
प्रा. एस. के. सावंत	एम. एस्सी.
प्रा. एस. जी. खानापुरे	एम. एस्सी.
प्रा. के. आर. सनदी	एम. एस्सी. सेट
प्रा. एम. जी. गाळी	एम. एस्सी.

वनस्पतीशास्त्र	
प्रा. डॉ. एस. जी. गायकवाड	एम. एस्सी. पीएच. डी.
प्रा. एस. एस. पाटील	एम. एस्सी. एम. फिल
प्रा. पी. बी. पाटील	एम. एस्सी.
प्राणीशास्त्र	
प्रा. आर. एस. पाटील	एम. एस्सी.
प्रा. सौ. एस. बी. थोरात	एम. एस्सी.
गणित	
प्रा. डी. डी. कोमेजवार	एम. एस्सी. एम. फिल
संगणक विभाग	
प्रा. एस. एस. मिठारी	एम. सी. ए.
प्रा. डी. बी. गोते	बी. ई. (इलेक्ट्रानिक्स)
प्रा. कु. ए. ए. रानमाळे	एम. एस्सी.
प्रा. सौ. व्ही. बी. पाटील	एम. सी. ए.
प्रा. सौ. एस. एस. बिरंबोळे	बी. सी. ए.
प्रा. ए. डी. पाटील	एम. सी. ए.
श्री. सागर पाटील	
ग्रंथपाल	
श्री. ए. टी. वागरे	एम. ए. बी. लिब. सायन्स

कार्यालयीन कर्मचारी

अधिक्षक	
श्री. पी. व्ही. पाटील	एम. कॉम
मुख्य लिपीक	
श्री. एम. के. भोईटे	बी. कॉम
वरिष्ठ लिपीक	
श्री. आर. एच. कंकाळ	बी. कॉम
कनिष्ठ लिपीक	
श्री. आर. एम. देसाई	बी. ए.
श्री. व्ही. डी. तळेकर	बी. ए.
श्री. आर. टी. पाटील	बी. ए.
प्रयोगशाळा सहाय्यक	
श्री. एस. के पाटील	बी. ए.
ग्रंथालय परिचर	
श्री. एन. एस. वारके	एम. ए., बी. एड.
श्री. एस. टी. जोशी	
श्री. जे. डी. कांबळे	
प्रयोगशाळा परिचर	
श्री. बी. एस. सुतार	
श्री. ए. एम. धुंगरे - पाटील	
श्री. एन. व्ही. पाटील	
श्री. ए. बी. हावलदार	
श्री. आर. पी. आळवेकर	
शिपाई	
श्री. एस. एन. कांबळे	
श्री. पी. आर. डाकरे	
श्री. एस. आर. गुरव	बी. ए.

संत तुकाराम

मा. प्राचार्यासमवेत 'स्पंदन'चे संपादक मंडळ

मा. प्राचार्यासमवेत सर्व प्राध्यापक

मा. प्राचार्यासमवेत बी. सी. एस. स्टाफ

मा. प्राचार्यासमवेत प्रशासकीय सहकारी

कुलगुरु डॉ. यादव सरांच्या समवेत सर्व स्टाफ

५ सप्टेंबर शिक्षकदिनानिमित्त विद्यार्थी शिक्षकांसमवेत प्राचार्य व प्राध्यापक

संक्रांतीनिमित्त पारंपरिक वेशभूषेमधील विद्यार्थी समवेत प्राचार्य व सांस्कृतिक विभागप्रमुख

शेला-पागोटे वाचन करताना प्रा. एस. आर. पाटील, मा. प्राचार्य, प्राध्यापक व विद्यार्थी-विद्यार्थिनी

श्री दूधगंगा-वेदगंगा सहकारी साखर कारखाना लि., बिद्री (मौनीनगर)

तालुका कागल, जिल्हा कोल्हापूर - महाराष्ट्र

तार : दूधसाखर बिद्री
फोन : (०२३२५) २५४९२२ ते २५४९२६
कोल्हापूर ऑफिस : (०२३१) २६६१५७८/२६६०४९
फॅक्स : (०२३१) २५४९७२

आमच्या कारखान्याची ठळक वैशिष्ठ्ये

- कारखान्याच्या गळीताची सुरुवात सन १९६३ साली १२५० मे. टन दैनंदिन ऊस गाळप क्षमतेने झाली. सद्याची गाळप क्षमता प्रतिदिनी ४५०० मे. टन आहे.
- कारखान्याचे कार्यक्षेत्र राधानगरी, भुदरगड, कागल आणि करवीर या तालुक्यातील २१८ गावांमध्ये सुमारे ३५ कि.मी. परिसरामध्ये विस्तारलेले आहे.
- सन १९९४-९५ च्या गळीत हंगामात मे. वसंतदादा साखर संशोधन संस्था पुणे यांनी तांत्रिक कार्यक्षमता प्रस्तापित केल्याबद्दल महाराष्ट्र राज्यातील ''द्वितीय क्रमांकाचे'' पारितोषिक देऊन कारखान्यास गौरविले आहे.
- सन १९९६-९७ च्या गळीत हंगामात मे. वसंतदादा शुगर इन्स्टिट्युट, मांजरी बु. ।।, जिल्हा पुणे यांनी आमच्या कारखान्याने महाराष्ट्र राज्यात सर्वाधिक रिड्युसड ओव्हर ऑल रिकव्हरी मिळविल्याबद्दल तांत्रिक कार्यक्षमतेचे महाराष्ट्र राज्यात ''प्रथम क्रमांकाचे'' बक्षिस देऊन कारखान्यास गौरविले आहे.
- सन २००९-१० च्या गळीत हंगामात मे. वसंतदादा साखर संशोधन संस्था पुणे यांनी तांत्रिक कार्यक्षमता प्रस्तापित केल्याबद्दल महाराष्ट्र राज्यातील ''द्वितीय क्रमांकाचे'' पारितोषिक देऊन कारखान्यास गौरविले आहे.
- भविष्यात कारखाना कार्यस्थळावर स्वत:ची अर्कशाळा उभारणेचा कारखान्याचा संकल्प आहे.
- देशातील तीव्र वीज टंचाईस हातभार लावणेसाठी, वीस मेगॅवॅटचा अंदाजे ११० कोटी रुपयांचा वीज निर्मिती प्रकल्प उभारणीचे कामकाज हाती घेतले आहे.
- कारखान्याच्या माध्यमातून, कृतियुक्त सहभागाने दूधगंगा प्रकल्प व वेदगंगा नदीवरील पाटगांव प्रकल्पाचे पुर्ततेसाठी कारखान्याने कृतीयुक्त योगदान दिले आहे. त्यातील फलीत, सद्या दोन्ही नद्या बारमाही दुथडी वाहतात.
- कारखाना कार्यस्थळावर बालवाडीपासून कला, विज्ञान आणि संगणक शाखांच्या पदवी पर्यतचे शिक्षणाची सोय केलेली असून पदव्यूत्तर अभ्यासक्रम सुरु करणेसाठी कारखाना व्यवस्थापकीय मंडळ प्रयत्नशील आहे.
- केंद्र सरकारचे योजनेमधून कारखाना कार्यक्षेत्रातील ऊस उत्पादनामध्ये वाढ व्हावी म्हणून ऊस विकासाच्या विविध योजना कार्यान्वित तसेच बी-वियाणे, खते, किटकनाशके औषधे अनुदानावर देऊन कारखाना सभासदांना प्रोत्साहीत करीत आहे.
- सहकाराचे माध्यमांतून कारखाना कार्यक्षेत्रातील सभासद, ऊस उत्पादक, सामान्य जनता यांचे सर्वांगीण विकासासाठी कारखाना कटीबध्द आहे.

मा. आर. डी. देसाई	**मा. ए. वाय. पाटील**	**आमदार के. पी. पाटील**
कार्यकारी संचालक	व्हाईस चेअरमन	चेअरमन

आणि

सर्व सन्माननीय संचालक मंडळ, सभासद, बंधू-भगिनी, खाते अधिकारी व सर्व सेवक वर्ग